

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

"Textbooks as cultural meeting points":

Ανάλυση διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια αγγλικής γλώσσας Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού.

"Textbooks as cultural meeting points":

Analysis of intercultural elements in the 5th and 6th grade school textbooks.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΚΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ

Στις «Επιστήμες της Αγωγής και Νέες Τεχνολογίες»

με ειδίκευση «Ανθρωπιστικές Σπουδές με Νέες

Τεχνολογίες»

**ΦΛΩΡΙΝΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2023**

Φύλλο Εξέτασης

1. Επόπτης: _____

Βαθμός: _____

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

2. Δεύτερος Βαθμολογητής: _____

Βαθμός: _____

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

3. Τρίτος Βαθμολογητής: _____

Βαθμός: _____

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

Γενικός Βαθμός: _____

Η συγγραφέας **ΛΑΣΚΑΡΑΚΗ ΜΑΡΙΑ** βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στις εργασίες τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

Στα παιδιά μου Θώμη, Ηλία και Παναγιώτη

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πρωτίστως την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κυρία Ελένη Γρίβα, για την υποστήριξη, καθοδήγηση, ώβειο υπομονή και κατανόησή της, αλλά και για τις πολύτιμες συμβουλές που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους επόπτες καθηγητές, κύριο Καμαρούδη Σταύρο και κύριο Κασβίκη Κωνσταντίνο αλλά και τους υπόλοιπους αξιότιμους καθηγητές για τις γνώσεις και τη σημαντική συνεισφορά τους σε όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Θα ήταν παράλειψη εκ μέρους μου να μην ευχαριστήσω τα άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος, τον καθένα ξεχωριστά για τη δική του συμβολή και συμπαράσταση στην ολοκλήρωση αυτής της διπλωματικής εργασίας. Οφείλω να ευχαριστήσω το σύζυγό μου Γιάννη που ήταν πάντα δίπλα μου αρωγός και συμπαραστάτης, τους γονείς μου Παναγιώτη και Αθανασία για τα εφόδια ζωής που μου προσέφεραν και ιδιαιτέρως την αδερφή μου Ελένη χωρίς την βοήθεια της οποίας η πραγματοποίηση αυτής της εργασίας δε θα ήταν δυνατή.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	8
1. Διδασκαλία της αγγλικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας.....	11
1.1 Ιστορικό πλαίσιο	11
1.2 Ιστορικό πλαίσιο στην Ελλάδα	12
1.3 Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες	14
2. Σχολικά εγχειρίδια για την αγγλική γλώσσα	17
2.1 Αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το μάθημα των αγγλικών στην Ελλάδα	17
2.2 Σχολικά εγχειρίδια αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα.....	19
2.3 Διαπολιτισμικός γραμματισμός στα σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος των αγγλικών.....	20
3. Διαπολιτισμικότητα – Διαπολιτισμική ικανότητα, κατανόηση και επικοινωνία	22
3.1 Αποσαφήνιση της έννοιας.....	22
3.2 Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ικανότητας Byram (1997).....	22
3.2.1 Γνώσεις (Knowledge).....	24
3.2.2 Δεξιότητες (Skills).....	24
3.2.3 Στάσεις (Attitudes)	25
3.3 Διαπολιτισμικός Γραμματισμός	25
3.4 Πολιτισμός και σχολικά εγχειρίδια (Cortazzi & Jin, 1999).....	27
3.5 Διαπολιτισμικότητα – Διαπολιτισμική κατανόηση και διδασκαλία της ξένης γλώσσας.....	29
4. Μεθοδολογία.....	32
4.1 Σκοπός και επιμέρους στόχοι.....	32
4.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα	32
4.2 Παρουσίαση του υπό διερεύνηση υλικού (σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος των Αγγλικών Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού).....	33
4.2.1 Η διαδικασία παραγωγής του υπό έρευνα υλικού	33
4.2.2 Παρουσίαση των σχολικών εγχειρίδιων της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού.....	34
4.3 Διαδικασία συλλογής και ανάλυσης δεδομένων	39
4.3.1 Πρώτο στάδιο ανάλυσης.....	39
4.3.2 Δεύτερο στάδιο ανάλυσης	41
4.3.3 Τρίτο στάδιο ανάλυσης	42
4.3.4 Τέταρτο στάδιο ανάλυσης	43
5. Αποτελέσματα.....	45
5.1 Αποτελέσματα για το εγχειρίδιο της Ε΄ Δημοτικού.....	45
5.1.1 Πρώτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού	45
5.1.2 Δεύτερη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	50

5.1.3 Τρίτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού	56
5.1.4 Τέταρτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	62
5.1.5 Πέμπτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	68
5.1.6 Έκτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	74
5.1.7 Έβδομη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού	82
5.1.8 Όγδοη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	85
5.1.9 Ένατη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	88
5.1.10 Δέκατη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού	92
5.1.11 Συνολικά αποτελέσματα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού.....	97
5.2 Αποτελέσματα για το εγχειρίδιο της ΣΤ΄ Δημοτικού	101
5.2.1 Πρώτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού.....	101
5.2.2 Δεύτερη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	106
5.2.3 Τρίτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού.....	107
5.2.4 Τέταρτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	112
5.2.5 Πέμπτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	118
5.2.6 Έκτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	127
5.2.7 Έβδομη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού.....	129
5.2.8 Όγδοη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	134
5.2.9 Ένατη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	138
5.2.10 Δέκατη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού.....	144
5.2.11 Συνολικά αποτελέσματα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού	152
6. Συζήτηση.....	157
7. Συμπεράσματα -προτάσεις.....	163
8. Περιορισμοί παρούσας έρευνας.....	165
Βιβλιογραφία	166

Περίληψη

Η μελέτη των διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας αποτελεί αντικείμενο πολλών διεθνών ερευνών. Στην χώρα μας λίγες έρευνες έχουν ασχοληθεί με τα εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας και ακόμη λιγότερες με την διαπολιτισμικότητα των δραστηριοτήτων τους, ενώ καμία από όσες έχουμε υπόψη με τις δεξιότητες (προσληπτικές και παραγωγικές) που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει κριτικά τα διαπολιτισμικά στοιχεία των σχολικών εγχειριδίων της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου. Ο ερευνητικός σχεδιασμός προέβλεπε τέσσερα στάδια ανάλυσης με πίνακες και σχάρες, ενώ ως εργαλείο χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι αν και έγινε μία αξιόλογη προσπάθεια ενσωμάτωσης διαπολιτισμικών στοιχείων στα ελληνικά εγχειρίδια της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου, παραμελείται η κουλτούρα (με μικρό κ) ιδιαίτερα στο εγχειρίδιο της ΣΤ΄ τάξης, όπως και οι δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου, καθώς και δεν προβάλλονται αρκετά κουλτούρες πέρα από την αγγλική και την ελληνική, ενώ στοχεύουν σε μεγάλο ποσοστό στη «γνώση». Τα αποτελέσματα της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από εκπαιδευτικούς αγγλικής, υπευθύνους χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής καθώς και από εκδοτικούς οίκους ώστε να προβληματιστούν σχετικά με τις πρακτικές τους και τον τρόπο με τον οποίο αυτές συνάδουν με τα σχολικά εγχειρίδια. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν και άλλα εγχειρίδια καθώς και να ενσωματώσουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά τους τρόπους που προωθούν την διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα των μαθητών και μέσα από ποιες δραστηριότητες.

Λέξεις κλειδιά

Σχολικά εγχειρίδια αγγλικής γλώσσας, Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού, διαπολιτισμικότητα, κουλτούρα, παραγωγικές και προσληπτικές δεξιότητες

Abstract

The study of intercultural elements in English language school textbooks is the subject of many international investigations. In our country few studies have dealt with English language textbooks and even less with the interculturality of their activities, while none of those we have in mind with the skills (receptive and productive) used to promote it. The purpose of this paper is to critically examine the intercultural elements of the textbooks of the 5th and 6th grade of the primary school. The research design provided for four stages of analysis with tables and grids, while content analysis was used as a tool. The findings suggest that although a worthwhile effort was made to integrate intercultural elements into the Greek textbooks of the 5th and 6th grade of the primary school, culture (with a small c) is neglected, especially in the 6th grade textbook, as well as the activities of understanding spoken language (listening), as well as not promoting enough other cultures beyond English and Greek, while they aim a large percentage at "knowledge". The results of this thesis could be used by English teachers, educational policy makers as well as publishing houses to reflect on their practices and how they align with school textbooks. Future research could include other textbooks as well as incorporate teachers' views on how they promote students' intercultural communication skills and through which activities.

Keywords

English language school textbooks, 5th and 6th grade of primary school, interculturality, culture, productive and receptive skills

Εισαγωγή

Με σχεδόν ενάμιση δισεκατομμύριο ομιλητές (ως μητρική και ως δεύτερη γλώσσα τους) παγκοσμίως τα αγγλικά θεωρούνται η παγκόσμια *lingua franca*. Τα αγγλικά είναι η μητρική γλώσσα πολλών χωρών σε όλο τον κόσμο και χρησιμοποιούνται σε οικονομικές συναλλαγές, στον ακαδημαϊκό κόσμο, στην επικοινωνία, στην πολιτική, για να ονομάσουμε κάποια. Κατά συνέπεια, τα αγγλικά είναι στην πρώτη θέση διδασκαλίας δεύτερης γλώσσας τόσο παγκοσμίως, όσο και στην Ευρώπη και κατ' επέκταση και στη χώρα μας.

Η γλώσσα είναι ένα εργαλείο για την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων και ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται η γλώσσα αντικατοπτρίζει και την κουλτούρα μιας κοινωνίας. Η σχέση μεταξύ κουλτούρας και γλώσσας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εκμάθηση γλωσσών, ένα επιχείρημα που υποστηρίζεται συνεπώς στην διεθνή βιβλιογραφία. Ερευνητικά δεδομένα τονίζουν την αξία της διδασκαλίας της κουλτούρας και του πολιτισμού για την απόκτηση της γλωσσικής επάρκειας στην δεύτερη/ξένη γλώσσα (Byram, 2009; Cook, 2016; Lu, & Corbett, 2012). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διδασκαλία της κουλτούρας έχει γίνει αποδεκτό μέρος της γλωσσολογικής και ότι η γλώσσα και ο πολιτισμός είναι έννοιες αλληλένδετες, καθώς δεν είναι δυνατό να διδάξουμε μια γλώσσα χωρίς πολιτισμό, και αυτός ο πολιτισμός είναι απαραίτητος για να πλαισιώσει την χρήση της γλώσσας.

Όπου η γλώσσα μαθαίνεται ως ξένη γλώσσα όπως στην Ελλάδα, η γλώσσα στόχος είναι συνήθως απόμακρη τόσο γεωγραφικά όσο και ψυχολογικά. Επομένως, η διδασκαλία της κουλτούρας είναι μια διαβεβαίωση ότι πραγματικοί άνθρωποι σε πραγματικούς χώρους χρησιμοποιούν τη γλώσσα-στόχο ως κανονικό μέσο επικοινωνίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διδασκαλία του πολιτισμού προσφέρει την ευκαιρία για μια προσεκτική προγραμματισμένη εισαγωγή στο νέο περιβάλλον και θα πρέπει να βοηθήσει να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις και στερεότυπα που μπορούν να εμποδίσουν τους μαθητές να συμβιβαστούν με την πραγματικότητα της κουλτούρας στόχου. Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι Byram, Gribkova και Starkey (2002), ο πολιτισμός συχνά παραμελείται στη γλωσσική διδασκαλία και μάθηση. Έτσι, προτείνουν την ένταξη όλων των στοιχείων του πολιτισμού στο περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος, ειδικά σε περιβάλλοντα όπου η αγγλική μαθαίνεται ως ξένη γλώσσα, όπως στην Ελλάδα.

Πριν από περίπου 50 χρόνια οι κοινωνικοί επιστήμονες παρατήρησαν πως ο πολιτισμός είναι στενά συνδεδεμένος με την ανθρώπινη μάθηση. Από τότε μέχρι σήμερα, υπάρχει μια συνεχής συζήτηση για τον ορισμό της κουλτούρας. Παρά τις προσπάθειες οι ερευνητές ακόμη δεν έχουν καταλήξει σε κοινά αποδεκτό ορισμό ή ακόμα και σε ένα κοινό παρονομαστή (Jahoda, 2012), ίσως γιατί η κουλτούρα είναι μια «πολύ ευρεία έννοια που περιλαμβάνει όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης αλλά και μπορεί να αλλάξει με τον χρόνο» (Creanza, Kolodny & Feldman, 2017). Η έλλειψη ενός γενικού ορισμού φέρνει τους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών μπροστά στην πρόκληση να προσδιορίσουν ποια συστατικά ή κομμάτια της κουλτούρας-στόχου θα πρέπει να διδάσκουν.

Το σχολικό εγχειρίδιο αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο και διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην διδασκαλία και εκμάθηση αγγλικών. Η σημασία του γίνεται ακόμη μεγαλύτερη σε περιβάλλοντα όπου η αγγλική μαθαίνεται ως ξένη γλώσσα όπου οι μαθητές εκτίθενται στα αγγλικά κυρίως μέσω του εγχειριδίου. Τα σχολικά εγχειρίδια είναι πρακτικά, φορητά και χρησιμοποιούνται παραδοσιακά ως διδακτικό εργαλείο από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Wen-Cheng, Chien-Hung, & Chung-Chieh, 2011). Έτσι, τα σχολικά εγχειρίδια καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την απόκτηση της διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών.

Τα τελευταία χρόνια, έχουν διεξαχθεί διεθνώς πολλές και διάφορες μελέτες για τον εντοπισμό στοιχείων διαπολιτισμικότητας σε εγχειρίδια για εκμάθηση της αγγλικής ως ξένη γλώσσα που χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα (Çelik & Erbay, 2013; Hosseinzadeh, Heidari & Choubsaz, 2022; Gómez Rodríguez, 2015; Labtic & Teo, 2019; Saemee & Nomnian, 2021; Stevanović, 2018; Weninger & Kiss, 2013; Zhang & Su, 2021). Αντίθετα, στην Ελλάδα, μόνο δύο έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί, τουλάχιστον από αυτές που έχουμε υπόψη (Zafiri & Kourdis, 2017; Zoumi & Karras, 2022). Οι Zafiri και Kourdis (2017) στόχευσαν στα εγχειρίδια των αγγλικών που διδάσκονται στο γυμνάσιο, ενώ η έρευνα των Zoumi και Karras (2022) ασχολήθηκε με τα εγχειρίδια των αγγλικών των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων του δημοτικού σχολείου, αλλά με διαφορετική σκοποθεσία από την παρούσα εργασία. Την έλλειψη αυτή έρχεται να καλύψει η παρούσα εργασία.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει κριτικά το πολιτιστικό περιεχόμενο στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου. Ειδικότερα, η εργασία αποτελείται από 7 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο, τίθεται το ιστορικό πλαίσιο της διδασκαλίας της αγγλικής ως δεύτερης ξένης

γλώσσας τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Έπειτα, στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται διαχρονικά η ελληνική πραγματικότητα σε σχέση με τα αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας και τα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών καθώς και διαφορετικές προσεγγίσεις για την ανάλυση διαπολιτισμικού περιεχομένου στα εγχειρίδια της αγγλικής και παρατίθενται μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί διεθνώς. Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο που θα ακολουθηθεί για την παρούσα εργασία, αποσαφηνίζεται η έννοια της διαπολιτισμικότητας, το Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ικανότητας Byram (1997) και το Μοντέλο Διαπολιτισμικού Γραμματισμού (Yang, 2020). Στο τέταρτο κεφάλαιο, καταγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα. Ακολουθεί συζήτηση στο έκτο κεφάλαιο, ενώ στο έβδομο καταγράφονται τα επιμέρους συμπεράσματα καθώς και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

1. Διδασκαλία της αγγλικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας

1.1 Ιστορικό πλαίσιο

Η αγγλική γλώσσα συνήθως θεωρείται και αναφέρεται ως η τρέχουσα Κοινή γλώσσα (*lingua franca*) του κόσμου. Τούτο πρακτικά σημαίνει ότι τα αγγλικά μιλούνται από περισσότερους ομιλητές από οποιαδήποτε άλλη γλώσσα (Statista, 2022), καθώς χρησιμοποιούνται για επικοινωνία ανάμεσα σε ανθρώπους που δεν έχουν την ίδια μητρική γλώσσα. Κατά συνέπεια, τα αγγλικά είναι στην πρώτη θέση διδασκαλίας δεύτερης γλώσσας παγκοσμίως στα σχολεία (Rao, 2019), ενώ χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη περισσότερο από ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο μέρος του πλανήτη, καθώς το 51% των κατοίκων της μιλούν αγγλικά (Singh, 2019). Στην Ευρώπη, η αγγλική γλώσσα έχει θεσμοθετηθεί ως υποχρεωτική ξένη γλώσσα στα προγράμματα σπουδών. Παρόλα αυτά, η εδραίωσή της έχει επιτευχθεί με διαφορετικό ρυθμό σε κάθε χώρα ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά της (Ηλιάδου-Τάχου & Γρίβα, 2011).

Η αγγλική γλώσσα μαθαίνονταν και, σε περιορισμένο βαθμό, διδάσκονταν στη Δυτική Ευρώπη για αιώνες πριν εμφανιστεί στα αναλυτικά προγράμματα των σχολείων γύρω στα μέσα του 18ου αιώνα. Ο πραγματικός ανταγωνισμός με τα γαλλικά και γερμανικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ξεκίνησε τη δεκαετία του 1880. Κυρίως από το 1920 και μετά η διδασκαλία των αγγλικών άρχισε να αποκτά προβάδισμα στις χώρες της Ευρώπης. Στη δυτική Ευρώπη τα αγγλικά αντικατέστησαν τα γερμανικά και γαλλικά, από τη δεκαετία του 1950 και μετά, ως πρώτη ξένη γλώσσα διδασκαλίας. Η εναλλαγή από τα γαλλικά στα αγγλικά έγινε σταδιακά από την δεκαετία του 1970 και αρχές του 1980 στην Ισπανία και λίγο αργότερα στην Πορτογαλία και την Ιταλία. Στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη τα αγγλικά διδάσκονταν ελάχιστα μέχρι τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, καθώς η διδασκαλία της ρωσικής έγινε υποχρεωτική μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οπότε και παρέμεινε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Στο τέλος της σταλινικής περιόδου τα αγγλικά επανεισήχθησαν παράλληλα με τα γερμανικά και τα γαλλικά, στις χώρες όπου διδάσκονταν ακόμη. Στην Ανατολική Ευρώπη, η απαίτηση να διδάσκονται τα ρωσικά εγκαταλείφθηκε την δεκαετία του 1990. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την ευρεία πλέον διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας και στις χώρες αυτές (Truchot, 2002).

Ιστορικά, η διδασκαλία της αγγλικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας (στην Ευρώπη) χωρίζεται σε τέσσερις διαφορετικές περιόδους: την Κλασική Περίοδο, την

Περίοδο της Μεταρρύθμισης, την Επιστημονική Περίοδο και τέλος, την Επικοινωνιακή Περίοδο. Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας εξελίχθηκε από την κλασική μέθοδο Γραμματικής -Μετάφρασης (1750-1880) προς τη Φυσική Μέθοδο (1880-1920), την Προφορική Μέθοδο (1920-1970) και τέλος, την Επικοινωνιακή Γλωσσική Διδασκαλία (1970-2000+). Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται σχηματικά οι βασικές επιδιώξεις και μέθοδοι της κάθε περιόδου για την διδασκαλία της αγγλικής.

Πίνακας 1

Ιστορία της διδασκαλίας της αγγλικής ως ξένης γλώσσας στην Ευρώπη

Στάδιο I: Η διδασκαλία των σύγχρονων γλωσσών στην Ευρώπη (1750–1920)
1. Κλασική Περίοδος 1750-1880
Βασική επιδίωξη: Μίμηση της διδασκαλίας των κλασικών γλωσσών Μέθοδοι: Μέθοδος Γραμματικής-Μετάφρασης, Κλασική Μέθοδος
2. Περίοδος της Μεταρρύθμισης 1880-1920
Βασική επιδίωξη: Διδασκαλία της προφορικής γλώσσας Μέθοδοι: Η Φυσική Μέθοδος, η Μέθοδος Berlitz, η Άμεση Μέθοδος
Στάδιο II: Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας εκτός και εντός της Ευρώπης (1920–2000+)
3. Η Επιστημονική Περίοδος (1920–70)
Βασική επιδίωξη: Επιστημονική βάση για τη διδασκαλία Μέθοδοι: Η Προφορική Μέθοδος, η Πολλαπλή Γραμμή Προσέγγισης, η Περιστασιακή Προσέγγιση, η Ακουογλωσσική Μέθοδος
4. Η Επικοινωνιακή Περίοδος (1970–2000+)
Βασική επιδίωξη: Η «πραγματική επικοινωνία» Μέθοδοι: Επικοινωνιακή διδασκαλία γλωσσών, Διδασκαλία γλωσσών βάσει εργασιών (Task-based)

προσαρμογή από Howatt & Smith, 2014: 78-79

1.2 Ιστορικό πλαίσιο στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η διδασκαλία της ξένων γλωσσών εμφανίζεται σχεδόν από την δημιουργία του ελληνικού κράτους. Ωστόσο, μέχρι το 1945 κυριαρχούν τα γαλλικά στην ελληνική εκπαίδευση ενώ τα αγγλικά διδάσκονταν περιορισμένα σε συγκεκριμένους τύπους σχολείων όπως, στις εξατάξιες Εμπορικές σχολές. Ουσιαστικά, για επίσημη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας μπορούμε να μιλάμε από το 1945, τα αγγλικά ορίστηκαν ως υποχρεωτικό μάθημα στη Μέση Εκπαίδευση και συγκεκριμένα στην Ε΄ τάξη του οκτατάξιου Γυμνασίου και στην Γ΄ τάξη του εξατάξιου Γυμνασίου (Σουλιώτη, 2007). Στην πραγματικότητα, οι βάσεις για την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας τίθενται μέσα στην δεκαετία του 1960, οπότε και συμβαίνουν δύο σημαντικά γεγονότα που ευνοούν στην διείσδυση της αγγλικής γλώσσας στα προγράμματα σπουδών, την ένταξη της Ελλάδας στο NATO (Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου) το 1959 και η σύνδεσή της με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, το 1961 (Ηλιάδου-Τάχου & Γρίβα, 2011).

Το 1964, με το νομοθετικό διάταγμα 4379/1964, ορίζεται ως βασικό μάθημα η

διδασκαλία της αγγλικής ή γαλλικής γλώσσας για όλους τους τύπους σχολείων της Μέσης Εκπαίδευσης, δηλαδή στα Λύκεια στις τάξεις Δ', Ε', ΣΤ', και αντίστοιχα, εξελίσσονται και τα αναλυτικά προγράμματα. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας 1967-1974 καταργείται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964, ωστόσο διατηρείται η αγγλική γλώσσα στα προγράμματα σπουδών (Ηλιάδου-Τάχου & Γρίβα, 2011). Μετά το τέλος του διδακτορικού καθεστώτος η διάχυσή της της αγγλικής ήταν πλέον πραγματικότητα με παράλληλες προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό της διδασκαλίας της αγγλικής τόσο σε επίπεδο δομών όσο και Αναλυτικών Προγραμμάτων. Από το 1981 και έπειτα κάτω από την επίδραση της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής γλωσσικής πολιτικής και σε συμφωνία με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CoE, 2001) τα αγγλικά καθιερώθηκαν, και έγιναν προσπάθειες να εκσυγχρονιστούν οι μέθοδοι διδασκαλίας του μαθήματος με στόχο την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών (Ηλιάδου-Τάχου & Γρίβα, 2011). Παράλληλα, αυξήθηκαν οι ώρες διδασκαλίας του μαθήματος καθώς και επεκτάθηκαν και σε μικρότερες τάξεις του δημοτικού σχολείου φτάνοντας πιο πρόσφατα ακόμα και στο νηπιαγωγείο. Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι σημαντικότερες περιόδους όπως έχουν οριστεί από τις Ηλιάδου-Τάχου και Γρίβα (2011), τις τάξεις που διδάσκονται καθώς και τις ώρες διδασκαλίας της αγγλικής όσο και τα σημαντικότερα σημεία, τόσο στην δευτεροβάθμια όσο και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με προσθήκη των πιο πρόσφατων εξελίξεων όσον αφορά την εισαγωγή της αγγλικής στις μικρότερες τάξεις του δημοτικού σχολείου και του νηπιαγωγείου.

Πίνακας 2

Σημαντικότερες περιόδους για την εισαγωγή της διδασκαλίας της αγγλικής στην Δευτεροβάθμια και Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	
Περίοδος	Τάξη - Διδακτικές ώρες /εβδομάδα
Η «πρώιμη» φάση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας (1963-1967)	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ώρες διδασκαλίας ήταν 3 για την Α' και Β' τάξη του Λυκείου αντίστοιχα. • Για το Οικονομικό Λύκειο, οι ώρες αυξάνονταν από 3 σε 4 για την Α' Λυκείου ενώ για την Β' Λυκείου παρέμεναν 3. • Στο 3τάξιο Ναυτικό Λύκειο διδασκόταν 5 ώρες εβδομαδιαία.
Η περίοδος των αμφιταλαντεύσεων: Η αγγλική γλώσσα και η διδασκαλία της την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974)	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ώρες διδασκαλίας παρέμειναν 9 για τις τρεις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου (κατώτερος κύκλος) και μειώθηκαν στις 6 για τις Δ', Ε', ΣΤ' τάξεις (ανώτερος κύκλος) τόσο της θεωρητικής όσο και της θετικής κατεύθυνσης. • Στο Οικονομικό Γυμνάσιο για τις έξι τάξεις οι ώρες προσδιορίστηκαν σε 18 συνολικά. • Για το Ναυτικό Γυμνάσιο αυξήθηκαν σε 22,

	κατανεμημένες ως εξής: οι Α΄, Β΄, Γ΄, Γυμνασίου διδάσκονταν 3 ώρες και οι Δ΄ και Ε΄ τάξεις 4 ώρες αντίστοιχα και στην ΣΤ΄ τάξη οι ώρες αυξήθηκαν σε 5
Η περίοδος της «διάχυσης»: Η διδασκαλία της αγγλικής τη μεταδικτατορική περίοδο (1976-1983)	<ul style="list-style-type: none"> • Οι εβδομαδιαίες ώρες παρέμειναν τρεις ανά τάξη για το Γυμνάσιο • Στο Λύκειο καθορίστηκαν τρεις ώρες για την Α΄ τάξη και δύο ώρες τόσο για τη Β΄ όσο και για τη Γ΄ τάξη.
Η περίοδος της επικυριαρχίας της αγγλικής γλώσσας (1980-2007)	<ul style="list-style-type: none"> • Το 1983 το Υ.Π.Ε.Π.Θ. συγκρότησε Ομάδα Εργασίας για τη μελέτη θεμάτων διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών στη Μέση Εκπαίδευση • Συγγραφή βιβλίων αγγλικών για τις Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεις του Γυμνασίου • Επιμόρφωση καθηγητών αγγλικής • Μεγαλύτερη έμφαση στις μεθόδους διδασκαλίας και υλοποίηση κάποιων νεωτεριστικών προσπαθειών.
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	
Πειραματική φάση (1988-1992)	<ul style="list-style-type: none"> • 1987-88: πειραματική εφαρμογή σε 80 δημοτικά σχολεία στη Δ΄ τάξη του Δημοτικού • 1989-90: επέκταση σε 1202 Δημοτικά σχολεία
Εξάπλωση της διδασκαλίας σε όλα τα σχολεία της χώρας (1992-1999)	<ul style="list-style-type: none"> • Το 1992 καθιερώθηκε η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας ως μοναδικής ξένης γλώσσας στο Δημοτικό σχολείο. • Ιδρύθηκε ο κλάδος εκπαιδευτικών αγγλικής της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης • Η ξένη γλώσσα διδασκόταν στα πλαίσια του συστήματος βασικής εκπαίδευσης, στις τρεις τελευταίες τάξεις (Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄), και ο χρόνος που αφιερωνόταν για τη διδασκαλία ήταν 270 ώρες.
Εισαγωγή του Δ.Ε.Π.Π.Σ. των Ξένων Γλωσσών του 2002	<ul style="list-style-type: none"> • Το 2003 εισήχθη η διδασκαλία της αγγλικής στο ολοήμερο δημοτικό σχολείο ως μάθημα εμπέδωσης και εμπλουτισμού. • Επίσης, εισάγεται η διδασκαλία των αγγλικών στην Γ΄ τάξη του Δημοτικού
Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) του 2010	<ul style="list-style-type: none"> • Το 2010 εφαρμόστηκε πιλοτικά και στις δύο μικρότερες τάξεις του Δημοτικού σχολείου (Α΄ και Β΄) με το «Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής Γλώσσας σε Πρώιμη Ηλικία» (ΠΕΑΠ) με την επόμενη χρονιά να επεκτείνεται η εφαρμογή του.
Εισαγωγή της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Το σχολικό έτος 2020-2021 εισήχθη πιλοτικά η αγγλική γλώσσα στο Νηπιαγωγείο, • 2021-2022 καθολική εφαρμογή μέσω του Προγράμματος ΕΑΝ (Εισαγωγή της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο).

Προσαρμογή από Ηλιάδου-Τάχου και Γρίβα (2011)

1.3 Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR, Common European Framework of Reference for Languages) είναι ένα διεθνές πρότυπο για την περιγραφή των γνώσεων και των δεξιοτήτων που χρειάζονται οι εκπαιδευόμενοι δεύτερης γλώσσας ώστε να αποκτήσουν για αποτελεσματική επικοινωνία παράλληλα με «το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αποκτάται η γλώσσα» (CoE, 2001:1). Αν και η

πρόθεση πίσω από την ανάπτυξη του CEFR ήταν να εξαλείψει τις δυσκολίες που προκύπτουν από τις διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων που υιοθετούνται από διαφορετικά έθνη σε όλη την Ευρώπη παρέχοντας «μια κοινή βάση», είχε ένα τεράστιο αντίκτυπο στον τρόπο διδασκαλίας, εκμάθησης και αξιολόγησης των γλωσσών σε όλο τον κόσμο από τότε που ανακοινώθηκε το 2001 (Sahib & Stapa, 2022).

Το CEFR υιοθετεί μια διαπολιτισμική προσέγγιση στην διδασκαλία της ξένης γλώσσας αναζητώντας τρόπους να εμπλουτίσει τις εμπειρίες των μαθητών μέσα από τις έννοιες της ετερότητας, της γλώσσας και του πολιτισμού. Αυτή η προσέγγιση προκύπτει από την πρόθεση του ΣτΕ για την επίτευξη μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του μέσα από την υιοθέτηση κοινής δράσης στον πολιτιστικό τομέα» (CoE, 2001). Η πολυγλωσσία τονίζεται σε πολλά μέρη του CEFR, καθώς στόχος της πολυγλωσσης Ευρώπης είναι να καταστήσει τους πολίτες της ικανούς σε δεύτερη και ακόμη σε τρίτη ξένη γλώσσα. Παράλληλα, αναφέρεται ότι προσπαθώντας να μάθουν μια δεύτερη ή τρίτη ξένη γλώσσα μαζί με τους πολιτισμούς που ανήκουν δεν θα επηρεάσει αρνητικά την ικανότητα των ανθρώπων στη μητρική τους γλώσσα και τον πολιτισμό. Αντίθετα, η κατάκτηση μίας νέας γλώσσας και του πολιτισμού θα επιτρέψει στους ανθρώπους όχι μόνο να κατανοήσουν καλύτερα την δική τους γλώσσα αλλά και θα καλλιεργήσουν διαπολιτισμική κατανόηση.

Σε έρευνα τους οι Dolmaci και Sezgin (2021) ανέλυσαν το CEFR και τους δύο συνοδευτικούς τόμους του 2018 και του 2020 (CoE, 2001; 2018; 2020) με έμφαση στην έννοια του πολιτισμού. Σύμφωνα με τα ευρήματα τους, η πιο σημαντική αλλαγή που παρατηρείται είναι στον τρόπο που η έννοια της «κουλτούρας» διδάσκεται ή μαθαίνεται. Έννοιες όπως «κουλτούρα-στόχος» ή «ξένη κουλτούρα» ή «πολυγλωσσική/πολυπολιτισμική ικανότητα» στο κείμενο του 2001, σχεδόν αντικαταστάθηκαν από νέες όπως για παράδειγμα «κουλτούρα της επικοινωνίας» και «δημοκρατική κουλτούρα» στα κείμενα του 2018 και 2020. Επιπλέον, σημαντική χαρακτηρίζεται η αύξηση της χρήσης του στοιχείου της «διαπολιτισμικότητας». Οι όροι «διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση» και «διαπολιτισμικές δεξιότητες» στο κείμενο του 2001 αντικαταστάθηκαν από την «διαπολιτισμική ικανότητα», «διαπολιτισμική εκπαίδευση», «διαπολιτισμικές συναντήσεις», «διαπολιτισμική ανταλλαγή», «διαπολιτισμικός διάλογος». Με βάση τα παραπάνω ευρήματα καταλήγουν ότι η ξενόγλωσση εκπαίδευση, γενικότερα, και οι εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών, ειδικότερα, θα πρέπει να επικεντρωθούν περισσότερο σε αυτή τη «νέα κουλτούρα»

που διαμορφώνεται από οι συναντήσεις ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς και ότι θα πρέπει να στοχεύουν στο να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν «διαπολιτισμική ικανότητα» αντί της διδασκαλίας μιας μονοπολιτισμικής ξένης γλώσσας.

2. Σχολικά εγχειρίδια για την αγγλική γλώσσα

2.1 Αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το μάθημα των αγγλικών στην Ελλάδα

Αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το μάθημα των Αγγλικών στην Ελλάδα έχουμε ουσιαστικά από το 1961 και έπειτα. Το αναλυτικό πρόγραμμα του 1961 που ουσιαστικά δεν εφαρμόστηκε ποτέ, πέρα από τον καθορισμό των ωρών διδασκαλίας δεν έκανε καμία αναφορά στη μεθοδολογία και τους τρόπους διδασκαλίας του μαθήματος των αγγλικών καθώς και στην αξιολόγηση των μαθητών.

Προχωρώντας στο Αναλυτικό πρόγραμμα του 1966 για το Λύκειο παρατηρείται ότι ο σκοπός του μαθήματος ήταν: «γλωσσικός, πολιτιστικός, ‘παιδευτικός’, λογοτεχνικός» και κοινός για όλες τις τάξεις. Ειδικότερα, για την γλωσσική διδασκαλία προβλέπονταν η διδασκαλία των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, δινόταν έμφαση στην προφορική του λόγου και στην μελέτη της λογοτεχνίας για ανάπτυξη της ικανότητας σύνταξης εκθέσεων. Σαφείς οδηγίες ως προς την μεθοδολογία δεν υπήρχαν ούτε και αναφορές στην αξιολόγηση (Ηλιάδου-Τάχου & Γρίβα, 2011).

Κατά την δικτατορία (1969) εκπονήθηκαν νέα Αναλυτικά προγράμματα με τον σκοπό του μαθήματος να παραμένει ο ίδιος με αυτόν του 1966 και να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση ξανά στην λογοτεχνία και τα αγγλικά «κλασσικά έργα» και την σύνταξη εκθέσεων. Σχετικά με τη διαβάθμιση της ύλης λαμβανόταν υπόψη το κριτήριο της απλότητας για τη διδασκαλία της γραμματικής. Για πρώτη φορά τότε εμφανίστηκαν σε αναλυτικά προγράμματα γενικές και ειδικές οδηγίες για τη διδασκαλία της γλώσσας, όπως και αναφορά σε μεθόδους, την «άμεση μέθοδο» και τη «μορφολογική». Καμία αναφορά δεν υπήρχε στον τρόπο αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών.

Μετά την πτώση της δικτατορίας με τον Ν. 309/76 συντάχτηκαν νέα Αναλυτικά προγράμματα για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, τόσο για το Γυμνάσιο όσο και για το Λύκειο, τα οποία ίσχυσαν μέχρι τη σχολική χρονιά 1984-85. Τα αναλυτικά προγράμματα που ίσχυσαν μέχρι το 1984, είχαν την ίδια περίπου μορφή, περιείχαν ασαφείς σκοπούς και στόχους, οι αναφορές στη μεθοδολογία ήταν υποτυπώδεις, οι μεθοδικές οδηγίες αφορούσαν στη διδακτέα ύλη και όχι στη διδακτική του μαθήματος και δεν υπήρχαν αναφορές στην αξιολόγηση του αποτελέσματος.

Ουσιαστικές αλλαγές παρατηρούνται από το 1983 όταν το τότε Υπουργείο Παιδείας συγκρότησε Ομάδα Εργασίας για τη μελέτη θεμάτων διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών στη Μέση Εκπαίδευση, την αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων της Μέσης εκπαίδευσης, το σύστημα αξιολόγησης του μαθήματος της αγγλικής

γλώσσας και την επιμόρφωση των καθηγητών αγγλικής. Στο καινούργιο Αναλυτικό πρόγραμμα του 1984-1985 οι σκοποί του μαθήματος, περιγράφονταν διεξοδικά και με περισσότερη σαφήνεια από ότι στα προηγούμενα προγράμματα και διαχωρίζονταν σε γενικούς και ειδικούς. Οι αναφορές στη μεθοδολογία και τους τρόπους διδασκαλίας ήταν υποτυπώδεις και για το λόγο αυτό συντάχθηκε Οδηγός Διδασκαλίας που από την Ομάδα Εργασίας Αγγλικής γλώσσας του ΚΕΜΕ (Κέντρο Ερευνών και Μελετών για τις Ανθρωπιστικές, τις Κοινωνικές και τις Επιστήμες της Αγωγής). Σύμφωνα με τις Ηλιάδου-Τάχου και Γρίβα (2011) τότε τέθηκαν οι βάσεις για την εισαγωγή της επικοινωνιακής προσέγγισης και για μια πιο ουσιαστική ανανέωση του μαθήματος της αγγλικής γλώσσας. Ήταν εκείνη η περίοδος που τα αγγλικά εισήχθησαν και στις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου.

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1996, με το Ενιαίο Εξαετές Αναλυτικό Πρόγραμμα (Π.Δ. 15/96 ΦΕΚ 9 Α 18-01-96), παρουσιάζονται αναλυτικά οι στόχοι διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας από την Δ΄ τάξη του Δημοτικού έως την Γ΄ τάξη του Γυμνασίου. Το πρόγραμμα αυτό διαφοροποιούνταν ουσιαστικά από τα παλιά Αναλυτικά προγράμματα της ξένης γλώσσας, επικεντρωμένο σε μία σαφή στοχοθεσία. Το 1998-2000 και σύμφωνα με το νόμο του Ενιαίου Λυκείου η διδασκαλία της μίας ξένης γλώσσας καθιερώθηκε ως υποχρεωτικό μάθημα και αποφασίστηκε η αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων των ξένων γλωσσών, τόσο της Πρωτοβάθμιας, όσο και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η γλώσσα θεωρήθηκε κοινωνική πράξη και έμφαση δόθηκε στη δραστηριοποίηση των μαθητών, η οποία αναμενόταν να διασφαλίσει διαδικασίες που θα επέφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ο μαθητής, δηλαδή, θεωρήθηκε ως ενεργός δράστης στη μαθησιακή διαδικασία και η δραστηριοποίησή του απαραίτητη προϋπόθεση. Παράλληλα, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην συνδυαστική ανάπτυξη των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.

Το 1999 μαζί με την εξαγγελία για την καθιέρωση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, το νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για την αγγλική γλώσσα (ΦΕΚ 1868/11-10-1999) καταρτίστηκε με σκοπό να καλύψει σημαντικό μέρος των αναγκών στην ξένη γλώσσα των μαθητών των τριών τάξεων του Ενιαίου Λυκείου. Στο επίκεντρο τέθηκε η κινητοποίηση των μαθητών για την εκμάθηση της αγγλικής, σε ρεαλιστικές συνθήκες επικοινωνίας και η αυτοαξιολόγηση.

Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών των Ξένων Γλωσσών του 2002 τόνισε μέσα από το κείμενο του τις έννοιες της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας, ως βασικοί άξονες γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων

των μαθητών. Εξάλλου, την προηγούμενη χρονιά είχε δημοσιευθεί και το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CoE, 2001). Μία πιο ολοκληρωμένη προσπάθεια χαρακτηρίστηκε λίγο αργότερα, στο πλαίσιο δημιουργίας του «Νέου Σχολείου» το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2012) από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΕΣΠΑ 2007-2013). Ειδικότερα, αποτελεί το πρώτο ενιαίο πρόγραμμα σπουδών για όλες τις ξένες γλώσσες που διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια και την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, προσαρμόζοντας την ξενόγλωσση εκπαιδευτική πολιτική στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση της πολυγλωσσίας. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (2011) ανάμεσα στους στόχους του ΕΠΣ-ΞΓ είναι να προωθεί τη διαπολιτισμική συνείδηση και να αναπτύσσει την πολιτισμική επίγνωση σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

2.2 Σχολικά εγχειρίδια αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα

Μέχρι το 1983, τα εγχειρίδια που χρησιμοποιούνταν για την διδασκαλία της αγγλικής προέρχονταν από ξένους εκδοτικούς οίκους. Για πρώτη φορά επιχειρείται η συγγραφή των πρώτων βιβλίων για τις Α', Β', Γ' τάξεις του Γυμνασίου (Taskway I, II, III) (Δενδρινού και συν., 1986). Στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση θεσμοθετείται η αγγλική γλώσσα το 1985, με τον νόμο 1566/1985, και εισάγεται πιλοτικά το σχολικό έτος 1987-1988 στις τρεις τελευταίες τάξεις 124 δημοτικών σχολείων. Τα επόμενα χρόνια, η δοκιμαστική εφαρμογή διευρύνεται, ώσπου το 1993, η διδασκαλία της αγγλικής εισάγεται υποχρεωτικά από τη Δ' τάξη σε όλα τα Δημοτικά σχολεία (Παπαδάκη, 2019). Το εγχειρίδιο που χρησιμοποιείται είναι το Fun Way (Καρύδη και συν., 1995), το οποίο εισάγεται ως πειραματικό για τη διδασκαλία των αγγλικών στις τάξεις Δ', Ε' και ΣΤ' το 1995.

Το 2002 εισάγεται η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στα ολοήμερα σχολεία (Εγκύκλιος Φ.50/76/121153/Γ1/2002 ΦΕΚ 1471/22-11-2002) εξυπηρετώντας παιδαγωγικές και κοινωνικές ανάγκες. Το 2003 εκπονείται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση και συγγράφονται νέα σχολικά εγχειρίδια για όλες τις τάξεις από την Δ' Δημοτικού ως την Γ' Γυμνασίου (Κοταδάκη, Κοσμά & Καραγιάννη, 2016). Την ίδια χρονιά εισάγεται η διδασκαλία των αγγλικών στην Γ' τάξη του Δημοτικού (ΥΑ Φ.20/482/95210/Γ1/2003 ΦΕΚ 1325/16.9.2003), ενώ από το 2010 εφαρμόστηκε πιλοτικά και στις δύο μικρότερες τάξεις του δημοτικού σχολείου (Α' και Β') με το

«Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής Γλώσσας σε Πρώιμη Ηλικία» (ΠΕΑΠ) με την επόμενη χρονιά να επεκτείνεται η εφαρμογή του (Δενδρινού, 2013). Παράλληλα συγγράφονται το βιβλίο Magic book για τη Γ' Δημοτικού (Αλεξίου & Ματθαίουδάκη, 2013) και τα διδακτικά πακέτα με τον τίτλο Alpha English (Νικολάκη και συν., 2013) και Beta English (Καραγιάννη και συν., 2013).

2.3 Διαπολιτισμικός γραμματισμός στα σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος των αγγλικών

Με δεδομένο ότι η γλώσσα και ο πολιτισμός συνδέονται στενά και τα σχολικά εγχειρίδια έχουν πολύτιμη συμβολή τόσο στη γλωσσική ανάπτυξη όσο και στον πολιτισμό, είναι απαραίτητο να μελετήσουμε τις δραστηριότητες μέσα από τις οποίες παρουσιάζονται οι διάφοροι πολιτισμοί. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Brown (2001), η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας ως ξένη πρέπει να στοχεύει στην ολόπλευρη γλωσσική ανάπτυξη του μαθητή, συμπεριλαμβάνοντας και τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες, κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Λόγω της θέσης των αγγλικών, ως διεθνής γλώσσα, οι μαθητές πρέπει να εξασκηθούν σε όλες τις δραστηριότητες ώστε να τα χρησιμοποιούν για διαφορετικούς σκοπούς επικοινωνίας.

Ωστόσο, σύμφωνα με τον McKay (2003a) το πολιτιστικό περιεχόμενο της διδασκαλίας της αγγλικής ως ξένη γλώσσα δεν πρέπει να περιορίζεται σε γηγενείς αγγλόφωνους πολιτισμούς αλλά θα πρέπει να εμπλουτίζεται τόσο από την τοπική κουλτούρα όσο και από μη μητρικούς ομιλητές της αγγλικής από διάφορα μέρη του κόσμου. Η κατανόηση της κουλτούρας των ίδιων των μαθητών είναι πολύ σημαντική και η υπερβολική έμφαση στην κουλτούρα-στόχο τείνει να περιθωριοποιεί στην αντίληψη τους για το δικό τους πολιτισμό (Alrtekin 2002). Σύμφωνα με τον Alrtekin (2002), όσο ενθαρρύνεται η αξιοποίηση των προηγούμενων εμπειριών των μαθητών τόσο πιο αποτελεσματική γίνεται η μάθηση στο πλαίσιο της διδασκαλίας της αγγλικής όσο ξένη. Πολλές φορές το πλαίσιο της αμερικανικής ή της βρετανικής αγγλικής γλώσσας διαφέρει σημαντικά από το πολιτιστικό πλαίσιο των μη φυσικών ομιλητών της αγγλικής γλώσσας, γεγονός που μπορεί να αυξήσει τη δυσκολία γνώσης της αγγλικής γλώσσας (McKay, 2003b). Σύμφωνα με την McKay (2003b), οι μαθητές που μαθαίνουν την αγγλική ως ξένη δεν χρειάζεται να εξαρτώνται από το πολιτισμικό σχήμα των φυσικών ομιλητών για τη διαπραγμάτευση νοημάτων και την επικοινωνία με άλλους χρήστες της αγγλικής.

Επιπρόσθετα, η εκμάθηση της αγγλικής για τον πολιτισμό-στόχο είναι

ενσωματωμένη με την επικοινωνιακή ικανότητα, η οποία περιλαμβάνει την γραμματική (“grammatical competence”), την κοινωνιογλωσσική (“sociolinguistic competence”), την συνομιλιακή (“discourse competence”) και την στρατηγική ικανότητα (“strategic competence”) (Canale & Swain, 1980). Σε όλα τα παραπάνω, συμπεριλήφθηκε και η διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα, που παρουσιάστηκε και έγινε δημοφιλής διεθνώς από τον Byram (1997) και τους συναδέλφους του (Byram, Gribkova & Starkey, 2002). Τόσο η επικοινωνιακή ικανότητα όσο και η διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα, έδωσε το θεωρητικό υπόβαθρο για την διαμόρφωση πολιτικών εκμάθησης ξένων γλωσσών, και αυτή τη στιγμή χρησιμοποιείται στην έρευνα για την διδασκαλία ξένων γλωσσών στην Ευρώπη (CoE, 2001) και αλλού στον κόσμο (Kramsch & Whiteside, 2015).

Τέλος, η έννοια του διαπολιτισμικού γραμματισμού, μέσα από την ικανότητα διαπολιτισμικής μη λεκτικής επικοινωνίας μπορεί να εμπλουτίσει τα σχολικά εγχειρίδια και τελικά να οδηγήσει σε πραγματική διαπολιτισμική επίγνωση και κατανόηση. Σύμφωνα με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) οι θεωρητικές κατασκευές της διαπολιτισμικής γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης τίθενται στο επίκεντρο του προγράμματος, σε συμφωνία με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CoE, 2001).

3. Διαπολιτισμικότητα – Διαπολιτισμική ικανότητα, κατανόηση και επικοινωνία

3.1 Αποσαφήνιση της έννοιας

Η UNESCO (Εκπαιδευτική Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών) έχει ορίσει τη διαπολιτισμικότητα ως μια «δυναμική» έννοια που «αναφέρεται στις εξελισσόμενες σχέσεις μεταξύ πολιτιστικών ομάδων... και προκύπτει από τις διαπολιτισμικές ανταλλαγές και τον διάλογο σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο» (UNESCO, 2006: 17). Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, η έννοια της διαπολιτισμικότητας έχει πλέον αναδειχθεί σε πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα προτείνοντας τη χρήση της «διαπολιτισμικότητας» στην Ευρώπη για τον προσδιορισμό διαδραστικής διαλογικής προοπτικής, στοχεύοντας στην ενότητα και στην κοινωνική συνοχή (CoE, 2018; 2020).

Κάποιοι από τους ορισμούς που έχουν προταθεί αναφέρονται σε γενικές συνιστώσες της διαπολιτισμικής ικανότητας όπως η ενσυναίσθηση, η ευελιξία, η διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση, ενώ άλλοι σημειώνουν συγκεκριμένες «τεχνικές» δεξιότητες, όπως την γνώση ξένων γλωσσών (Deardorff & Jones, 2009). Άλλοι μελετητές έχουν τονίσει ότι η διαπολιτισμική ικανότητα δεν περιλαμβάνει μεμονωμένα γνωρίσματα αλλά είναι πολύ περισσότερο ένα χαρακτηριστικό της συσχέτισης μεταξύ των ατόμων και ότι κανένα σύνολο χαρακτηριστικών δεν εγγυάται την διαπολιτισμική ικανότητα σε όλα τα διαπολιτισμικά πλαίσια (Lustig, Koester & Halualani, 2006). Οι Chen και Starosta (1996), στον ορισμό τους για τη διαπολιτισμική ικανότητα, τονίζουν ότι τα ικανά διαπολιτισμικά άτομα είναι εκείνα που μπορούν να αλληλεπιδράσουν κατάλληλα και αποτελεσματικά με ανθρώπους που έχουν πολυεπίπεδες πολιτιστικές ταυτότητες. Επιπλέον, η γλωσσική επάρκεια διαδραματίζει, επίσης, βασικό ρόλο (Byram, 1997) καθώς αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επικοινωνίας. Σχεδόν σε κάθε ένα από τους ορισμούς της διαπολιτισμικής ικανότητας περιλαμβάνονται πολύ περισσότερα από τη γνώση άλλων πολιτισμών, αφού η γνώση από μόνη της δεν είναι αρκετή για να οδηγήσει στη διαπολιτισμική ικανότητα, όπως η ανάπτυξη δεξιοτήτων και στάσεων για επιτυχή αλληλεπίδραση με άτομα από διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια.

3.2 Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ικανότητας Byram (1997)

Στην διεθνή βιβλιογραφία ποικίλοι ορισμοί έχουν καταγραφεί για την

διαπολιτισμική ικανότητα. Ανάλογα με τα συστατικά της και τις έννοιες που οι ερευνητές επιθυμούν να τονίζουν, ποικίλα μοντέλα έχουν διατυπωθεί (Arasaratnam-Smith, 2017). Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται το Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ικανότητας Byram (1997) το οποίο έχει μεγάλη επιρροή στη βιβλιογραφία κυρίως επειδή, σε αντίθεση με πολλά άλλα μοντέλα διαπολιτισμικής ικανότητας, αυτό το μοντέλο δίνει μεγάλη έμφαση στη γλώσσα (Arasaratnam-Smith, 2017) αφού οι θεωρίες και οι έννοιες του Byram έχουν ήδη ενσωματωθεί στο CEFR και ως εκ τούτου χρησιμοποιείται ευρέως για ανάλυση εγχειριδίων της αγγλικής γλώσσας.

Σύμφωνα με τους Byram, Gribkova και Starkey (2002), οι τρεις βασικές συνιστώσες της Διαπολιτισμικής Ικανότητας περιλαμβάνουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις (βλ. Εικόνα 1).

Εικόνα 1

Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ικανότητας Byram (1997)

Πηγή: Fantini, 2009 στο Arasaratnam-Smith (2017)

Οι γνώσεις (Knowledge) είναι πραγματικές πληροφορίες σχετικά με μια συγκεκριμένη κουλτούρα ή μια χώρα. Συνήθως, η γνώση είναι αντικειμενική και δεν περιέχει κανένα ιδεολογικό τόνο (Byram, Gribkova & Starkey, 2002). Οι δεξιότητες (Skills) μπορούν να περιγραφούν ως οι δεξιότητες των μαθητών να επεξεργάζονται την πολιτισμική γνώση και να την εφαρμόζουν όταν κρίνεται απαραίτητο. Οι στάσεις (Attitudes) έχουν να κάνουν περισσότερο με την ικανότητα του ατόμου να έρχεται σε επαφή με άλλους πολιτισμούς, διατηρώντας τη δική του ταυτότητα σεβόμενος τον αυτόν που έχει απέναντι του.

Σύμφωνα με τους Byram, Gribkova και Starkey (2002), παρόλο που το Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ικανότητας είναι από καιρό αναπόσπαστο μέρος της

γλωσσικής εκπαίδευσης, αυτή φαίνεται να επικεντρώθηκε κυρίως στην πολιτισμική γνώση. Στους μαθητές συχνά δίνονται ασύνδετα, σποραδικά γεγονότα για μια χώρα, δηλαδή πληροφορίες που δεν έχουν περαιτέρω εφαρμογή και ξεχνιούνται αμέσως. Για το λόγο αυτό, το πιο λογικό θα ήταν να συμπεριληφθούν και τρία στοιχεία στη γλωσσική εκπαίδευση.

3.2.1 Γνώσεις (Knowledge)

Savoirs είναι η γνώση για τις κοινωνικές ομάδες και το πώς βλέπουν τον εαυτό τους και τα προϊόντα και πρακτικές στη γλώσσα ή στη γλώσσα-στόχο, καθώς και τον τρόπο που αυτές αντιπαραβάλλονται με αυτές της δικής του κουλτούρας. *Savoir Apprendre/faire* είναι η ικανότητα της απόκτησης γνώσεων για την κουλτούρα-στόχο κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης με άτομα που ανήκουν σε διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο σε πραγματικό χρόνο (Byram, Gribkova & Starkey 2002). Ειδικότερα, αυτή η πολιτιστική γνώση συχνά χωρίζεται στην κουλτούρα με κεφαλαίο «Κ» και μικρό «κ». Η Κουλτούρα με κεφαλαίο Κ αναφέρεται στις πτυχές της λογοτεχνίας, της ιστορίας και των τεχνών ενώ η κουλτούρα με μικρό κ αναφέρεται στα ήθη, τα έθιμα, στη διατροφή, στην ενδυμασία, στα μη γλωσσικά σύμβολα επικοινωνίας και γενικότερα οτιδήποτε αφορά την καθημερινή κουλτούρα, όπως κανόνες και συμπεριφορές (Byram, 1993). Οι Stempleski και Tomalin (1993: 6) εξηγούν ότι η Κουλτούρα με κεφαλαίο Κ περιλαμβάνει θεματικές όπως: ιστορία, γεωγραφία, θεσμούς, λογοτεχνία, τέχνη και μουσική. Από την άλλη πλευρά, η κουλτούρα με μικρό κ έχει διευρυνθεί για να συμπεριλάβει «πολιτισμικά επηρεαζόμενες πεποιθήσεις και αντιλήψεις, που εκφράζονται ειδικά μέσω της γλώσσας, αλλά και μέσω πολιτισμικών συμπεριφορών που επηρεάζουν την αποδοχή στην κοινότητα υποδοχής».

3.2.2 Δεξιότητες (Skills)

Savoir s'engager έχει σχέση με την καλλιέργεια της περιέργειας και της δεξιότητας να είναι κάποιος ανοιχτός, χωρίς δυσπιστία απέναντι σε άλλους πολιτισμούς. Επιπλέον, περιλαμβάνει την δεξιότητα κριτικής αξιολόγησης τόσο του δικού του όσο και των άλλων πολιτισμών (Byram, Gribkova & Starkey 2002). Σύμφωνα με τους Di Pardo Léon-Henri και Jain (2017) ένας αποτελεσματικό τρόπος για την ενίσχυση τη διαπολιτισμικής επικοινωνίας είναι τα παιχνίδια ρόλων, όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές εμπλέκονται σε διαφορετικές καταστάσεις επικοινωνίας που προωθούν την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα και φυσικά διαπολιτισμικές

δεξιότητες. Μέσα από την παραγωγή προφορικού λόγου αλλά και με εκφάνσεις μη λεκτικής επικοινωνίας πετυχαίνεται καλύτερα ο σκοπός της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, όπως υποστηρίζουν.

3.2.3 Στάσεις (*Attitudes*)

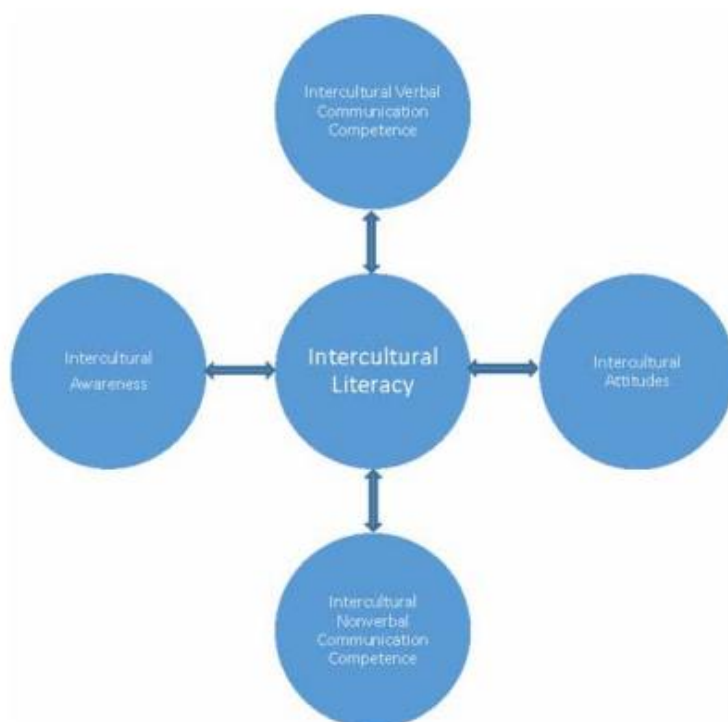
Savoir Comprendre αναφέρεται στην δεξιότητα ερμηνείας ενός εγγράφου ή γεγονότος από άλλη κουλτούρα, όπως και η προσπάθεια συσχέτισης με έγγραφα ή γεγονότα από την οικεία κουλτούρα (Byram, Gribkova & Starkey 2002).

3.3 Διαπολιτισμικός Γραμματισμός

Διαπολιτισμικός Γραμματισμός ορίζεται ως «ένας συστηματικός συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και νοοτροπίας που χρειάζεται να έχει ένα άτομο για να εμπλακεί σε αποτελεσματική λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία με άλλους από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και να συνεργαστεί με πολιτιστικά κατάλληλες συμπεριφορές και επίγνωση ανά πάσα στιγμή» Yang (2020). Αν και ο όρος διαπολιτισμικός γραμματισμός δεν είναι νέος, οι διαστάσεις του πρέπει να διευρυνθούν και να αναθεωρηθεί διεπιστημονικά σύμφωνα με τον Yang (2020). Σύμφωνα με αυτόν ένα πλήρες μοντέλο διαπολιτισμικού γραμματισμού θα πρέπει επιπλέον να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία: διαπολιτισμική λεκτική επικοινωνιακή ικανότητα, διαπολιτισμικές στάσεις, ικανότητα διαπολιτισμικής μη λεκτικής επικοινωνίας και διαπολιτισμική επίγνωση (βλ. Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1

Μοντέλο Διαπολιτισμικού Γραμματισμού (Yang, 2020)

Πηγή: Yang, (2020)

Αρχικά, η ικανότητα διαπολιτισμικής λεκτικής επικοινωνίας (Intercultural Verbal Communication Competence) είναι απαραίτητη για την επικοινωνία και τη δημιουργία διαπολιτισμικών συνδέσεων με μαθητές από άλλα πολιτιστικά υπόβαθρα και τη διαχείριση πιθανών ζητημάτων που προκύπτουν από διαπολιτισμικές διαφορές. Το επόμενο συστατικό του διαπολιτισμικού γραμματισμού, δηλαδή οι διαπολιτισμικές στάσεις (Intercultural Attitudes), αναφέρονται στην θετική ενός ατόμου απέναντι σε άλλο άτομο με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα. Η πολιτισμική ταυτότητα καλύπτει μια σειρά από χαρακτηριστικά μιας εθνικής ομάδας ή/και κοινότητας. Περιλαμβάνουν πολιτιστικές αξίες, γλώσσα(ες), φαγητό, ένδυση, μουσική. Το τρίτο συστατικό του διαπολιτισμικού γραμματισμού είναι η ικανότητα διαπολιτισμικής μη λεκτικής επικοινωνίας (Intercultural Nonverbal Communication Competence). Έχει ερευνηθεί πολύ λιγότερο από τη διαπολιτισμική λεκτική ικανότητα επικοινωνίας, αν και ο ρόλος της δεν είναι λιγότερος σπουδαίος. Επειδή το μήνυμα της διαπολιτισμικής μη λεκτικής επικοινωνίας είναι κρυμμένο και υπονοούμενο, η ικανότητα κατανόησης και χρήσης της διαπολιτισμικής μη λεκτικής επικοινωνίας χρειάζεται περισσότερη προσοχή. Δεδομένου ότι η μη λεκτική συμπεριφορά προκύπτει από την πολιτισμική μας κοινή

λογική (τις ιδέες μας για το τι είναι κατάλληλο, φυσιολογικό και αποτελεσματικό στην επικοινωνία), χρησιμοποιούμε διαφορετικά συστήματα κατανόησης χειρονομιών, στάσης σώματος, σιωπής, συναισθηματικής έκφρασης, αγγίγματος, φυσικής εμφάνισης και άλλων μη λεκτικών ενδείξεων» (LeBaron, 2003). Τέλος, η διαπολιτισμική επίγνωση ορίζεται ως μια συνειδητή κατανόηση του ρόλου του πολιτισμού και της κατανόησης του στην διαπολιτισμική επικοινωνία παράλληλα με μια ικανότητα εφαρμογής των αντιλήψεων αυτών σε συγκεκριμένο πλαίσιο με ευέλικτο τρόπο στην επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο.

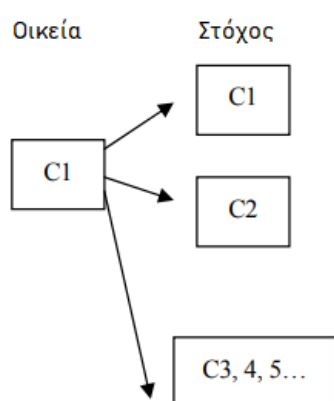
Η τροχιά ανάπτυξης της διαπολιτισμικής επίγνωσης περιλαμβάνει τρία επίπεδα: α) τη βασική πολιτισμική επίγνωση σχετικά με τη θεμελιώδη γνώση για τον οικείο και άλλους πολιτισμούς, β) την προηγμένη πολιτισμική επίγνωση όπου εντοπίζεται υψηλότερο επίπεδο κατανόησης των πολιτισμικών διαφορών και ικανότητα διαχείρισης των πιθανών πολιτιστικών συγκρούσεων και γ) τη διαπολιτισμική επίγνωση όπου οι πολιτισμοί προσεγγίζονται με ενσυναίσθηση από μια ηθική προοπτική (Yang, 2020).

3.4 Πολιτισμός και σχολικά εγχειρίδια (Cortazzi & Jin, 1999)

Ως προς την κουλτούρα, τρία μοτίβα στα εγχειρίδια αγγλικών προτείνουν οι Cortazzi και Jin (1999), όπως φαίνονται στο Διάγραμμα 2.

Διάγραμμα 2

Τρία μοτίβα κουλτούρας

- *C1: Οικεία κουλτούρα
- *C2: Αγγλική κουλτούρα
- *C3: Διεθνή κουλτούρα

προσαρμογή από Cortazzi & Jin, 1999: 204

Ειδικότερα, η οικεία κουλτούρα αναφέρεται στην κουλτούρα της πρώτης γλώσσας των μαθητών. Η διδασκαλία της κουλτούρας-στόχου είναι μία από τις κύριες

προσεγγίσεις στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας από χώρες όπου στις οποίες ομιλείται η αγγλική ως μητρική, όπως η Αγγλία, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής η Αυστραλία και άλλες, γνωστές ως χώρες του «Έσω Κύκλου» (βλ. Διάγραμμα 3). Στις χώρες αυτές, συχνά εντοπίζεται η πεποίθηση ότι απαρτίζονται από «αυθεντικούς» ομιλητές της αγγλικής γλώσσας, και παραδοσιακά προωθούνται στην διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης γλώσσας (Tajeddin & Pakzadian, 2020). Τέλος, η διεθνής κουλτούρα αναφέρεται σε πολιτισμούς που δεν αποτελούν ούτε οικεία κουλτούρα ούτε αγγλική κουλτούρα-στόχος. Πρόκειται για μια μεγάλη ποικιλία πολιτισμών σε άλλες χώρες σε όλο τον κόσμο που χρησιμοποιούν τα αγγλικά ως διεθνή γλώσσα. Σύμφωνα με τον Hurst (2017), οι τοπικοί συγγραφείς/εκδότες πρέπει να επαναδιατυπώσουν την αντίληψή τους για τη «κουλτούρα-στόχο» προς ένα πιο διεθνές μοντέλο που δεν συνεπάγεται πολιτισμική αφομοίωση αλλά μάλλον κλίνει προς μια πιο δυναμική, διαπολιτισμική προσέγγιση.

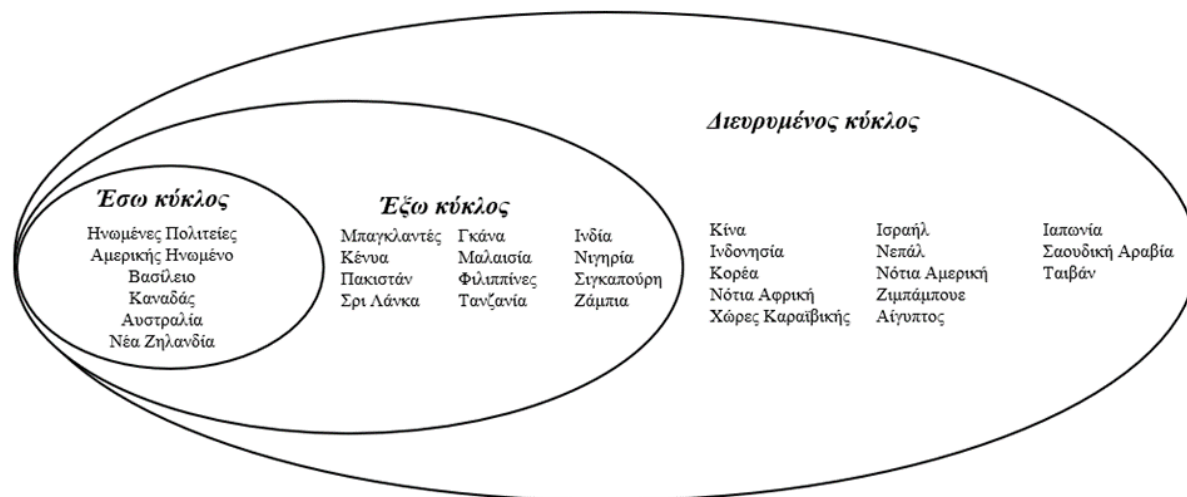
Διάγραμμα 3

Οι τρεις κύκλοι της Αγγλικής (Kachru, 1992)

Έσω κύκλος: Η αγγλική ως L1

Έξω κύκλος: Η αγγλική ως L2

Διευρυμένος κύκλος: Η αγγλική ως ξένη

3.5 Διαπολιτισμικότητα – Διαπολιτισμική κατανόηση και διδασκαλία της ξένης γλώσσας

Τα τελευταία χρόνια, έχει, διεθνώς, εντοπιστεί ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον για την ανάλυση των διαπολιτισμικών στοιχείων των εγχειριδίων αγγλικής ως ξένη γλώσσα. Σε σχέση με τη μεθοδολογία, μία από τις κύριες προσεγγίσεις είναι η ανάλυση περιεχομένου.

Τα ευρήματα των ερευνών δείχνουν ότι η αντιμετώπιση του πολιτισμού στα σχολικά βιβλία της αγγλικής γλώσσας του Ιράν και της Ισπανίας δεν είναι επαρκείς για την προώθηση διαπολιτισμικού γραμματισμού (Hosseinzadeh, Heidari & Choubsaz, 2022; Gómez Rodríguez, 2015). Οι Saemee και Nomnian (2021), στη Ταϊλάνδη, τονίζουν πως η έλλειψη εικονογράφησης κατάλληλη για την ηλικία και το πλαίσιο δυσκολεύει την κατανόηση των διαπολιτισμικών στοιχείων ακόμη και αυτά είναι παρόντα στα σχολικά εγχειρίδια αγγλικής που χρησιμοποιούνται σε πολυπολιτισμικά σχολεία. Από την άλλη μεριά, οι Zafiri και Kourdis (2017) παρατήρησαν το αντίθετο φαινόμενο στα σχολικά εγχειρίδια αγγλικής του Α΄ Γυμνασίου στην Ελλάδα, όπου η εικονογράφηση όχι μόνο χαρακτηρίζεται ως πλούσια αλλά και ικανή να προωθήσει την διαπολιτισμική κατανόηση παρουσιάζοντας πληθώρα πολιτισμικών στοιχείων πέρα από την ελληνική και την αγγλική κουλτούρα.

Αντίθετα, οι Weninger και Kiss (2013) υποστηρίζουν ότι τα εγχειρίδια της αγγλικής στην Ουγγαρία προωθούν μία ιδεολογία όπου η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας έχει απόλυτη προτεραιότητα αντί για τον συνδυασμό γλωσσικής ανάπτυξης μέσω του διαπολιτισμικού γραμματισμού. Επιπλέον, οι διάφορες εκφάνσεις του πολιτισμού επικεντρώνονται και λογίζονται πολύ περισσότερο ως ρητή γνώση παρά ως διαπολιτισμική επίγνωση και κατανόηση.

Οι Zhang και Su (2021) σύγκριναν τα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών στην Κίνα και την Γερμανία. Τα αποτελέσματα τους έδειξαν πως τα εγχειρίδια της Κίνας ενσωματώνουν μεγαλύτερο εύρος διεθνών διαπολιτισμικών στοιχείων σε αντίθεση με τα γερμανικά, όπου μεγαλύτερο βάρος δίνεται στην αγγλική κουλτούρα-στόχο. Ακόμη, η τοπική κουλτούρα αναδεικνύεται περισσότερο στα κινεζικά εγχειρίδια παρά στα γερμανικά. Τέλος, επισημαίνεται, ότι οι δραστηριότητες στα κινεζικά εγχειρίδια επικεντρώνονται στην προώθηση της γνώσης, παρά στην προώθηση της διαπολιτισμικής επίγνωσης και κατανόησης σε αντίθεση με τα γερμανικά.

Οι Çelik και Erbay (2013) στην έρευνα τους στα τουρκικά σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών, παρατήρησαν πως αν και το διαπολιτισμικό τους περιεχόμενο διατηρεί μία καλή ισορροπία μεταξύ της τοπικής, στόχου και διεθνούς κουλτούρας, τείνουν προς την ευρωπαϊκή κουλτούρα. Επιπλέον, τονίζουν πως θεματικές που περιλαμβάνουν προϊόντα και πρόσωπα είναι πολύ περισσότερες από αυτές των πρακτικών και αντιλήψεων. Μία εξήγηση που δίνουν είναι πως θεματικές που περιλαμβάνουν προϊόντα και πρόσωπα είναι πιο συγκεκριμένες και άρα πιο εύκολο να διδαχθούν στους μικρούς μαθητές από ό,τι οι πιο αφηρημένες θεματικές των πρακτικών και αντιλήψεων.

Οι Labtic και Teo (2019) μελετώντας τα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών στην Ταϊλάνδη εντόπισαν πως τόσο η κουλτούρα με κεφαλαίο «Κ», όσο και με μικρό «κ» είναι εξίσου παρούσα σε αυτά. Ένα ενδιαφέρον εύρημα τους είναι πως και για τα δύο είδη κουλτούρας, οι δραστηριότητες ήταν αφιερωμένες κυρίως στις δεξιότητες κατανόησης παρά στις δεξιότητες παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου.

Βιβλιογραφικά, οι περισσότερες προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει ότι οι πολιτισμοί των χωρών του «Εσω κύκλου» (π.χ. οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο) αντιπροσωπεύονται κυρίως στα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών. Αντίθετα, οι πολιτισμοί των χωρών του εξωτερικού κύκλου (διεθνείς πολιτισμοί) εμφανίζονται ελάχιστα και αντιπροσωπεύονται ανεπαρκώς στα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών. Οι Shin, Eslami και Chen (2011), εξέτασαν διαπολιτισμικά στοιχεία διεθνώς διανεμόμενων εγχειριδίων αγγλικών. Διαπίστωσαν ότι αν και τα πολιτισμικά στοιχεία ήταν αναλογικά διαφοροποιημένα σε κάθε σειρά σχολικών βιβλίων, περιεχόμενο από χώρες του «Εσω κύκλου» κυριαρχούσε στα περισσότερα σχολικά εγχειρίδια. Παρόμοια έρευνα στο Πακιστάν ανέφερε ότι η αναπαράσταση της κουλτούρας της γλώσσας-στόχου στα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών ήταν κυρίαρχα σε σχέση με την οικεία κουλτούρα (Ahmed & NancyCombes, 2011). Το ίδιο παρατηρήθηκε και στα σχολικά εγχειρίδια αγγλικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Χονγκ Κονγκ (Yuen, 2011) και την Κορέα (Su, 2016). Επίσης, και η Awayed-Bishara (2015) στο Ισραήλ αποκάλυψε ότι περιθωριοποιήθηκε ο πολιτισμός και οι παραδόσεις της παλαιστινιακής αραβικής μειονότητας στα αγγλικά σχολικά εγχειρίδια.

Τέλος, τα σχολικά εγχειρίδια των αγγλικών στις Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεις του δημοτικού σχολείου στην Ελλάδα, αναλύθηκαν ως προς την διαπολιτισμικότητα των στοιχείων τους από τους

Zoumi και Karras (2022). Οι συγγραφείς εντόπισαν την μεγάλη έμφαση που δίνεται στην κουλτούρα με κεφαλαίο «Κ» η οποία συνακόλουθα στοχεύει στην κατάκτηση γνώσεων από τους μαθητές. Επιπλέον, παρατηρούν ότι ελάχιστη προσοχή δίνεται σε κουλτούρες έξω από την ελληνική και την αγγλική στερώντας τους μαθητές από την δυνατότητα ανάπτυξης διαπολιτισμικής επίγνωσης και κατανόησης.

4. Μεθοδολογία

4.1 Σκοπός και επιμέρους στόχοι

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει κριτικά το πολιτιστικό περιεχόμενο στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου. Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκε ανάλυση περιεχομένου στα δύο αυτά σχολικά εγχειρίδια, χρησιμοποιώντας ως αξιολογική δομή:

- (1) την διασπορά δραστηριοτήτων που αφορούν τις προσληπτικές και παραγωγικές γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου).
- (2) την θεματική που διαπραγματεύεται η κάθε δραστηριότητα (γεωγραφία, περιβάλλον, κτλ.)
- (3) τις δραστηριότητες που ενισχύουν τη διαπολιτισμικότητα (πολιτισμική γνώση, επίγνωση, κατανόηση)
- (4) το τύπο της κουλτούρας που απευθύνονται οι δραστηριότητες (οικεία, στόχο, διεθνή).

Η παρούσα εργασία αναμένεται να ευαισθητοποιήσει τους φορείς χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και τους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών ως προς την ανάγκη ενσωμάτωσης στοιχείων πολιτισμού, ιδιαίτερα στο επίπεδο της δημοτικής εκπαίδευσης. Η διερεύνηση του πολιτιστικού στοιχείου, καθώς επηρεάζει καίρια την διδασκαλία της ξένης γλώσσας, αναμένεται να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν χρήσιμες πληροφορίες για τη φύση του υλικού. Χρησιμοποιώντας ανάλυση ευρείας βάσης, εντοπίζεται μια αρκετά μεγάλη ποικιλία ερευνητικών ερωτημάτων που θα επιδιώξει αυτή η εργασία να δώσει απαντήσεις.

4.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Σε μια προσπάθεια κριτικής εξέτασης των διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου, διατυπώθηκαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Τι είδους δραστηριότητες (παραγωγή, κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) χρησιμοποιούνται για την προώθηση της διαπολιτισμικότητας και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού

σχολείου;

2. Ποιες θεματικές εντοπίζονται στο περιεχόμενο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου; Ποιο είδος κουλτούρας (με κεφαλαίο Κ ή με μικρό κ) προβάλλεται και σε ποια συχνότητα και σε ποια είδη δραστηριοτήτων στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
3. Προωθούν τα διαπολιτισμικά στοιχεία που εντοπίστηκαν την διαπολιτισμική γνώση, επίγνωση ή κατανόηση και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
4. Ποιες είναι οι κουλτούρες-στόχοι που προβάλλονται και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
5. Τι είδους δραστηριότητες (παραγωγή, κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) χρησιμοποιούνται για την προώθηση της διαπολιτισμικής γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;

4.2 Παρουσίαση του υπό διερεύνηση υλικού (σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος των Αγγλικών Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού)

Υλικό της έρευνας αποτελεί το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων του μαθητή της αγγλικής γλώσσας των τάξεων Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού και τα οποία είναι τα εξής:

1. Κολοβού, Ε. Κρασιώτου, Α. (2010B), Αγγλικά Ε΄ Δημοτικού, Βιβλίο μαθητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ.
2. Εφραιμίδου, Ε. Φρουζάκη, Φ. Ρέππα, Ε. (2010B), Αγγλικά ΣΤ΄ Δημοτικού, Βιβλίο μαθητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

4.2.1 Η διαδικασία παραγωγής του υπό έρευνα υλικού

Η συγγραφή του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του δεύτερου Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ II) με πόρους από το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους). Το έργο ανήκει στην πράξη «Αναμόρφωση των προγραμμάτων

σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων» με τίτλο «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»¹. Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το βιβλίο συνέγραψαν οι κ.κ. Ελευθερία Κλειώ Κολοβού και Κρανιώτου Άννα εκπαιδευτικοί ΠΕ06.

Η συγγραφή του σχολικού εγχειρίδιου της ΣΤ' Δημοτικού πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του δεύτερου Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ II) με πόρους από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους). Το έργο ανήκει στην πράξη «Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων» με τίτλο «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο». Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το βιβλίο συνέγραψαν οι κ.κ. Ελένη Εφραιμίδου, Φιλίτσα Φρουζάκη, εκπαιδευτικοί ΠΕ06 και η κ. Ελένη Ζώνη-Ρέππα, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ06 .

4.2.2 Παρουσίαση των σχολικών εγχειρίδιων της Ε' και ΣΤ' Δημοτικού

Ε' Δημοτικό

Το βιβλίο μαθητή της Ε' Δημοτικού προτείνεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως ένα εργαλείο για την υποστήριξη της διδασκαλίας και τις διεργασίες μάθησης στο Ελληνικό Κρατικό Δημοτικό Σχολείο. Ο σχεδιασμός και το περιεχόμενο του βιβλίου μαθημάτων βασίζονται στις αρχές του γραμματισμού, της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας, όπως ορίζονται από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες: Μάθηση, Διδασκαλία, Αξιολόγηση (CoE, 2001).

Το βιβλίο αποτελείται από 167 έγχρωμες σελίδες διανεμημένες σε δέκα θεματικές ενότητες οι οποίες χωρίζονται σε τρία μαθήματα. Κάθε ενότητα εισάγεται με μια ολοσέλιδη εισαγωγική σελίδα η οποία περιέχει τι έπεται από θεματικής απόψεως στην ενότητα. Ακολουθούν δύο τετρασέλιδα κεφάλαια που περιέχουν κείμενα που σχετίζονται με το λεξιλόγιο ή και τη γραμματική της ενότητας καθώς και δραστηριότητες που

¹ Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) θεσμοθετήθηκε το 2003 (ΦΕΚ 303 και 304/13-3-2003).

σχετίζονται με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής γραπτού ή προφορικού λόγου. Ακολουθεί ένα μονοσέλιδο αφιερωμένο στη δημιουργία ενός σχεδίου εργασίας με διαθεματικό περιεχόμενο. Στο τέλος της κάθε ενότητας υπάρχει και ένα δισέλιδο κριτήριο αυτοαξιολόγησης σκοπός του οποίου είναι να ελέγξει την κατάκτηση του υλικού που διδάχθηκε στη συγκεκριμένη ενότητα. Στο τέλος του κριτηρίου υπάρχουν διατυπωμένοι μαθησιακοί στόχοι που οι μαθητές καλούνται να σημειώσουν αν έχουν επιτευχθεί. Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται το Παράρτημα που περιέχει 1) διαφοροποιημένες δραστηριότητες, 2) γραμματικούς κανόνες, 3) πίνακα ανωμάτων ρημάτων και 4) χάρτες που σχετίζονται με τις θεματικές ορισμένων ενότητων. Η διάταξη του βιβλίου αποτυπώνεται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3

Διάταξη ανά ενότητα του σχολικού εγχειριδίου Ε΄ τάξης

ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΛΙΔΕΣ
UNIT 1: INTERNET FRIENDS AROUND EUROPE	Introductory page	13
	Do you like computers?	14-17
	Internet friends	18- 21
	The United Kingdom	22
	Self-assessment test	23-24
UNIT 2: SCHOOL LIFE AND THE WORLD AROUND US	Introductory page	25
	School life and feelings	26-29
	Talking about habits, good and bad	30- 33
	Customs around the world	34
	Self-assessment test	35-36
UNIT 3: PLACES	Introductory page	37
	The place we live in	38-41
	How can I get to ...?	42-44
	Talking about a town in Greece	45-46
	Self-assessment test	47-48
UNIT 4: CHRISTMAS EVERYWHERE	Introductory page	49
	Getting Ready for Christmas	50-53
	Kostas is in New York for Christmas	54-57
	A Christmas Song	58
	Self-assessment test	59-60
UNIT 5: READY FOR ACTION	Introductory page	61
	An ambitious Class Project	62-64
	Let's do it!	65-69
	My Work Can Make a Difference	70
	Self-assessment test	71-72

UNIT 6: GOOD, BETTER, BEST!	Introductory page	73
	Choosing a present	74-77
	World records	78-81
	A knowledge quiz	82
	Self-assessment test	83-84
UNIT 7: GOING BACK IN TIME	Introductory page	85
	Famous People of the Past	86-89
	Past Experiences	90-93
	Alexander the Great	94
	Self-assessment test	95-96
UNIT 8: ALL ABOUT STORIES	Introductory page	97
	Fairy Tales	98-101
	What an experience!	102-105
	A traditional story	106
	Self-assessment test	107-108
UNIT 9: AMAZING PEOPLE AND PLACES	Introductory page	109
	She has helped save gorillas!	110-113
	A Trip to Dubai	114-117
	Newspapers and headlines	118
	Self-assessment test	119-120
UNIT 10: SUMMER IS HERE!	Introductory page	121
	At the Airport	122-125
	Tourists love visiting places	126-129
	Myths and Legends	130
	Self-assessment test	131-132
APPENDIX	Differentiated activities for each unit	133-152
	Grammatical theory	153-161
	Irregular verbs	162
	Maps	163-167

ΣΤ' Δημοτικού

Το σχολικό εγχειρίδιο απευθύνεται σε μαθητές ΣΤ΄ τάξης του ελληνικού δημοτικού σχολείου (11-12 χρονών). Προορίζεται για μαθητές στο προ-ενδιάμεσο επίπεδο (αντίστοιχο περίπου στο Επίπεδο A2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες). Η ηλικία, οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα των μαθητών και η προ υπάρχουσα γνώση έχουν ληφθεί υπόψη στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό του βιβλίου.

Το βιβλίο αποτελείται από 167 έγχρωμες σελίδες διανεμημένες σε δέκα θεματικές ενότητες οι οποίες χωρίζονται σε τρία μαθήματα. Κάθε ενότητα εισάγεται με μια ολοσέλιδη εισαγωγική σελίδα η οποία περιέχει τι έπεται από θεματικής απόψεως στην ενότητα. Σε ορισμένες ενότητες υπάρχουν και προ-οργανωτικές δραστηριότητες που έχουν ως σκοπό να εισάγουν το θέμα που πραγματεύεται η ενότητα. Ακολουθούν δύο

τετρασέλιδα κεφάλαια που περιέχουν κείμενα που σχετίζονται με το λεξιλόγιο ή και τη γραμματική της ενότητας καθώς και δραστηριότητες που σχετίζονται με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής γραπτού ή προφορικού λόγου. Ακολουθεί ένα μονοσέλιδο αφιερωμένο στη δημιουργία ενός σχεδίου εργασίας με διαθεματικό περιεχόμενο. Στο τέλος της κάθε ενότητας υπάρχει και ένα δισέλιδο κριτήριο αυτοαξιολόγησης σκοπός του οποίου είναι να ελέγξει την κατάκτηση του υλικού που διδάχθηκε στη συγκεκριμένη ενότητα. Στο τέλος του κριτηρίου υπάρχουν διατυπωμένοι μαθησιακοί στόχοι που οι μαθητές καλούνται να σημειώσουν αν έχουν επιτευχθεί καθώς και στρατηγικές μάθησης διατυπωμένες σε μορφή συμβουλής (Remember to...). Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται το Παράρτημα που περιέχει 1) διαφοροποιημένες δραστηριότητες, 2) επιπλέον υλικό για επέκταση των γνώσεων πάνω στις θεματικές ενότητες του βιβλίου, 3) γραμματικούς κανόνες, 4) πίνακα ανωμάτων ρημάτων 5) λίστα με το λεξιλόγιο κάθε ενότητας, 5) χάρτες που σχετίζονται με τις θεματικές ορισμένων ενότητων και 6) το ατομικό portfolio κάθε μαθητή. Η διάταξη του βιβλίου αποτυπώνεται στον Πίνακα 4.

Πίνακας 4

Διάταξη σχολικού εγχειριδίου ΣΤ΄ Δημοτικού

ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΛΙΔΕΣ
UNIT 1: OUR MULTICULTURAL CLASS	Introductory page	1
	Meeting the Newcomers	2-5
	At the School Lab	6-9
	A Geography Project	10
	Self-assessment test	11-12
UNIT 2: GOING SHOPPING	Introductory page	13
	At the supermarket	14-17
	At The Mall	18-21
	E-Shopping	22
	Self-assessment test	23-24
UNIT 3: IMAGINARY CREATURES	Introductory page	25
	Old and modern monsters	26-29
	Do you believe in ghosts?	30-33
	Classroom theatre	34
	Self-assessment test	35-36
UNIT 4: THE HISTORY OF THE AEROPLANE	Introductory page	37
	A day at the Museum	38-41

	An air pocket	42-45
	The Fall of Icarus	46
	Self-assessment test	47-48
UNIT 5: TRAVELLING THROUGH TIME	Introductory page	49
	Diaries	50-53
	Transportation	54-57
	A museum leaflet	58
	Self-assessment test	59-60
UNIT 6: ME, MYSELF AND MY FUTURE JOB	Introductory page	61
	Talking about jobs and careers	62-65
	What do they do?	66-69
	What the future holds for you...	70
	Self-assessment test	71-72
UNIT 7: SHARE YOUR EXPERIENCE	Introductory page	73
	Famous Record Holders	74-77
	Top Stories on the Radio	78-81
	Going for the Gold	82
	Self-assessment test	83-84
UNIT 8: BLOW YOUR OWN TRUMPET	Introductory page	85
	Harmony, Melody and Rhythm	86-89
	Feel the Rhythm	90-93
	The Problem Page	94
	Self-assessment test	95-96
UNIT 9: EARTH DAY EVERYDAY	Introductory page	97
	An Earth Day Story	98-101
	Save the endangered species	102-105
	The Awful 5	106
	Self-assessment test	107-108
UNIT 10: TIME FOR FUN	Introductory page	109
	The Different Faces of a Super Spy	110-113
	The Film Festival	114-117
	A Film Review	118
	Self-assessment test	119-120
APPENDIX	Differentiated activities for each unit	121-134
	Resource materials	135-146
	Grammatical theory	147-158
	Irregular verbs	159
	Vocabulary list	160-161
	Map	162
	Portfolio	163-167

4.3 Διαδικασία συλλογής και ανάλυσης δεδομένων

Η επιλογή του υλικού προς ανάλυση, δηλαδή των σχολικών εγχειριδίων της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, έγινε με βάση την εκτίμηση ότι τα προαναφερθέντα εγχειρίδια περιέχουν μεγαλύτερο ποσοστό διαπολιτισμικών στοιχείων σε αντίθεση με αυτά της Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού. Τα σχολικά εγχειρίδια των μικρότερων τάξεων του δημοτικού εστιάζουν περισσότερο στην εκμάθηση βασικού λεξιλογίου και στοιχειωδών κανόνων γραμματικής κυρίως λόγω της αρχικής επαφής με την ξένη γλώσσα.

Επομένως το υλικό προς μελέτη και ανάλυση της παρούσας έρευνας αποτελεί το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων που παρουσιάζονται στα εγχειρίδια της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Συγκεκριμένα, εξετάζονται και αναλύονται τα διαπολιτισμικά στοιχεία που εμφανίζονται στις εκφωνήσεις των δραστηριοτήτων, στο περιεχόμενο των γραπτών κειμένων, στο περιεχόμενο των ηχητικών αποσπασμάτων, στην εικονογράφηση του βιβλίου (εικόνες, πίνακες, κ.ά.) αλλά και στα προϊόντα γραπτού λόγου που αναμένεται να παράγουν οι μαθητές.

4.3.1 Πρώτο στάδιο ανάλυσης

Πριν από τον εντοπισμό των διαπολιτισμικών στοιχείων που εμπεριέχονται στις δραστηριότητες, έπρεπε να γίνει καταμέτρηση όλων των δραστηριοτήτων στον σύνολό τους αλλά και ξεχωριστά για κάθε είδος που προωθεί τις προσληπτικές ή παραγωγικές δεξιότητες λόγου. Επομένως, για κάθε ενότητα σχηματίστηκε πίνακας που περιέχει τον αριθμό καθεμιάς ομάδας δραστηριοτήτων, δηλαδή κατανόησης γραπτού λόγου (Reading), κατανόησης προφορικού λόγου (Listening), παραγωγής γραπτού λόγου (Writing) και παραγωγής προφορικού λόγου (Speaking). Το είδος των δραστηριοτήτων καθορίζεται από τη σήμανση που παρέχεται από το ίδιο το εγχειρίδιο με τη μορφή εικονιδίων (διαφορετικά για κάθε εγχειρίδιο). Από το σύνολο αυτών των δραστηριοτήτων, εντοπίστηκαν αυτές που περιέχουν διαπολιτισμικά στοιχεία.

Εικόνα 2. Απεικόνιση δραστηριοτήτων στα σχολικά εγχειρίδια

Στην περίπτωση που μια δραστηριότητα απαιτούσε συνδυασμό προσληπτικών ή παραγωγικών δεξιοτήτων λόγου, τότε η δραστηριότητα χαρακτηρίστηκε σύμφωνα με τη δεξιότητα που απαιτούσε το μεγαλύτερο ποσοστό εμπλοκής των μαθητών. Για παράδειγμα, μια δραστηριότητα συνδυασμού παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου, όπως η παρουσίαση ενός σχεδίου εργασίας στην τάξη, κατηγοριοποιήθηκε ως δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου.

Από την καταμέτρηση των δραστηριοτήτων, εξαιρέθηκαν οι δραστηριότητες που εμπεριέχονται στα κριτήρια αυτό-αξιολόγησης (Self-Assessment tests) στο τέλος κάθε ενότητας διότι σκοπός τους είναι αποκλειστικά η επανάληψη και η εμπέδωση του θεματικού λεξιλογίου και των γραμματικών δομών που διδάχθηκαν στην ενότητα και όχι η ανάπτυξη των διαπολιτισμικών ικανοτήτων επικοινωνίας.

Στο πρώτο στάδιο της ανάλυσης, κάθε ενότητας όπως περιεγράφηκε παραπάνω, ο πίνακας που σχηματίστηκε έχει την εξής μορφή:

Πίνακας 5

Ενδεικτικός πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου		
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου		
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου		
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου		
Σύνολο		

4.3.2 Δεύτερο στάδιο ανάλυσης

Στο δεύτερο στάδιο της ανάλυσης, το οποίο αφορά κάθε μία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος ξεχωριστά, σχηματίστηκε σχάρα ανάλυσης που στον οριζόντιο άξονά της περιέχει το είδος της δραστηριότητας και στον κάθετο άξονα τις θεματικές που διαπραγματεύεται η κάθε δραστηριότητα. Σε κάθε θεματική αποδόθηκε ένας γενικός τίτλος διότι κάθε μία περιλαμβάνει πολλαπλές έννοιες. Οι έννοιες που περιλαμβάνονται σε κάθε θεματική αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6

Πίνακας ανάλυσης εννοιών ανά θεματική

Θεματική	Έννοιες
Γεωγραφία	γεωγραφική θέση, σημαίες, γεωμορφολογικά στοιχεία
Κουλτούρα	ιστορία, τέχνη, αρχαιολογικοί τόποι, προσωπικότητες, μουσεία
Κουλτούρα	ήθη, έθιμα, αντιλήψεις, παραδόσεις
Κοινωνικά προβλήματα	ανεργία, φτώχεια
Κλίμα	φυσικές καταστροφές, φυσικά φαινόμενα, μέση θερμοκρασία
Σχολική ζωή	σχολικά μαθήματα, σχολικές αίθουσες, σχολική κουλτούρα
Κοινωνική ζωή	ασχολίες ελεύθερου χρόνου, ταξίδια
Λογοτεχνία	λογοτεχνικά έργα, ποιήματα, συγγραφείς, ποιητές
Τεχνολογία	τεχνολογικές εφευρέσεις, τεχνολογική ορολογία
Αθλητισμός	αθλήματα, αθλητικές προσωπικότητες, παγκόσμια ρεκόρ
Περιβάλλον	μόλυνση, ανακύκλωση, είδη υπό εξαφάνιση, περιβαλλοντικά προβλήματα

Κατά τη συμπλήρωση της σχάρας για κάθε δραστηριότητα ξεχωριστά είναι δυνατόν να τσεκάρονται πολλαπλές θεματικές. Για λόγους πρακτικούς όπου ήταν δυνατό στη σχάρα αναλυθήκαν παραπάνω από μία δραστηριότητα εφόσον ήταν διαφορετικού είδους. Η μορφή της πρώτης σχάρας είναι η εξής:

Πίνακας 7

Ενδεικτική σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο αυτό στάδιο μαζί με την παραπάνω σχάρα παρατίθεται η περιγραφή του περιεχομένου της κάθε διαπολιτισμικής δραστηριότητας, η σκοποθεσία της όπως ορίζεται στο βιβλίο του εκπαιδευτικού καθώς και το είδος της σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram. Για την εξαγωγή συμπερασμάτων οι παραπάνω θεματικές κωδικοποιήθηκαν περαιτέρω, όπου στο όρο «Κουλτούρα» (με μεγάλο Κ) συγκαταλέγονται οι εξής θεματικές: Γεωγραφία, Κουλτούρα, Κλίμα, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Αθλητισμός, Περιβάλλον και στο όρο «κουλτούρα» (με μικρό κ): κουλτούρα, Κοινωνικά προβλήματα, Σχολική ζωή, Κοινωνική ζωή.

4.3.3 Τρίτο στάδιο ανάλυσης

Στο τρίτο στάδιο της ανάλυσης κατασκευάστηκε και δεύτερη σχάρα ανάλυσης που στον οριζόντιο άξονά της περιέχει το είδος της διαπολιτισμικής δραστηριότητας σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram (1997) (γνώσης, επίγνωσης, κατανόησης/knowledge, awareness, understanding) καθώς και η κουλτούρα στην οποία ανήκουν τα διαπολιτισμικά

στοιχεία που εντοπίστηκαν (Cortazzi & Jin, 1999) (στόχου, οικεία, διεθνής/target, own, international). Στον κάθετο άξονα της παραπάνω σχάρας εμφανίζονται κωδικοποιημένες οι δραστηριότητες διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος. Η δεύτερη σχάρα ανάλυσης έχει την εξής μορφή:

Πίνακας 8

Ενδεικτική σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U1.1.A						
U1.1.1.A						
Σύνολο						

Η κωδικοποίηση είναι διαφορετική για κάθε εγχειρίδιο όπως και η διάταξή τους. Η κωδικοποίηση των δραστηριοτήτων του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού έχει την εξής μορφή:

π.χ. U1. 1. A

U1 (αριθμός ενότητας). 1(αριθμός μαθήματος). A (αρίθμηση δραστηριότητας)

Η κωδικοποίηση των δραστηριοτήτων του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού έχει την εξής μορφή:

π.χ. . U1. 1. 1. A

U1 (αριθμός ενότητας). 1(αριθμός μαθήματος). 1(αριθμός μέρους μαθήματος). A (αρίθμηση δραστηριότητας)

Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας επισημαίνονται με την κωδικοποίηση PRJ (project) και η μοναδική εισαγωγική δραστηριότητα με την κωδικοποίηση INTRO (introduction). Διαφορετική κωδικοποίηση έχουν, επίσης, και οι εισαγωγικές δραστηριότητες που λειτουργούν ως αφόρμηση: PL (Pre-Listening) και PR (Pre-Reading).

4.3.4 Τέταρτο στάδιο ανάλυσης

Στο τέταρτο και τελικό στάδιο ανάλυσης κατασκευάστηκε ξεχωριστός πίνακας που στον οριζόντιο άξονά του περιέχει την ομαδοποίηση των δραστηριοτήτων σε κατανόηση γραπτού λόγου (Reading), κατανόηση προφορικού λόγου (Listening), παραγωγή γραπτού λόγου (Writing) και παραγωγή προφορικού λόγου (Speaking) και στον κάθετο άξονα το είδος της διαπολιτισμικής δραστηριότητας σύμφωνα με την ταξινόμηση του Byram

(1997) (γνώσης, επίγνωσης, κατανόησης/knowledge, awareness, understanding). Ο πίνακας θα έχει την εξής μορφή:

Πίνακας 9

Ενδεικτικός πίνακας ανάλυσης τέταρτου σταδίου ανάλυσης

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου			
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου			
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου			
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου			

Η ανάλυση των δραστηριοτήτων καθώς και η εξαγωγή συμπερασμάτων θα πραγματοποιηθεί ξεχωριστά για κάθε εγχειρίδιο καθώς πρόκειται για έργα διαφορετικών συγγραφικών ομάδων. Για τη συζήτηση και εξαγωγή συμπερασμάτων θα χρησιμοποιηθούν τέσσερις συγκεντρωτικοί πίνακες οι οποίοι θα περιέχουν: α) το σύνολο σε ποσοστό των δραστηριοτήτων (διαπολιτισμικών και μη) και το είδος των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων στο σύνολό τους ανά κατηγορία, β) το ποσοστό αναφοράς των διαπολιτισμικών στοιχείων ανά θεματική, ανά είδος κουλτούρας και ανά είδος δραστηριότητας, γ) το ποσοστό των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση, επίγνωση και κατανόηση καθώς και το ποσοστό αναφοράς αυτών των δραστηριοτήτων στις κουλτούρες-στόχους και δ) το ποσοστό των δραστηριοτήτων διαπολιτισμικής γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης ανά είδος δραστηριότητας. Η εξαγωγή των ποσοστών στο πρώτο στάδιο ανάλυσης αφορά το σύνολο όλων των δραστηριοτήτων ενώ στα υπόλοιπα στάδια το σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων.

5. Αποτελέσματα

5.1 Αποτελέσματα για το εγχειρίδιο της Ε΄ Δημοτικού

5.1.1 Πρώτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η πρώτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Internet friends around Europe” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατέσσερις δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις οχτώ από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε τρεις δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου, σε τρεις παραγωγής γραπτού λόγου και σε μια παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 10

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης πρώτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	3
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	7	3
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	1
Σύνολο	14	8

Στο πρώτο μάθημα της πρώτης ενότητας η πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου αφορά την ανάγνωση ενός email που λαμβάνει ο Κώστας (ένας από τους τρεις πρωταγωνιστές του βιβλίου) από τον Ιρλανδό φίλο του σχετικά με τις διαφορετικές χρήσεις του διαδικτύου. Οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν και να καταγράψουν αυτές τις χρήσεις. Το βιβλίο εκπαιδευτικού προτείνει και την επέκταση της δραστηριότητας με την παρουσίαση της χρήσης του διαδικτύου σε αραιοκατοικημένες χώρες όπως η Αυστραλία όπου το διαδικτυακό σχολείο αποτελεί λύση στο πρόβλημα των μεγάλων αποστάσεων. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του σχετικού θεματικού λεξιλογίου, η εισαγωγή της δομής συγγραφής ενός email αλλά και η εξοικείωση με την

κουλτούρα του διαδικτύου. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η επόμενη δραστηριότητα που αποτελεί και τη μοναδική δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου ζητείται από τους μαθητές να ακούσουν δύο μαθητές από την Αγγλία να μιλούν για τον εαυτό τους και για το πως περνούν τον ελεύθερό τους χρόνο και να εντοπίσουν συγκεκριμένες πληροφορίες από την ηχογράφιση. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και ο τρόπος έκφρασης προτιμήσεων ως γραμματικό φαινόμενο. Ως δραστηριότητα, εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η τελευταία δραστηριότητα του πρώτου μαθήματος της πρώτης ενότητας είναι μια δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου σε συνδυασμό με την πρώτη δραστηριότητα που παρουσιάστηκε παραπάνω. Οι μαθητές θα πρέπει να απαντήσουν στο email του Ιρλανδού Connor δίνοντάς του πληροφορίες σχετικά με το τι τους αρέσει ή δεν τους αρέσει να κάνουν στον ελεύθερό τους χρόνο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και του τρόπου έκφρασης προτιμήσεων καθώς και η εξάσκηση στον τρόπο συγγραφής ενός email. σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 11

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U1.1.C, U1.1.D2, U1.1.G

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓	✓	✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή	✓			
Κοινωνική ζωή		✓	✓	
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία	✓			
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο μάθημα της πρώτης ενότητας οι μαθητές γνωρίζουν για πρώτη φορά τους βασικούς πρωταγωνιστές του βιβλίου, τον Κώστα από την Αθήνα, τον Mark από το Λονδίνο και την Nadine από τη Μασσαλία της Γαλλίας. Στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν μέσα από το κείμενο πληροφορίες σχετικά με την ηλικία, την καταγωγή και τη σχολική ζωή των πρωταγωνιστών. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση του γραμματικού φαινομένου του προηγούμενου μαθήματος, Η γνωριμία με τους χαρακτήρες του βιβλίου αλλά και εισαγωγή της χρήσης του Απλού Ενεστώτα (Simple Present) ως γραμματικού χρόνου που περιγράφει μόνιμες καταστάσεις. Το βιβλίο του εκπαιδευτικού προτείνει την επέκταση της δραστηριότητας σε συζήτηση για τις διαφορές στα εκπαιδευτικά συστήματα των τριών χωρών. Η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Παίρνοντας ως εφόρμηση την προηγούμενη δραστηριότητα, δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει το θεματικό λεξιλόγιο σχετικά με τις εθνικότητες των χωρών της Ευρώπης. Οι μαθητές αφού συμπληρώσουν τη λεξιλογική άσκηση με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού καλούνται να εντοπίσουν τις χώρες αυτές στο χάρτη και έπειτα να ζωγραφίσουν τις σημαίες τριών από αυτές (διαθεματική προσέγγιση με το μάθημα της Γεωγραφίας). Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 12

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U1.2.B, U1.2.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία			✓	
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓		✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή	✓			
Κοινωνική ζωή			✓	
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στην επόμενη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου αρχικά ζητείται από τους μαθητές να διαβάσουν μια σελίδα από τη σχολική εφημερίδα ενός σχολείου στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας με τίτλο “A Day In My Life” και έπειτα να συζητήσουν σχετικά με τις διαφορές που εντοπίζουν σε θέματα όπως ωράρια, σχολικά μαθήματα και εξωσχολικές δραστηριότητες. σκοπός της δραστηριότητας είναι ο εντοπισμός των πολιτισμικών διαφορών στην καθημερινή ζωή των μαθητών από διαφορετικές χώρες. Ως δραστηριότητα εντάσσεται σε αυτές που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση.

Μία από τις κεντρικές ιδέες της ενότητας είναι ο θεσμός του διαδικτυακού φίλου. Σε μια δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου οι μαθητές πρέπει να σκεφτούν τι ερωτήσεις θα έκαναν σε έναν υποτιθέμενο διαδικτυακό φίλο από μια χώρα του εξωτερικού. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξοικείωση με το θεσμό του διαδικτυακού φίλου αλλά και η επανάληψη του τρόπου σχηματισμού ερωτήσεων στον Απλό Ενεστώτα. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα προωθεί την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 13

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U1.2.E, U1.2.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή			✓	✓
Κοινωνική ζωή			✓	✓
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της πρώτης ενότητας σε μια δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν το περιεχόμενο ενός ταξιδιωτικού φυλλαδίου σχετικά με τις Βρετανικές Νήσους. Μετά την ανάγνωση πρέπει να συμπληρώσουν δυο πίνακες με τις απαραίτητες πληροφορίες που θα εντοπίσουν στο κείμενο (Ένας πίνακας εντοπισμού πληροφοριών και ένας λεξιλογικός). Ο εκπαιδευτικός

μπορεί να επεκτείνει τη δραστηριότητα με την ανάγνωση ενός κειμένου για τα σύμβολα της βρετανικής κουλτούρας που βρίσκεται στο παράρτημα (σελ. 134). σκοπός της δραστηριότητας είναι η γνωριμία με τη γεωγραφία και τον πολιτισμό των Βρετανικών Νήσων. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 14

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U 1.3.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 15

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων πρώτης ενότητας Ε' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U1.1.C	✓			✓		
U1.1.D2	✓			✓		
U1.1.G			✓		✓	
U1.2.B	✓			✓	✓	✓
U1.2.C	✓					✓
U1.2.E		✓		✓	✓	
U1.2.F			✓			✓
U1.3.A	✓			✓		
Σύνολο	5	1	2	5	3	3

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 16

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης πρώτης ενότητας Ε Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	1	0	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	1	0

5.1.2 Δεύτερη ενότητα του εγχειριδίου της Ε' Δημοτικού

Η δεύτερη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε' Δημοτικού με τίτλο “School life and the world around us” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατέσσερις δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις οχτώ από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε τρεις δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου, σε τρεις παραγωγής γραπτού λόγου και σε μια παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 17

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης δεύτερης ενότητας Ε' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	4	3
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	5	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	2
Σύνολο	14	8

Στο πρώτο μάθημα της δεύτερης ενότητας (σελ. 26) στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τρία διαφορετικά κειμενικά είδη: email, πρόσκληση σε αποκριάτικο πάρτι και τιμοκατάλογος κυλικείου. Τα κείμενα αυτά είναι αποσπάσματα από τη σχολική εφημερίδα του σχολείου που φοιτά ο Mark. Αφού αναγνωρίσουν τα κειμενικά είδη καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης πολλαπλής επιλογής. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η παρουσίαση ορισμένων πτυχών της σχολικής ζωής των μαθητών στη Βρετανία. σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Ως επέκταση της προηγούμενης δραστηριότητας και με σκοπό την εισαγωγή του λεξιλογίου σχετικά με τις αίθουσες ενός βρετανικού σχολείου, οι μαθητές θα πρέπει να συζητήσουν σχετικά με τις διαφορές που εντοπίζουν ανάμεσα στο βρετανικό και το δικό τους σχολείο ως προς τις κτιριακές υποδομές. Επίσης δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει το Assembly Hall ως τόπος συγκέντρωσης των μαθητών στα βρετανικά σχολεία, κάτι που δεν συναντάμε στα ελληνικά. Αυτή η δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου εντάσσεται σε αυτές που προωθούν την διαπολιτισμική κατανόηση.

Η ίδια θεματολογία και σκοποθεσία διατηρείται και στην επόμενη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου. Οι μαθητές αφού ακούσουν έξι διαλόγους θα πρέπει να εντοπίσουν σε ποια αίθουσα βρίσκονται οι μαθητές που συνομιλούν. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 18

Σχάρα ανάλυσης δευτέρου σταδίου δραστηριοτήτων U2.1.B, U2.1.D1

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή	✓	✓		✓
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Η επόμενη διαπολιτισμική δραστηριότητα έχει ως σκοπό την εξάσκηση στη χρήση εκφράσεων που χρησιμοποιούμε στο κυλικείο του σχολείου. Αυτή η δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου παρουσιάζεται με τη μορφή του παιχνιδιού ρόλων. Οι μαθητές αναλαμβάνουν το ρόλο του μαθητή που βρίσκεται στο κυλικείο και του ιδιοκτήτη του κυλικείου και αφού διαβάσουν τον τιμοκατάλογο του κυλικείου και τις χρήσιμες εκφράσεις που τους δίνονται θα πρέπει να αναπαραστήσουν το διάλογο. μέσα από αυτή τη δραστηριότητα ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει και τη διαφορά ανάμεσα στα νομίσματα των δύο χωρών και εξηγεί ότι η ισοτιμία των νομισμάτων μπορεί να έχει αυξομειώσεις. Όπως όλες οι δραστηριότητες που περιλαμβάνουν παιχνίδι ρόλων έτσι και αυτή εντάσσεται στην κατηγορία των δραστηριοτήτων που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση.

Πίνακας 19

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U2.1.D2, U2.1.E

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				✓
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο μάθημα της δεύτερης ενότητας (σελ.30), υπάρχει μόνο μια διαπολιτισμική δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου την οποία ζητείται από τους μαθητές να φανταστούν ότι είναι δημοσιογράφοι και παίρνουν συνέντευξη από ένα διάσημο αθλητή, τραγουδιστή, ηθοποιό ή συγγραφέα. Οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν ως πρότυπο τη συνέντευξη επαγγελματία καλαθοσφαιριστή Βασίλη Σπανούλη που συνάντησαν ως πρώτη δραστηριότητα στην έναρξη του δεύτερου μαθήματος. Αρχικά οι μαθητές θα πρέπει να καταγράψουν τέσσερις με πέντε ερωτήσεις και έχοντας υπόψιν την προσωπικότητα που επέλεξαν να δώσουν και τις κατάλληλες απαντήσεις, σαφώς για να

έχει νόημα αυτή η δραστηριότητα ως διαπολιτισμική προσωπικότητα που θα επιλέξουμε μαθητές πρέπει να είναι από το εξωτερικό. Επίσης τους δίνεται η ευκαιρία να διανθίσουν την παρουσίασή τους με φωτογραφικό υλικό ή ζωγραφιές. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και η εξάσκηση στη χρήση επιρρημάτων συχνότητας στον Απλό Ενεστώτα. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 20

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U2.2.H

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα			✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή			✓	
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός			✓	
Περιβάλλον				

Σκοπός του τρίτου μαθήματος της δεύτερης ενότητας (σελ. 34) είναι η επανάληψη και η εμπέδωση του Απλού Ενεστώτα ως γραμματικού χρόνου αλλά και η παρουσίαση εθίμων και παραδόσεων από όλο τον κόσμο. Στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές διαβάζουν τρία μικρά κείμενα που αφορούν παραδόσεις της Κίνας, της Μεγάλης Βρετανίας και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και καλούνται να συζητήσουν σχετικά με τις διαφορές στους πολιτισμούς αλλά και να αναφέρουν ασυνήθιστα ή μη έθιμα από την Ελλάδα. Σε περίπτωση που η εικονογράφηση του βιβλίου τραβήξει το ενδιαφέρον των μαθητών και συγκεκριμένα η εικόνα που απεικονίζει ένα παραδοσιακό άθλημα της Σκωτίας δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα έθιμα και τις αρχαίες παραδόσεις της Σκωτίας. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 21

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U2.3.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Η επόμενη δραστηριότητα της ίδιας σκοποθεσίας είναι επίσης κατανόησης γραπτού λόγου και ζητάει από τους μαθητές αφού διαβάσουν στο παράρτημα του βιβλίου (σελ. 135) για το πώς θα πρέπει να συμπεριφέρονται στη Βρετανία, να επιλέξουν αυτά που θεωρούν πιο σημαντικά και να τα αναφέρουν στην Nadine που σκοπεύει να επισκεφθεί το Λονδίνο. Η δραστηριότητα αυτή κατατάσσεται και αυτή σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Παίρνοντας ως εφόρμηση τις δύο προηγούμενες δραστηριότητες, το βιβλίο προτείνει τη δημιουργία σχεδίου εργασίας σχετικά με τα ήθη και έθιμα της Ελλάδας και τις διαφορές τους σε σύγκριση με αυτά της Αγγλίας. Αφού οι μαθητές συλλέξουν τις απαραίτητες πληροφορίες από βιβλία, το διαδίκτυο ή απλά ρωτώντας την οικογένειά τους και εμπλουτίσουν το υλικό τους με φωτογραφίες μπορούν να προχωρήσουν στη δημιουργία ενός μικρού σχεδίου εργασίας. Το βιβλίο του εκπαιδευτικού προτείνει την ενθάρρυνση των μαθητών μη ελληνικής καταγωγής να καταγράψουν έθιμα από τη δική τους χώρα. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, δραστηριότητα αυτή προωθεί την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 22

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U2.3.B, U2.3.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓		✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 23

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων δεύτερης ενότητας Ε' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U2.1.B	✓			✓		
U2.1.D1			✓	✓	✓	
U2.1.D2	✓			✓		
U2.1.E		✓		✓		
U2.2.H	✓			✓	✓	✓
U2.3.A	✓			✓	✓	✓
U2.3.B	✓			✓		
U2.3.PRJ			✓	✓	✓	✓
Σύνολο	5	1	2	8	4	3

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 24

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης δεύτερης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	1	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	1	1

5.1.3 Τρίτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η τρίτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Places” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατέσσερις δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις πέντε από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε τρεις δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου, σε τρεις παραγωγής γραπτού λόγου και σε μια παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 25

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης τρίτης ενότητας Ε' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	3	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	5	3
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	4	1
Σύνολο	14	5

Στο πρώτο μάθημα της τρίτης ενότητας (σελ. 38) στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι τρεις πρωταγωνιστές του βιβλίου μιλούν για τους γονείς τους, το επάγγελμα και τον τόπο εργασίας τους αλλά και τον τρόπο μετακίνησης προς την εργασία τους. Ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να συμπληρώσουν τον πίνακα τις απαραίτητες πληροφορίες και να δώσει το έναυσμα για συζήτηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γονείς των παιδιών ως προς τη μετακίνηση στον τόπο εργασίας τους. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του λεξιλογίου σχετικά με κτίρια, επαγγέλματα και μέσα μεταφοράς αλλά και η συνειδητοποίηση εκ μέρους των μαθητών των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι των μεγάλων πόλεων. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Σε συνδυασμό με την παραπάνω δραστηριότητα και με αφορμή τη διεθνή καμπάνια του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση (World Wildlife Fund ή WWF όπως είναι γνωστό) που ζητάει τις ιδέες, απόψεις και προτάσεις των παιδιών σχετικά με τα προβλήματα των μεγάλων πόλεων, ζητείται από τους μαθητές αφού μελετήσουν φυλλάδιο της καμπάνιας να καταγράψουν τις απόψεις τους στα θέματα που αναφέρονται και αφορούν διαφορετικές χώρες του κόσμου. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξάσκηση στον τρόπο εκφοράς απόψεων και προτάσεων/λύσεων που έχουμε διδαχθεί στο γραμματικό κομμάτι της ενότητας. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 26

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U3.1.B, U3.1.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα	✓		✓	
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον			✓	

Ως επέκταση της προηγούμενης δραστηριότητας οι μαθητές καλούνται να προχωρήσουν στη δημιουργία σχεδίου εργασίας με θέμα ένα από τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν στο φυλλάδιο της καμπάνιας. Στο κείμενό τους οι μαθητές πρέπει να αναφέρουν τα πιθανά προβλήματα γύρω από το θέμα προς συζήτηση και να προτείνουν λύσεις. Επίσης μπορούν να συλλέξουν φωτογραφικό υλικό με σκοπό τη δημιουργία μιας αφίσας και τέλος να παρουσιάσουν την εργασία τους στην ολομέλεια της τάξης. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 27

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U3.1.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα			✓	
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον			✓	

Στο δεύτερο μάθημα της τρίτης ενότητας (σελ.42) υπάρχει μόνο μία διαπολιτισμική δραστηριότητα με ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Σε αυτή τη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου οι μαθητές ανά ζεύγη ζητούν ή δίνουν οδηγίες για το πώς μπορούν να φτάσουν στα ανάκτορα του Buckingham όταν βρίσκονται στην πλατεία Trafalgar του χάρτη παράρτημα (σελ. 136). Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξάσκηση και η εμπέδωση των εκφράσεων που χρησιμοποιούμε όταν ζητάμε ή δίνουμε οδηγίες κατεύθυνσης. Ως δραστηριότητα παιχνιδιού ρόλων εντάσσεται στην κατηγορία αυτών που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση.

Πίνακας 28

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U3.2.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της τρίτης ενότητας (σελ. 45) το βιβλίο προτείνει την εκπόνηση ενός σχεδίου εργασίας διαθεματικής προσέγγισης με θέμα την παρουσίαση μιας οποιαδήποτε πόλης στον κόσμο. Οι μαθητές καλούνται να συλλέξουν τις απαραίτητες πληροφορίες από βιβλία ή από το διαδίκτυο και να συνοδεύσουν το κείμενο τους με το κατάλληλο φωτογραφικό υλικό. Ο τρόπος παρουσίασης του υλικού θα ακολουθήσει το πρότυπο ενός ταξιδιωτικού οδηγού Με το οποίο οι μαθητές έχουν έρθει σε επαφή κατά την πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου την πόλη της Καστοριάς. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εκμάθηση του τρόπου οργάνωσης πληροφοριών σε ένα κείμενο περιγραφής μιας πόλης η χώρας. Η απλή παράθεση των πληροφοριών κατατάσσει τη δραστηριότητα αυτή σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 29

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U3.3.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραφτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραφτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία			✓	
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα			✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 30

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων τρίτης ενότητας Ε' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U3.1.B	✓			✓	✓	✓
U3.1.F	✓			✓	✓	✓
U3.1.PRJ			✓	✓	✓	✓
U3.2.F		✓		✓		
U3.3.PRJ	✓			✓	✓	✓
Σύνολο	3	1	1	5	4	4

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 31

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης τρίτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	1	0

5.1.4 Τέταρτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η τέταρτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Christmas Everywhere” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατρείς δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις έξι από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε μία δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε δύο κατανόησης προφορικού λόγου, σε μία παραγωγής γραπτού λόγου και σε δύο παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 32

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης τέταρτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	4	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	4	2
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	2
Σύνολο	13	6

Στο πρώτο μάθημα της τέταρτης ενότητας (σελ. 50) στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, οι μαθητές ακούν έναν διάλογο ανάμεσα στην Nadine και τη φίλη της Susan από την Αγγλία σχετικά με τον στολισμό του σπιτιού τα Χριστούγεννα. Πριν από την ακρόαση του διαλόγου δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να εξηγήσει ότι η φίλη της ταξίδεψε από το Λονδίνο μέσω του καναλιού της Μάγχης και να δώσει περισσότερες πληροφορίες για το πώς συνδέονται οδικώς οι δύο αυτές χώρες. Κατά τη διάρκεια της ακρόασης οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις διαφορές τον τρόπο στολισμού των Χριστουγέννων. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή στον διαφορετικό τρόπο που χρησιμοποιούνται ο Απλός Ενεστώτας και ο Ενεστώτας Διαρκείας καθώς και εισαγωγή στο θεματικό λεξιλόγιο των Χριστουγέννων. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η επόμενη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου διατηρεί την ίδια σκοποθεσία με την παραπάνω δραστηριότητα και ζητάει από τους μαθητές αφού παρατηρήσουν την εικονογράφηση του βιβλίου που παρουσιάζει δύο φωτογραφικά άλμπουμ της Nadine και της οικογένειά της, να σχηματίσουν προτάσεις σχετικά με τις διαφορές που εντοπίζουν ανάμεσα στις συνήθειες ενός τυπικού Σαββατοκύριακου και στην περίοδο των Χριστουγέννων αυτής της χρονιάς που αποφάσισαν να επισκεφτούν το Λονδίνο. Πρόκειται για μια δραστηριότητα εμπέδωσης για τον σχηματισμό προτάσεων του τύπου “I usually..., but this year... .” . Περαιτέρω δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να μιλήσει για την Πλατεία Trafalgar όπου ο κόσμος συγκεντρώνεται σε ορισμένα βράδια κατά την περίοδο των Χριστουγέννων να ακούσει τα κάλαντα και για το χριστουγεννιάτικο δέντρο που φαίνεται στην εικόνα που είναι παραδοσιακά δώρο της Βασίλισσας της Νορβηγίας. Ως δραστηριότητα εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 33

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U4.1.B, U4.1.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα		✓		✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή		✓		✓
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Το δεύτερο μάθημα της τέταρτης ενότητας ξεκινάει με μία δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου όπου οι μαθητές θα ακούσουν έναν διάλογο μεταξύ του Κώστα και των ξαδέρφων του. Ο Κώστας για αυτά τα Χριστούγεννα επισκέπτεται τα ξαδέρφια του στην Νέα Υόρκη και το πρωινό της ημέρας των Χριστουγέννων αποφασίζουν να φτιάξουν pancakes. Πριν από την ακρόαση δίνεται η ευκαιρία δίνεται στον εκπαιδευτικό να εξηγήσει τι είδος φαγητό είναι τα pancakes και να παρουσιάσει άλλα χριστουγεννιάτικα παραδοσιακά πιάτα που σερβίρονται στη Βρετανία και στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Κατά την ακρόαση οι μαθητές καλούνται να βάλουν τις εικόνες στη σωστή χρονική σειρά. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του θεματικού λεξιλογίου για το φαγητό και την προετοιμασία του αλλά και εισαγωγή των ρημάτων αισθήσεων σε συνδυασμό με τα κατάλληλα επίθετα. η δραστηριότητα αυτή κατατάσσεται σε αυτές προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 34

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U4.2.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα		✓		
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Η μοναδική δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου που περιέχει διαπολιτισμικά στοιχεία φέρνει τους μαθητές σε επαφή με διαφορετικά έθιμα και παραδόσεις των Χριστουγέννων από όλο τον κόσμο. οι μαθητές αφού διαβάσουν τις 5 προτάσεις που τους δίνονται καλούνται να αντιστοιχίσουν την κάθε χριστιανική παράδοση με τη χώρα που προέρχεται η παράδοση αυτή. Σε περίπτωση που δεν τα καταφέρουν, τις απαντήσεις τις παρέχει ο εκπαιδευτικός. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 35

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U4.2.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της τέταρτης ενότητας η πρώτη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου είναι η εκμάθηση του χριστουγεννιάτικου τραγουδιού “Santa Claus is coming to town” που αποτελεί και το σκοπό της δραστηριότητας. Αναμένεται οι περισσότεροι μαθητές να γνωρίζουν τουλάχιστον την μελωδία του τραγουδιού οπότε αποτελεί μια ευχάριστη ψυχαγωγική δραστηριότητα. Η δραστηριότητα αυτή κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Για την εκπόνηση του διαθεματικού σχεδίου εργασίας το βιβλίο προτείνει να γίνει επιλογή ανάμεσα σε δύο θέματα. Η καλύτερη πρακτική θα ήταν η πραγματοποίηση και των δύο σχεδίων εργασίας από διαφορετικές ομάδες μαθητών. Η πρώτη επιλογή είναι η επέκταση της δραστηριότητας του δεύτερου μαθήματος σχετικά με τις χώρες και τις παραδόσεις τους την περίοδο των Χριστουγέννων. Οι μαθητές καλούνται να συλλέξουν περισσότερες πληροφορίες για το θέμα χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο και να εντοπίσουν διαφορές μεταξύ τους. Μία εναλλακτική Πρόταση είναι να γίνει και παρουσίαση των παραδόσεων της πρωτοχρονιάς. ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες που παρουσιάζονται στο βιβλίο του εκπαιδευτικού και να ζητήσει από τους μαθητές να τις συνοψίσουν και παράλληλα να προσθέσουν και άλλες που ενδεχομένως θα βρουν. Η παρουσίαση της εργασίας μπορεί να εμπλουτιστεί με φωτογραφικό υλικό που θα συνοδεύσει το κείμενο τους. Η δεύτερη επιλογή απαιτεί αρχικά τη συνειδητοποίηση εκ μέρους των μαθητών ότι υπάρχουν παιδιά κυρίως σε υποανάπτυκτες χώρες που για αυτούς τα Χριστούγεννα είναι μια συνηθισμένη μέρα κυρίως λόγω του γεγονότος ότι υπάρχουν προβλήματα σίτισης και ένδυσης. Το έναυσμα για μια τέτοια συζήτηση δίνεται από τον τίτλο του σχεδίου εργασίας που είναι “Do they know it’s Christmas?”. Οι μαθητές πρέπει αρχικά να σκεφτούν πρακτικούς τρόπους να βοηθήσουν τα παιδιά αυτά και έπειτα να εντοπίσουν διαδικτυακούς τόπους φιλανθρωπικών οργανώσεων που μπορούν να προσφέρουν βοήθεια. Η τελική παρουσίαση θα περιλαμβάνει την περιγραφή του τρόπου προσφοράς βοήθειας. Σκοπός της πρώτης επιλογής είναι η κατανόηση των διαφορών στις παραδόσεις διαφορετικών πολιτισμών ενώ της δεύτερης επιλογής η συνειδητοποίηση των προβλημάτων σε υποανάπτυκτες χώρες. Η εκπόνηση του διαθεματικού σχεδίου εργασίας προωθεί την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 36

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U4.3.A, U4.3.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα			✓	✓
Κοινωνικά προβλήματα			✓	
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 37

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων τέταρτης ενότητας Ε' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U4.1.B	✓			✓		✓
U4.1.D	✓			✓		✓
U4.2.B	✓			✓	✓	
U4.2.F	✓			✓		✓
U4.3.A	✓			✓		
U4.3.PRJ			✓	✓		✓
Σύνολο	5	0	1	6	1	4

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 38

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης τέταρτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	2	0	0

5.1.5 Πέμπτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η πέμπτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Ready for action” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές έντεκα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις έξι από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε μία δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, σε δύο κατανόησης προφορικού λόγου και σε τρεις παραγωγής γραπτού λόγου.

Πίνακας 39

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης πέμπτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	3	2
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	3	3
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	0
Σύνολο	11	6

Στο πρώτο μάθημα της πέμπτης ενότητας (σελ. 62) στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, οι δύο πρωταγωνιστές Κώστας και Mark συνομιλούν σχετικά με το πρότζεκτ για την ανακύκλωση που έχει αναλάβει να πραγματοποιήσει τάξη του Κώστα. Οι μαθητές αφού ακούσουν τον ηχογραφημένο διάλογο Πρέπει να αποφασίσουν αν οι προτάσεις που τους δίνονται είναι σωστές ή λανθασμένες (άσκηση σωστού/λάθους). Σκοπός της δραστηριότητας είναι εισαγωγή του θεματικού λεξιλογίου σχετικά με την ανακύκλωση αλλά και η εισαγωγή του τρόπου που εκφράζουμε σχέδια και προθέσεις χρησιμοποιώντας τον γραμματικό τύπο going to. σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 40

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U5.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή		✓		
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον		✓		

Η επόμενη δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος ζητάει από τους μαθητές να ακούσουν ένα απόσπασμα από μια συνέντευξη που έχει παραχωρήσει ένας Βρετανός μαθητής σε δημοσιογράφο τοπικού καναλιού όπου μιλάει για την καμπάνια ανακύκλωσης που πραγματοποιείται στο σχολείο του. έπειτα καλούνται να αποφασίσουν ποιες ενέργειες των μαθητών αποτελούν σχέδια, προθέσεις ή προβλέψεις. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση σχετικού θεματικού λεξιλογίου αλλά και η εξάσκηση στον τρόπο έκφρασης σχεδίων, προθέσεων ή προβλέψεων χρησιμοποιώντας τον γραμματικό τύπο going to, τον Απλό Μέλλοντα και τον Ενεστώτα Διαρκείας με σημασία

μέλλοντα. Αυτή η δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η τελευταία δραστηριότητα του μαθήματος αφορά τη συγγραφή ενός γράμματος εκ μέρους των μαθητών σε έναν αγγλόφωνο φίλο τους με το οποίο τον ενημερώνουν σχετικά με τις ενέργειες τους στα πλαίσια της περιβαλλοντικής καμπάνιας στο σχολείο τους. οι μαθητές έχοντας ήδη το προσχέδιο του γράμματος θα πρέπει ουσιαστικά να συμπληρώσουν μόνο τα σχέδια, τις προθέσεις τους την πρόβλεψή τους για την επιτυχία ή μη των προσπαθειών τους. Σε αυτή τη δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου η σκοποθεσία παραμένει η ίδια με τη παραπάνω δραστηριότητα και εντάσσεται σε αυτές που προωθούν την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 41

Σχάρα ανάλυσης δευτέρου σταδίου δραστηριοτήτων U5.1.E, U5.1.G

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή		✓	✓	
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον		✓	✓	

Στο δεύτερο μάθημα της πέμπτης ενότητας (σελ. 65) εντοπίζεται μόνο μία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος. Η δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου αφορά τα Μεσογειακά δάση και περιγράφει τους λόγους για τους οποίους τα δάση αυτά απειλούνται με εξαφάνιση. Πριν από την έναρξη της ανάγνωσης ο εκπαιδευτικός πρέπει να σιγουρευτεί ότι οι μαθητές γνωρίζουν πού βρίσκεται η Μεσόγειος θάλασσα και ποιες χώρες χαρακτηρίζονται μεσογειακές. Μετά το τέλος της ανάγνωσης οι μαθητές καλούνται να κατασκευάσουν έναν πίνακα με τρεις στήλες στις οποίες θα αναφέρεται η χώρα, το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα δάση αυτής της χώρας και όπου είναι δυνατόν να προτείνουν λύσεις. Στο βιβλίο του εκπαιδευτικού παρέχονται και επιπλέον πληροφορίες

για τα δάση της Μεσογείου που είναι στην ουσία το αρχικό κείμενο το οποίο διασκευάστηκε για να γίνει προσιτό στους μαθητές. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η έκθεση των μαθητών σε θέματα περιβάλλοντος, η ευαισθητοποίησή τους σε αυτά τα θέματα ώστε να υιοθετηθεί μια στάση φιλική προς το περιβάλλον. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 42

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U5.2.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον	✓			

Στο τρίτο μάθημα της πέμπτης ενότητας (σελ. 70), η πρώτη δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου έχει διαμεσολαβητικό χαρακτήρα και ζητάει από τους μαθητές αφού διαβάσουν το κείμενο «Οδηγός του καλού επισκέπτη στο Ζαγόρι» που βρίσκεται στο παράρτημα του βιβλίου (σελ.141) και να συμπληρώσουν τον πίνακα που τους παρέχεται με πληροφορίες σχετικά με τα προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή και τις συμβουλές που θα έδιναν σε έναν επισκέπτη. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, καλούνται να μεταφέρουν τις πληροφορίες αυτές σε έναν φίλο τους από την Αυστραλία που έχει σκοπό να επισκεφθεί τα Ζαγοροχώρια. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξάσκηση στη διαμεσολάβηση και κατατάσσεται στις δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 43

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U5.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον			✓	

Για την εκπόνηση του διαθεματικού σχεδίου εργασίας ζητείται από τους μαθητές να φανταστούν ως Αγγλόφωνοι ότι μόλις έχουν μετακομίσει σε μια καινούργια περιοχή του εξωτερικού και έχουν εντοπίσει κάποια θέματα που επιδέχονται αλλαγών. Τα θέματα αυτά είναι η τοποθέτηση κάδων ανακύκλωσης σε δημόσιους χώρους, η τοποθέτηση κάδων απόρριψης μπαταριών σε δημόσιους χώρους, η οργάνωση αναδάσωσης ή οποιοδήποτε άλλο θέμα θα μπορούσαν να σκεφτούν. Οι μαθητές αφού επιλέξουν το θέμα καλούνται να δημιουργήσουν μια αφίσα στην οποία θα περιέχονται πληροφορίες σχετικά με το πρόβλημα και θα προτείνονται λύσεις έτσι ώστε οι κάτοικοι της περιοχής να συνειδητοποιήσουν το μέγεθος του προβλήματος αλλά και την ύπαρξη πιθανών λύσεων. Προτείνεται ο εκπαιδευτικός να προτρέψει τους μαθητές να επισκεφτούν τους ιστότοπους που παραθέτονται στο παράρτημα του βιβλίου (σελ.140) για επιπλέον πληροφορίες σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας παραγωγής γραπτού λόγου είναι η εμπέδωση και η εξάσκηση του σχετικού θεματικού λεξιλογίου αλλά και η εξάσκηση στον τρόπο έκφρασης υποχρεώσεων ή συμβουλών (must/should). Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 44

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U5.3.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραφτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραφτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον			✓	

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 45

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων πέμπτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U5.1.B	✓				✓	
U5.1.E	✓			✓		
U5.1.G			✓		✓	
U5.2.F	✓				✓	✓
U5.3.B	✓			✓	✓	
U5.3.PRJ			✓	✓	✓	✓
Σύνολο	4	0	2	3	5	2

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 46

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης πέμπτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	1	0	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	0	0

5.1.6 Έκτη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η έκτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Good, Better, Best!” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατέσσερις δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις δέκα από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε τρεις δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μια κατανόησης προφορικού λόγου, σε τρεις παραγωγής γραπτού λόγου και σε πέντε παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 47

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης έκτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	3
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	4	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	5	4
Σύνολο	14	10

Στο πρώτο μάθημα της έκτης ενότητας (σελ. 74) στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές βοηθούν τους φίλους του Mark να διαλέξουν τι δώρο θα αγοράσουν για τα γενέθλια του Jim από μία σειρά εικόνων που παρουσιάζουν διαφορετικά προϊόντα (βιβλία, παιχνίδια υπολογιστή, CDs και είδη μοντελισμού) με τις αντίστοιχες τιμές. Τα δώρα είναι αντιπροσωπευτικά των ενδιαφερόντων των Βρετανών μαθητών και της κουλτούρας τους, όπως τα βιβλία του Harry Potter ή τα CD των Beatles και της Beyonce. Πριν διαλέξουν το τελικό δώρο θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τους τι θα εκτιμούσε ο Jim και να διαθέσουν ένα λογικό ποσό. Η τελική απόφαση θα παρθεί μετά από την σύνταξη προτάσεων σύγκρισης ανάμεσα στα προϊόντα. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή της κατασκευής παραθετικών επιθέτων και ένταξής τους σε πρόταση. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Οι επόμενες δύο δραστηριότητες διατηρούν την παραπάνω σκοποθεσία και στοχεύουν στην εξάσκηση του γραμματικού φαινομένου. Η πρώτη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου αφορά την ακρόαση ενός διαλόγου ανάμεσα στον Mark και τον φίλο του Dave που προσπαθεί να τον πείσει να έρθει για διακοπές στην πόλη του, το Brighton αντί για το Blackpool που ήταν κανονισμένο να πάει. Πριν από την ακρόαση προτείνεται ο εκπαιδευτικός να υποδείξει στο χάρτη της Μ. Βρετανίας (παράρτημα) τις πόλεις υπό σύγκριση και να εξηγήσει ότι πρόκειται για δύο δημοφιλείς προορισμούς αναψυχής σε συνδυασμό με φωτογραφικό υλικό από το διαδίκτυο. Αφού ακούσουν την ηχογράφιση, οι μαθητές πρέπει να καταγράψουν τους λόγους για τους οποίους ο Dave θεωρεί το Brighton καλύτερο προορισμό. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η δεύτερη δραστηριότητα που είναι παραγωγής προφορικού λόγου ζητάει από τους μαθητές να φανταστούν ότι αυτοί και οι οικογένειές τους έχουν κερδίσει ένα τριήμερο ταξίδι στην Ευρώπη με όλα τα έξοδα πληρωμένα. Θα πρέπει να επιλέξουν τους τρεις κορυφαίους προορισμούς κατά την άποψή τους και να αιτιολογήσουν την επιλογή τους. Έπειτα καλούνται να συγκρίνουν τις επιλογές τους με αυτές των υπολοίπων συμμαθητών τους και να καταλήξουν στον πιο δημοφιλή προορισμό. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η σκοποθεσία παραμένει η ίδια και ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 48

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U6.1.B, U6.1.C, U6.1.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία		✓		✓
Κουλτούρα	✓	✓		
κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή	✓	✓		✓
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Από τη σύγκριση δώρων γενεθλίων και δημοφιλών προορισμών ταξιδιών αναψυχής, το βιβλίο περνάει στη σύγκριση πόλεων και στη σύγκριση της πόλης με την ύπαιθρο. Στη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου που ακολουθεί οι μαθητές διαβάζουν ένα διαδικτυακό διάλογο ανάμεσα στον Κώστα και στον Mark που ήδη γνωρίζουμε ότι μένουν στην Αθήνα και στο Λονδίνο αντίστοιχα αλλά και στον Steve που μένει σε μια φάρμα αρκετά χιλιόμετρα μακριά από την πόλη του Λονδίνου. Το περιεχόμενο του διαλόγου αφορά τις συνθήκες ζωής στις μεγαλουπόλεις και τη σύγκρισή τους με αυτές της υπαίθρου. Μετά την ανάγνωση του κειμένου οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν τις διαφορές αυτές και να απαντήσουν στην άσκηση κατανόησης σωστού/λάθους. Σκοπός της δραστηριότητας παραμένει η εξάσκηση του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Διατηρώντας τη θεματολογία της σύγκρισης πόλεων και τη προαναφερθείσα σκοποθεσία, η επόμενη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου πρόκειται για ένα παιχνίδι ρόλων όπου οι μαθητές υιοθετούν τους ρόλους των πρωταγωνιστών Κώστα και Mark και ξεκινούν ένα διάλογο με σκοπό τη σύγκριση της πόλης της Αθήνας με αυτή του Λονδίνου. Οι πληροφορίες με βάση τις οποίες θα κάνουν τη σύγκριση τους παρέχονται σε ένα πίνακα που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τον πληθυσμό των πόλεων, τη μέση μηνιαία θερμοκρασία, τα χρόνια καταγεγραμμένης ιστορίας κ.α. Σύμφωνα με την

ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση, όπως και όλες οι δραστηριότητες που εμπεριέχουν παιχνίδι ρόλων.

Πίνακας 49

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U6.1.E, U6.1.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			✓
Κουλτούρα				✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				✓
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή	✓			
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				✓
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο μάθημα της έκτης ενότητας (σελ. 78) εντοπίζονται τρεις δραστηριότητες διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος. Η πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου αφορά την ανάγνωση πέντε παγκοσμίων ρεκόρ Guinness από όλο τον κόσμο όπως παρουσιάζονται στην επίσημη ιστοσελίδα με προσαρμοσμένο λεξιλόγιο στο γνωστικό επίπεδο των μαθητών. Μετά την ανάγνωση των κειμένων οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν στην άσκηση κατανόησης σωστού/λάθους. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή στη χρήση επιθέτων υπερθετικού βαθμού. Η απλή παρουσίαση των ρεκόρ κατατάσσει τη δραστηριότητα αυτή σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η επόμενη δραστηριότητα εξαρτάται από την πρόσβαση των μαθητών στο διαδίκτυο ή την ύπαρξη ενός αντίτυπου του βιβλίου των παγκόσμιων ρεκόρ Guinness. Σε αυτή τη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου οι μαθητές, αφού αναζητήσουν παγκόσμια ρεκόρ που θεωρούν ενδιαφέροντα είτε από την ιστοσελίδα είτε από το βιβλίο, να καταγράψουν τα ρεκόρ στον πίνακα που τους παρέχεται περιλαμβάνοντας πληροφορίες, όπως τον κάτοχο και την περιγραφή του ρεκόρ και την χρονολογία επίτευξης. Έπειτα καλούνται να συζητήσουν στην ολομέλεια της τάξης τα ευρήματά τους και να αποφασίσουν ποιο θεωρούν ως πιο ενδιαφέρον. Σκοπός της δραστηριότητας

παραμένει η εισαγωγή στη χρήση επιθέτων υπερθετικού βαθμού και ως δραστηριότητα εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 50

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U6.2.B, U6.2.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			✓
Κουλτούρα	✓			✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός	✓			✓
Περιβάλλον	✓			✓

Η τελευταία δραστηριότητα του δεύτερου μαθήματος είναι παραγωγής προφορικού λόγου και ζητάει από τους μαθητές να συγκρίνουν γνωστά ποτάμια και βουνά. Οι ποταμοί που απεικονίζονται στη δραστηριότητα είναι ο Τάμεσης, ο Αμαζόνιος και ο Νείλος, ενώ τα βουνά εντοπίζονται στον Ελλαδικό χώρο και είναι ο Ταϋγκετος, ο Παρνασσός και ο Όλυμπος. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που τους δίνονται, οι μαθητές κατασκευάζουν προτάσεις σύγκρισης χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα επίθετα (long-short, high- low). Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξάσκηση στη χρήση επιθέτων συγκριτικού και υπερθετικού βαθμού. Με βάση την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 51

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U6.2.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				✓
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της έκτης ενότητας η μόνη δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος είναι η απάντηση των ερωτήσεων του κουίζ που αφορούν γενικές γνώσεις για τον κόσμο. Το βιβλίο την χαρακτηρίζει ως δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου παρόλο που στην ουσία δεν υπάρχει ελεύθερη παραγωγή λόγου. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση της χρήσης των επιθέτων υπερθετικού βαθμού. Πρόκειται για μία ψυχαγωγική δραστηριότητα που μπορεί να πάρει παιγνιώδη μορφή και εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 52

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U6.2.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				✓
Κουλτούρα				✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				✓
Αθλητισμός				✓
Περιβάλλον				✓

Η εκπόνηση του διαθεματικού σχεδίου εργασίας αφορά την κατασκευή ενός κομίσσ ερωτήσεων παρόμοιου με αυτό που συναντήσαν στην παραπάνω δραστηριότητα. Αρχικά οι μαθητές πρέπει να κατασκευάσουν ερωτήσεις διαλέγοντας πεδία και κατηγορίες γνώσεων από διάφορα σχολικά μαθήματα. Κάθε ομάδα μαθητών θα προετοιμάσει τρεις ερωτήσεις από κάθε θεματική κατηγορία. Οι κατηγορίες είναι Πρόσωπα και Μέρη, Θετικές Επιστήμες και Τεχνολογία, Τέχνη και Πολιτισμός, Ο Κόσμος της Φύσης και Αθλητισμός. Μετά το τέλος της κατασκευής των ερωτήσεων οι μαθητές αποφασίζουν το είδος του βραβείου. Η ομάδα που θα απαντήσει σωστά στις περισσότερες απαντήσεις θα κερδίσει τον τίτλο των πιο «Εξυπνων Μαθητών στην Τάξη» και το προαποφασισμένο βραβείο. Σκοπός της δραστηριότητας παραμένει ο ίδιος με την προαναφερθείσα και ομοίως προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 53

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U6.3.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				✓
Κουλτούρα				✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				✓
Αθλητισμός				✓
Περιβάλλον				✓

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 54

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων έκτης ενότητας Ε' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U6.1.B	✓			✓		
U6.1.C	✓			✓		
U6.1.D	✓			✓	✓	✓
U6.1.E	✓			✓	✓	
U6.1.F		✓		✓	✓	
U6.2.B	✓			✓		✓
U6.2.D	✓			✓	✓	✓
U6.2.F	✓			✓	✓	✓
U6.3.A	✓			✓	✓	✓
U6.3.PRJ	✓			✓	✓	✓
Σύνολο	9	1	0	10	7	6

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 55

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης έκτης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	1	0

5.1.7 Έβδομη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η έβδομη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Going Back in Time” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατρείς δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις τέσσερις από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε μία δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, σε μια κατανόησης προφορικού λόγου και σε μία παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 56

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης έβδομης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	3	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	4	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	4	1
Σύνολο	13	3

Στο πρώτο μάθημα της έβδομης ενότητας (σελ. 86) στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου ζητείται από τους μαθητές να διαβάσουν τις πληροφορίες που έστειλε ο Mark στη Nadine σχετικά με τη ζωή και το έργο του William Shakespeare. Μετά την ανάγνωση, καλούνται να συμπληρώσουν έναν πίνακα με τις σημαντικότερες πληροφορίες του κειμένου ώστε να βοηθήσουν τη Nadine με την παρουσίασή της για τον θεατρικό συγγραφέα. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρέχει στους μαθητές περισσότερες πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Shakespeare είτε από το διαδίκτυο είτε από τις πληροφορίες που παρέχονται από το βιβλίο του εκπαιδευτικού (ΒΔ, σελ. 87). Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του Απλού Αορίστου (Simple Past) και ο σχηματισμός των ομαλών ρημάτων στην κατάφαση. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Στην επόμενη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου οι μαθητές, αφού ακούσουν ένα ηχητικό απόσπασμα από την ξενάγηση του Mark στο Globe Theatre του Λονδίνου, συμπληρώνουν έναν πίνακα με τις αντίστοιχες πληροφορίες που τους ζητούνται. Οι πληροφορίες αφορούν την χωρητικότητα, το υλικό κατασκευής και την ποιότητα του ήχου του θεάτρου. Στο σημείο αυτό ο εκπαιδευτικός δύναται να παρέχει και περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το θέατρο (ΒΔ, σελ. 87). Ως επέκταση της δραστηριότητας και με βάση τις πληροφορίες του πίνακα, οι μαθητές θα πρέπει να συγκρίνουν το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου με το Globe Theatre κατασκευάζοντας προτάσεις με τη χρήση των επιθέτων συγκριτικού βαθμού. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του λεξιλογίου σχετικά με το θέατρο και η επανάληψη του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Η επόμενη δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος ζητάει από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες και να προετοιμάσουν μία παρουσίαση σχετικά με ένα ιστορικό πρόσωπο. Οι μαθητές έχουν να επιλέξουν ανάμεσα στον Καρλομάγνο, τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο και τον Μοχάμεντ Β΄. Οι πληροφορίες που θα παρουσιάσουν θα αφορούν τους λόγους για τους οποίους έγιναν γνωστοί στην ιστορία, ποιο ήταν το έργο τους και τις συνθήκες ζωής εκείνης της ιστορικής περιόδου. Η παρουσίαση τους θα πρέπει να περιλαμβάνει και μία φωτογραφία του ιστορικού προσώπου από το διαδίκτυο. Μετά το πέρας των παρουσιάσεων ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους μαθητές να συζητήσουν

μεταξύ τους για τις επιτεύγματα των ιστορικών ατόμων που έχουν επιλέξει και αν αυτά επηρέασαν τις ιστορικές εξελίξεις. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπάθυνση των γνώσεων των μαθητών για τις συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους και η εξάσκηση στον τρόπο παρουσίασης της ζωής και του έργου ιστορικών προσώπων. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 57

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U7.1.B, U7.1.C, U7.1.G

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα	✓	✓		✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία	✓			
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο και στο τρίτο μάθημα της εβδομης ενότητας δεν εντοπίζεται καμία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος.

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινομία του Byram (1997) είναι η εξής:

Πίνακας 58

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων εβδομης ενότητας Ε' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U7.1.B	✓			✓		
U7.1.C			✓	✓	✓	
U7.1.G	✓				✓	✓
Σύνολο	2	0	1	2	2	1

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 59

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης έβδομης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	0	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	1	0	0

5.1.8 Όγδοη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η όγδοη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “All about stories” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατρείς δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις τέσσερις από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μια κατανόησης προφορικού λόγου και σε μία παραγωγής γραπτού λόγου.

Πίνακας 60

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης όγδοης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	5	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	0
Σύνολο	13	4

Στο πρώτο μάθημα της όγδοης ενότητας σε μία δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου ζητείται από τους μαθητές να διαβάσουν το πρώτο μέρος του παραμυθιού “The Princess and the Pea” του Hans Christian Andersen. Μετά το τέλος της ανάγνωσης καλούνται να εντοπίσουν τους βασικούς χαρακτήρες της ιστορίας και να τους περιγράψουν χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα επίθετα. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του θεματικού λεξιλογίου σχετικά με τα παραμύθια και η εισαγωγή της χρήσης του Απλού Αορίστου (Simple Past) και του Αορίστου Διαρκείας (Past Progressive) στην αφήγηση. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Η επόμενη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου διατηρεί την ίδια σκοποθεσία ως επέκταση της παραπάνω δραστηριότητας. Οι μαθητές αφού ακούσουν το τέλος του παραμυθιού τοποθετούν τις εικόνες που τους παρέχονται στη σωστή χρονολογική σειρά και να προσπαθήσουν να δώσουν έναν κατάλληλο τίτλο στην ιστορία. Αναμένεται οι μαθητές να γνωρίζουν ήδη το παραμύθι. Αν όχι, δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει το έργο του Δανού συγγραφέα Andersen. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 61

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U8.1.B, U8.1.E

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία	✓	✓		
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο μάθημα της έβδομης ενότητας δεν εντοπίζεται καμία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος.

Στο τρίτο μάθημα της όγδοης ενότητας παρατίθενται τρία κείμενα σχετικά με τα έθιμα και τις παραδόσεις του Πάσχα στην Ελλάδα, στη Νορβηγία και στο Μεξικό. Ζητείται από τους μαθητές να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις τρεις χώρες και να τις καταγράψουν στον πίνακα που τους παρέχεται. Ως επέκταση της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτικός παροτρύνει τους μαθητές να μιλήσουν για άλλα πασχαλινά έθιμα που ενδεχομένως γνωρίζουν. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με πασχαλινά έθιμα άλλων χωρών οι μαθητές μπορούν να ανατρέξουν στο παράρτημα του βιβλίου (σελ. 146- 148). Σκοπός αυτής της δραστηριότητας κατανόησης γραπτού λόγου είναι η εισαγωγή του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και η επαφή με ήθη και έθιμα του Πάσχα από όλο τον κόσμο. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Η εκπόνηση του διαθεματικού σχεδίου εργασίας αφορά τη συγγραφή μιας ομαδοσυνεργατικής ιστορίας που να περιγράφει μια φανταστική επίσκεψη σε κάποια από τις χώρες που αναφέρθηκαν στην παραπάνω δραστηριότητα και να την στείλουν σε έναν φίλο τους που ζει στην Αυστραλία. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπλοκή των μαθητών στη συνεργατική γραφή μιας ιστορίας. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 62

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U8.3.A, U8.3.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓		✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 63

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων όγδοης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U8.1.B	✓			✓		
U8.1.E	✓			✓		
U8.3.A			✓		✓	✓
U8.3.PRJ			✓		✓	✓
Σύνολο	2	0	2	2	2	2

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 64

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης όγδοης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	0	0

5.1.9 Ένατη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η ένατη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Amazing People and Places” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δέκα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις πέντε από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου και σε δύο παραγωγής γραπτού λόγου.

Πίνακας 65

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης ένατης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	4	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	2	0
Σύνολο	10	5

Στο πρώτο μάθημα της ένατης ενότητας (σελ. 110) εντοπίζονται δύο δραστηριότητες διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος. Στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν ένα απόσπασμα από τον διαδικτυακό ιστότοπο της IPPL (International Primate Protection League) σχετικά με το έργο της Dian Fossey και στις προσπάθειες της να αποτρέψει τον αφανισμό των γοριλλών της Αφρικής. Περισσότερες πληροφορίες για την Fossey βρίσκονται και στο βιβλίο του εκπαιδευτικού. Μετά την ανάγνωση του κειμένου οι μαθητές απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης σωστού/λάθους. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του θεματικού λεξιλογίου για τα είδη ζώων προς εξαφάνιση και η εισαγωγή στη χρήση της καταφατικής μορφής του Παρακειμένου (Present Perfect). Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Η δεύτερη δραστηριότητα αφορά την εκπόνηση ενός διαθεματικού σχεδίου εργασίας με θέμα τα παγκόσμια αθλητικά ρεκόρ. Σε αυτή τη δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου ζητείται από τους μαθητές να βρουν από το διαδίκτυο διάσημες προσωπικότητες που έχουν κατακτήσει παγκόσμια ρεκόρ στον αθλητισμό και να συνοδέψουν το κείμενό τους με φωτογραφικό υλικό. Το βιβλίο παραθέτει ως παραδείγματα τις προσωπικότητες των Γιάννης Κούρος (δρομέας), Michael Schumacher (οδηγός Formula 1) και Reinhold Messner (ορειβάτης). Σκοπός της δραστηριότητας η επαφή των μαθητών με τα παγκόσμια αθλητικά ρεκόρ και η εμπέδωση της κατάφασης του Παρακειμένου (Present Perfect). Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 66

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U9.1.B, U9.1.PRJ

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός			✓	
Περιβάλλον	✓			

Στο δεύτερο μάθημα της ένατης ενότητας, στην πρώτη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου οι μαθητές ακούνε έναν ηχογραφημένο διάλογο ανάμεσα στον Mark και στον φίλο του τον Ben σχετικά με τις διακοπές του Mark στο Dubai. Πριν από την ακρόαση του διαλόγου, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να ανιχνεύσει τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών για το Dubai ξεκινώντας τη συζήτηση με αφορμή την εικόνα του Burj Al Arab της εισαγωγικής σελίδας της ενότητας (σελ. 109). Μετά το πέρας της ακρόασης οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης ναι/όχι. Στο σημείο αυτό ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρουσιάσει περισσότερες πληροφορίες για τα ήθη/έθιμα και την κοινωνική ζωή της χώρας που παρέχονται στο βιβλίο του εκπαιδευτικού (ΒΔ σελ. 105-106). Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή της χρήσης της άρνησης και της ερώτησης του Παρακειμένου (Present Perfect) και η σύνδεση τους με την κατάφαση όταν μιλάμε για εμπειρίες. Η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Στην επόμενη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου παρατίθεται ένα κείμενο σχετικά με τον σχολικό διαγωνισμό ζωγραφικής που διοργανώνεται στην Ιρλανδία. Μετά την ανάγνωση του κειμένου ζητείται από τους μαθητές να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης σωστού/λάθους. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή στον εντοπισμό διαφορών ανάμεσα στον Απλό Αόριστο (Simple Past) και στον Παρακείμενο

(Present Perfect) ως προς την ολοκλήρωση της πράξης. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Στην τελευταία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος της ενότητας οι μαθητές καλούνται να γράψουν στον φίλο τους δια αλληλογραφίας μια επιστολή με θέματα ταξιδιωτικές τους εμπειρίες στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Η δραστηριότητα παρέχει το προσχέδιο της δομής της επιστολής και χρήσιμες εκφράσεις. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξάσκηση της χρήσης του Παρακειμένου (Present Perfect) για να μιλήσουμε για εμπειρίες. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 67

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U9.2.B, U9.2.D, U9.2.E

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία		✓	✓	
Κουλτούρα	✓		✓	
κουλτούρα		✓		
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή		✓	✓	
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της ένατης ενότητας δεν εντοπίζεται καμία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος.

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 68

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων ένατης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U9.1.B	✓			✓		✓
U9.1.PRJ	✓			✓	✓	✓
U9.2.B	✓			✓		✓
U9.2.D	✓			✓		
U9.2.E			✓	✓	✓	
Σύνολο	4	0	1	5	2	3

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 69

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης ένατης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	1	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	0	0

5.1.10 Δέκατη ενότητα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Η δέκατη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού με τίτλο “Summer Is Here” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατρείς δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις επτά από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου, σε δύο παραγωγής γραπτού λόγου και σε μία παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 70

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης δέκατης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	4	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	5	1
Σύνολο	13	6

Στο πρώτο μάθημα της δέκατης ενότητας (σελ. 122) σε μία δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου, ζητείται από τους μαθητές να εμπλακούν σε ένα παιχνίδι ρόλων. Πρόκειται για μία άσκηση διαμεσολάβησης κατά την οποία ο ένας εκ των μαθητών αναλαμβάνει τον ρόλο ενός Καναδού τουρίστα που ζητάει πληροφορίες σχετικά με μια συγκεκριμένη πτήση στην αίθουσα αφίξεων του αεροδρομίου. Ο δεύτερος μαθητής καλείται να απαντήσει στις ερωτήσεις του πρώτου εντοπίζοντας τις πληροφορίες από τον πίνακα ανακοινώσεων του αεροδρομίου που παρέχεται στη δραστηριότητα. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του θεματικού λεξιλογίου σχετικά με τις πτήσεις και το αεροδρόμιο. Η δραστηριότητα αυτή, όπως και όλες οι δραστηριότητες που εμπλέκουν παιχνίδι ρόλων προωθεί τη διαπολιτισμική επίγνωση.

Η επόμενη δραστηριότητα που συνδυάζει την κατανόηση με την παραγωγή γραπτού λόγου παρουσιάζει στους μαθητές μια επιστολή ενός Σουηδού μαθητή από τη στήλη φίλων δια αλληλογραφίας ενός παιδικού περιοδικού. Οι μαθητές αφού διαβάσουν την επιστολή θα απαντήσουν περιγράφοντας τον εαυτό τους και τα ενδιαφέροντά του. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η επανάληψη στον τρόπο γραφής ενός ανεπίσημου γράμματος καθώς και η επανάληψη των γραμματικών χρόνων που διδάχτηκαν. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 71

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U10.1.E, U10.1.F

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή			✓	
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο μάθημα τηςδέκατης ενότητας στην πρώτη δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος, οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν το ψήφισμα που κατέθεσαν πάνω από εκατό βουλευτές στη Βουλή των Λόρδων (Βρετανικό Κοινοβούλιο) με αίτημα την επιστροφή των Ελγίνειων Μαρμάρων στην Ελλάδα. Σε αυτή τη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, έχοντας ως αφορμή την παρουσίαση του θέματος της αντιπαράθεσης γύρω από τα μάρμαρα του Παρθενώνα και με βάση το κείμενο, ζητείται από τους μαθητές να καταθέσουν και τη δική τους άποψη. Σκοπός της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με το θέμα της επιστροφής των Ελγίνειων Μαρμάρων. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Η επόμενη δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου ζητάει από τους μαθητές να ακούσουν την περιγραφή ενός πίνακα ζωγραφικής του Mark Chagall όπως περιεγράφηκε από τη δασκάλα κατά τη διάρκεια της επίσκεψης ενός σχολείου της Νέας Υόρκης στο Museum of Modern Art. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας οι μαθητές θα πρέπει να κυκλώσουν τα αντικείμενα όπως περιγράφονται από τη δασκάλα με τη βοήθεια των εκφράσεων που έχουν ήδη διδαχθεί στο Grammar Focus. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή στον τρόπο περιγραφής εικόνων. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 72

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U10.2.B, U10.2.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα	✓	✓		
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Το τρίτο μάθημα της δέκατης ενότητας ασχολείται με μύθους και θρύλους από όλο τον κόσμο. Η πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου καλεί τους μαθητές να διαβάσουν ένα κείμενο σχετικά με τον μυθικού χαρακτήρα του Robin Hood (Παράρτημα σελ. 153) και να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η επαφή των μαθητών με μύθους και θρύλους από την αγγλική κουλτούρα. Η δραστηριότητα αυτή προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Η τελευταία δραστηριότητα της δέκατης ενότητας αλλά και του σχολικού εγχειριδίου έχει ως σκοπό την επαφή με θεότητες από άλλους πολιτισμούς. Σε αυτή τη δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου οι μαθητές θα συλλέξουν πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό από το διαδίκτυο για θεούς αρχαίων πολιτισμών όπως τους Αζτέκους στο Μεξικό, τους Ίνκας στο Περού, τους Βίκινγκς στη Νορβηγία κ.ά. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 73

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U10.3.B, U10.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα	✓		✓	
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 74

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων δέκατης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U10.1.E		✓		✓	✓	
U10.1.F			✓		✓	✓
U10.2.B	✓			✓	✓	
U10.2.D	✓			✓		
U10.3.B	✓			✓		
U10.3.C	✓					✓
Σύνολο	4	1	1	4	3	2

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 75

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης δέκατης ενότητας Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	1	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	1	0

5.1.11 Συνολικά αποτελέσματα του εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας στο σχολικό εγχειρίδιο της Ε΄ Δημοτικού καταμετρήθηκαν 129 δραστηριότητες από τις οποίες οι 27 είναι δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου (21%), οι 24 κατανόησης προφορικού λόγου (19%), οι 43 παραγωγής γραπτού λόγου (33%) και οι 35 παραγωγής προφορικού λόγου (27%). Από το σύνολο των δραστηριοτήτων εντοπίστηκαν 61 δραστηριότητες διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος (με ποσοστό 47% από το σύνολο των δραστηριοτήτων) από τις οποίες οι 19 είναι δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου (31%), οι 11 κατανόησης προφορικού λόγου (18%), οι 19 παραγωγής γραπτού λόγου (31%) και οι 12 παραγωγής προφορικού λόγου (20%).

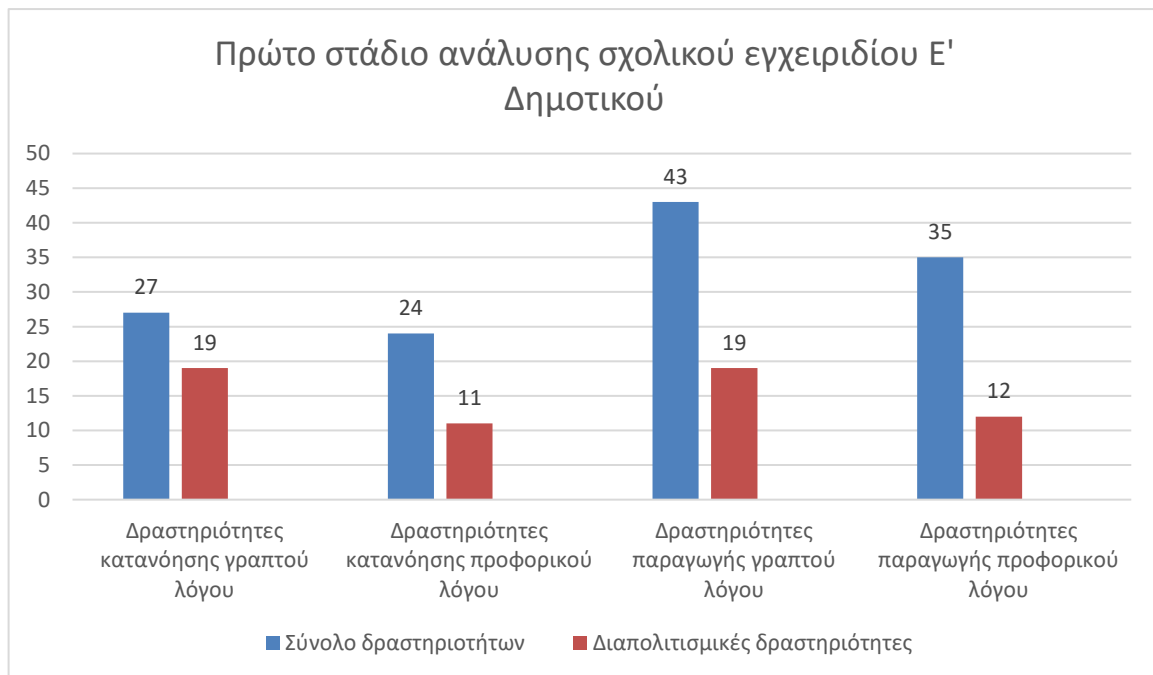
Πίνακας 76

Συγκεντρωτικός πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου Ε' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων		Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	27	21%	19	31%
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	24	19%	11	18%
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	43	33%	19	31%
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	35	27%	12	20%
Σύνολο	129	100%	61	100%

Γράφημα 1

Γράφημα πρώτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου Ε' Δημοτικού

Κατά την ανάλυση των δραστηριοτήτων εντοπίστηκαν 11 θεματικές περιοχές που αντλήθηκαν από το περιεχόμενό τους που στο σύνολό τους εμφανίζονται 115 φορές σε διαφορετικές δραστηριότητες. Η θεματική με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι η Κουλτούρα με συχνότητα εμφάνισης 26 (με ποσοστό 23% στο σύνολο των εμφανίσεων). Ακολουθεί η Γεωγραφία με συχνότητα 17 (15%), ο κουλτούρα με 16 (14%), η Κοινωνική Ζωή με 15 (13%), το Περιβάλλον με 13 (11%), η Σχολική Ζωή με 10 (9%), ο

Αθλητισμός με 7 (6%), τα Κοινωνικά Προβλήματα με 4 (3%), η Λογοτεχνία και η Τεχνολογία με 3 (2,5%) και το Κλίμα με 1 (1%).

Πίνακας 77

Συγκεντρωτικός πίνακας δεύτερου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου Ε΄ Δημοτικού

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου	Σύνολο	
Κουλτούρα					60	52%
Γεωγραφία	6	2	3	6	17	15%
Κουλτούρα	5	3	3	5	16	14%
Κλίμα	0	0	0	1	1	1%
Λογοτεχνία	2	1	0	0	3	2,5%
Τεχνολογία	1	0	0	2	3	2,5%
Αθλητισμός	1	0	2	4	7	6%
Περιβάλλον	3	2	5	3	13	11%
κουλτούρα					55	48%
Σχολική ζωή	3	3	2	2	10	9%
Κοινωνική ζωή	2	4	6	3	15	13%
κουλτούρα	10	4	8	4	26	23%
Κοινωνικά προβλήματα	1	0	3	0	4	3%
Σύνολο					115	100%

Γράφημα 2

Γράφημα δεύτερου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου Ε΄ Δημοτικού

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram (1997) εντοπίστηκαν 43 δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση (71%), 5 που προωθούν τη διαπολιτισμική επίγνωση (8%) και 13 που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση (21%). Οι δραστηριότητες αυτές αναφέρονται 50 φορές στην κουλτούρα στόχου (με ποσοστό 44% στο σύνολο των αναφορών), 33 στην οικεία κουλτούρα (29%) και 30 στην διεθνή κουλτούρα (27%).

Πίνακας 78

Συγκεντρωτικός πίνακας κατάταξης δραστηριοτήτων σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram σχολικού εγχειριδίου Ε΄ Δημοτικού

Ενότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα						Κουλτούρα					
	Γνώσης		Επίγνωσης		Κατανόησης		Στόχου		Οικεία		Διεθνής	
UNIT 1	5		1		2		5		3		3	
UNIT 2	5		1		2		8		4		3	
UNIT 3	3		1		1		5		4		4	
UNIT 4	5		0		1		6		1		4	
UNIT 5	4		0		2		3		5		2	
UNIT 6	9		1		0		10		7		6	
UNIT 7	2		0		1		2		2		1	
UNIT 8	2		0		2		2		2		2	
UNIT 9	4		0		1		5		2		3	
UNIT 10	4		1		1		4		3		2	
Σύνολο	43	71%	5	8%	13	21%	50	44%	33	29%	30	27%

Στο σύνολο των δραστηριοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση, οι 18 είναι δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου (42%), οι 10 κατανόησης προφορικού λόγου (23%), οι 9 παραγωγής γραπτού λόγου (21%) και οι 6 παραγωγής προφορικού λόγου (14%). Όλες οι δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική επίγνωση είναι δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου. Στο σύνολο των δραστηριοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση, μία είναι δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου (8%), μία κατανόησης προφορικού λόγου (8%), 10 παραγωγής γραπτού λόγου (76%) και μία παραγωγής προφορικού λόγου (8%).

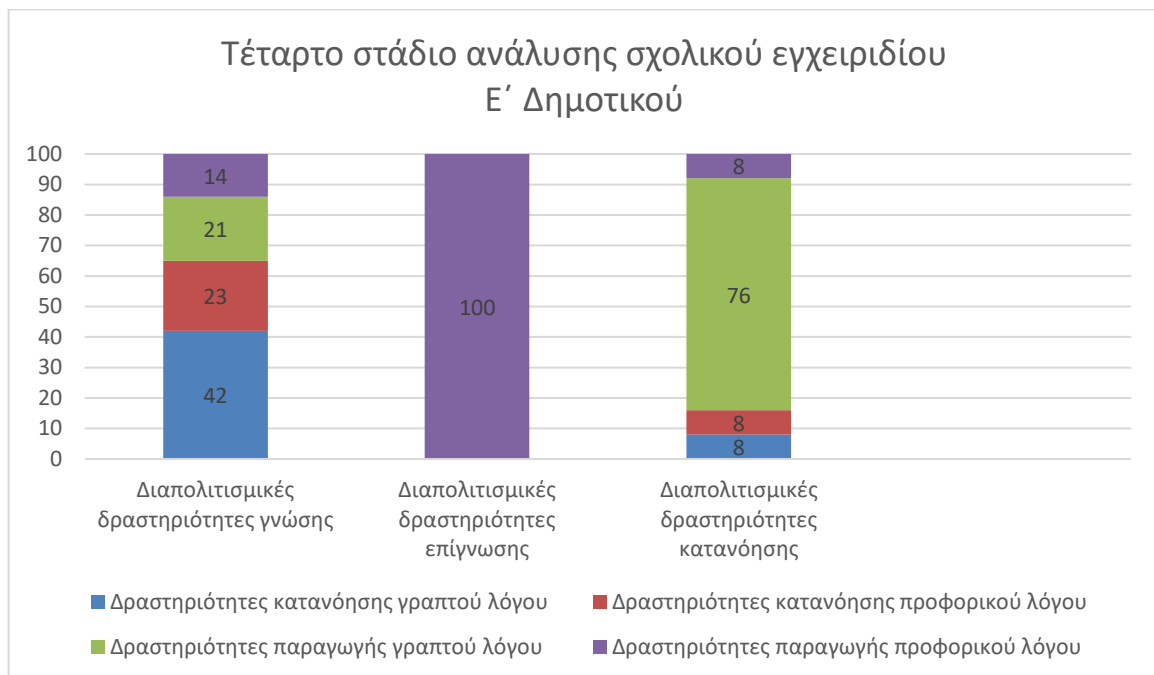
Πίνακας 79

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου Ε΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα					
	Γνώσης		Επίγνωσης		Κατανόησης	
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	18	42%	0	0%	1	8%
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	10	23%	0	0%	1	8%
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	9	21%	0	0%	10	76%
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	6	14%	5	100%	1	8%
Σύνολο	43	100%	5	100%	13	100%

Γράφημα 3

Γράφημα τέταρτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου Ε΄ Δημοτικού

5.2 Αποτελέσματα για το εγχειρίδιο της ΣΤ΄ Δημοτικού

5.2.1 Πρώτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού

Η πρώτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού με τίτλο «Our multicultural class» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους

μαθητές εννέα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις πέντε από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας που άπτονται διαφόρων θεματικών. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε δυο παραγωγής γραπτού λόγου και σε μια παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 80

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης πρώτης ενότητας ΣΤ΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	3	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	1
Σύνολο	9	5

Στο πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της πρώτης ενότητας (Reading), οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν κείμενα που έχουν γράψει οι μαθητές της έκτης τάξης ενός διαπολιτισμικού σχολείου για τη σχολική εφημερίδα και στα οποία περιγράφουν τις χώρες από τις οποίες προέρχονται με απώτερο σκοπό οι συμμαθητές τους να τους γνωρίσουν καλύτερα (σελ. 2-3). Οι μαθητές αφού διαβάσουν και κατανοήσουν το κείμενο καλούνται να εντοπίσουν συγκεκριμένες πληροφορίες που αφορούν την γεωμορφολογία του εδάφους, το κλίμα και τα προβλήματα που αντιμετώπιζε κάθε παιδί στη γενέτειρα του και να τις οργανώσουν στον πίνακα που τους παρατίθεται.

Σκοπός της συγκεκριμένης άσκησης είναι οι μαθητές να γνωρίσουν τους διαφορετικούς πολιτισμούς που παρουσιάζονται μέσα από τα κείμενα των παιδιών, να κατανοήσουν την διαφορετικότητα τους και να αναπτύξουν διαπολιτισμικό σεβασμό. Επιπλέον, η δραστηριότητα αυτή ενεργοποιεί και το μηχανισμό της ενσυναίσθησης καθώς οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν τα προβλήματα της κάθε χώρας και τους λόγους που οδήγησαν τις οικογένειες των παιδιών να μεταναστεύσουν στην χώρα μας. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 81

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U1.1.1.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓			
Κουλτούρα	✓			
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα	✓			
Κλίμα	✓			
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της πρώτης ενότητας (Practice), οι δύο από τις τρεις δραστηριότητες περιέχουν διαπολιτισμικά στοιχεία. Πρόκειται για μια δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου και μία παραγωγής προφορικού λόγου.

Στην πρώτη δραστηριότητα (σελ. 5), οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν τις συνήθειες μιας φίλης τους από τη Μεγάλη Βρετανία σύμφωνα με τις εικόνες που παρέχονται στο βιβλίο. Αφού ολοκληρώσουν την καταγραφή καλούνται να συμπληρώσουν ένα διάγραμμα Venn καταγράφοντας τις συνήθειες της σχολικής ζωής των μαθητών της Ελλάδας και της Μ. Βρετανίας να βρουν τα κοινά στοιχεία των δύο πολιτισμών. Σκοπός της συγκεκριμένης άσκησης είναι οι μαθητές να γνωρίσουν και άλλες διαστάσεις της σχολικής ζωής σε άλλους πολιτισμούς. Το βιβλίο του εκπαιδευτικού προτείνει και επέκταση της άσκησης με την προσθήκη ενδεχομένως και τρίτου κύκλου με συνήθειες από μαθητές που προέρχονται από άλλη χώρα (αν υπάρχουν). Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν την διαπολιτισμική κατανόηση.

Στη δεύτερη δραστηριότητα (σελ. 5), ζητείται από τους μαθητές να αναλάβουν τους ρόλους του συνεντευξιαστή και του συνεντευξιαζόμενου (δημοσιογράφος/αλλοδαπός μαθητής) και με τη μελέτη συγκεκριμένων σελίδων στο παράρτημα να εμπλακούν σε ένα παιχνίδι ρόλων που έχει ως σκοπό την εκμείευση πληροφοριών για τον πολιτισμό της Πολωνίας. Αν και η άσκηση εμπεριέχει στοιχεία διαπολιτισμικότητας και σύμφωνα με την

ταξινομία του Byram, εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση, δεν ευνοεί ιδιαίτερα την κριτική πολιτισμική ευαισθητοποίηση κυρίως λόγω του πολύ απλοϊκού περιεχομένου της άσκησης.

Πίνακας 82

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U1.1.3.A, U1.1.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή			✓	
Κοινωνική ζωή				✓
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο δεύτερο μάθημα της πρώτης ενότητας δεν εντοπίζεται καμία δραστηριότητα που να περιέχει διαπολιτισμικά στοιχεία.

Το τρίτο μάθημα της πρώτης ενότητας ασχολείται με την εκπόνηση ενός σχεδίου εργασίας (σελ. 10). Αποτελείται από μια δραστηριότητα κατανόησης και μια παραγωγής γραπτού λόγου.

Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν το project μιας μαθήτριας από τη Μ. Βρετανία και να αποδώσουν τους κατάλληλους πλαγιότιτλους στις παραγράφους που δίνονται. Οι σκοποί της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι η σωστή χρήση παραγράφων στο γραπτό λόγο με βάση το θέμα που πραγματεύεται η καθεμία ώστε να επιτευχθεί η συνοχή και η συνεκτικότητα του παραγόμενου κειμένου καθώς και η παγίωση του λεξιλογίου που έχει ήδη διδαχθεί. Επιπλέον, οι μαθητές εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη Μ. Βρετανία (γεωγραφική θέση, γεωμορφολογία, καιρικές συνθήκες, ιδιοσυγκρασία κατοίκων). Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω δραστηριότητας, οι μαθητές καλούνται να δουλέψουν σε ομάδες και να προχωρήσουν στην δημιουργία ενός παρόμοιου σχεδίου εργασίας που ως θέμα παρουσίασης έχει την Ελλάδα. Επομένως οι μαθητές πρέπει να βρουν τις αντίστοιχες πληροφορίες για τη δική τους χώρα και να τις παρουσιάσουν έχοντας υπόψιν τους ότι η παρουσίαση προορίζεται για τους μαθητές ενός Ευρωπαϊκού σχολείου στα πλαίσια ενός προγράμματος ανταλλαγής μαθητών. Έτσι, σύμφωνα και με το βιβλίο του εκπαιδευτικού, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να σκεφτούν και τα οφέλη συμμετοχής σε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Η δραστηριότητα προτείνει οι μαθητές να χρησιμοποιήσουν επιπλέον υλικό (φωτογραφίες, χάρτες, κτλ.). Άδηλα η δραστηριότητα αυτή προσφέρεται για την σύγκριση μεταξύ των δύο χωρών και τον εντοπισμό διαφορών ή ομοιοτήτων αλλά παραμένει στην απλή παρουσίαση των χωρών οπότε σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 83

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U1.3.1.A, U1.3.1.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία	✓		✓	
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα	✓		✓	
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή	✓		✓	
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 84

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων πρώτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U1.1.1.A	✓					✓
U1.1.3.A			✓	✓	✓	✓
U1.1.3.B		✓				✓
U1.3.1.A	✓			✓		
U1.3.1.C			✓		✓	
Σύνολο	2	1	2	2	2	3

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 85

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης πρώτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	1	0

5.2.2 Δεύτερη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η δεύτερη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «Going shopping» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατέσσερις δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Σε καμία από αυτές τις δραστηριότητες δεν εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας.

Πίνακας 86

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης δεύτερης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	3	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	6	0
Σύνολο	14	0

5.2.3 Τρίτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η τρίτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «Imaginary creatures» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές έντεκα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις πέντε από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου και σε δύο παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 87

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης τρίτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	6	2
Σύνολο	11	5

Στο πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της τρίτης ενότητας (Reading), οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν τρία κείμενα που περιγράφουν μυθικά ή φανταστικά τέρατα από την ελληνική μυθολογία (Πολύφημος), από την αγγλική λογοτεχνία (χαρακτήρες από το *Όνειρο Θερινής Νυκτός* του Shakespeare) και από τον αμερικανικό

κινηματογράφο (Shrek). Οι μαθητές αναμένεται να γνωρίζουν τον Πολύφημο και τον Shrek, όχι όμως τους χαρακτήρες του Shakespeare. Επομένως δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να φέρει τους μαθητές σε επαφή με τη ζωή και το έργο του Shakespeare καθώς και με το περιεχόμενο του συγκεκριμένου έργου ως ένα παράδειγμα της αγγλικής λογοτεχνίας. Κύριος σκοπός όμως της δραστηριότητας είναι η επανάληψη και η ενίσχυση του γραμματικού φαινομένου της σύγκρισης με τη χρήση περιγραφικών επιθέτων. Μετά την ανάγνωση των κειμένων, οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν έναν πίνακα με επίθετα που χαρακτηρίζουν τους χαρακτήρες των κειμένων. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η παραπάνω δραστηριότητα μπορεί να συνδεθεί και με μία δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου που βρίσκεται στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της τρίτης ενότητας (σελ. 29). Οι μαθητές καλούνται να διαλέξουν ένα χαρακτήρα από ένα παραμύθι ήδη γνωστό σε αυτούς και να το παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα περιγραφικά επίθετα. Έπειτα καλούνται να κάνουν συγκρίσεις μεταξύ των χαρακτήρων. Ο κύριος σκοπός της δραστηριότητας παραμένει η επανάληψη και η εξάσκηση στη χρήση του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων. Παράλληλα όμως εκτίθενται και σε χαρακτήρες παραμυθιών από διάφορους πολιτισμούς. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 88

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U3.1.1.A, U3.1.3.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία	✓			✓
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο πρώτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της τρίτης ενότητας (σελ. 30), σε μια δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, οι μαθητές καλούνται να ακούσουν μια παραδοσιακή ιστορία φαντασμάτων που λαμβάνει χώρα στην Αμερική και να απαντήσουν στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής που τους παρέχονται. Πέρα από το σκοπό της άσκησης που είναι η εισαγωγή ενός νέου τρόπου σύγκρισης (as...as), οι μαθητές έρχονται σε επαφή με ένα διαφορετικό λογοτεχνικό είδος ιστορίας από την αμερικάνικη κουλτούρα. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 89

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U3.2.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα		✓		
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία		✓		
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της τρίτης ενότητας (σελ.34), το σχέδιο εργασίας αφορά το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης και συγκεκριμένα ένα απόσπασμα από το *Όνειρο Θερινής Νυκτός* του Shakespeare. Οι μαθητές αφού διαβάσουν το απόσπασμα πρέπει να μοιράσουν ρόλους, να κατασκευάσουν σκηνικά, να διαλέξουν την κατάλληλη μουσική υπόκρουση και τέλος να ανεβάσουν την μικρή αυτή παράσταση για την τάξη. Οι δύο αυτές δραστηριότητες (κατανόησης γραπτού λόγου και παραγωγής προφορικού λόγου) σε συνδυασμό κατατάσσονται στις δραστηριότητες που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση. Η απλή ανάγνωση όμως του αποσπάσματος χωρίς την επακόλουθη δραστηριότητα, την εντάσσει στην κατηγορία των δραστηριοτήτων διαπολιτισμικής γνώσης.

Πίνακας 90

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U3.3.1.A, U3.3.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία	✓			✓
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 91

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων τρίτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U3.1.1.A	✓			✓	✓	
U3.1.3.A	✓			✓	✓	✓
U3.2.1.B	✓			✓		
U3.3.1.A	✓			✓		
U3.3.1.B		✓		✓		
Σύνολο	4	1	0	5	2	1

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 92

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης τρίτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	1	1	0

5.2.4 Τέταρτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η τέταρτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «The history of the aeroplane» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δέκα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις έξι από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε μία δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, σε τρεις παραγωγής γραπτού λόγου και σε δύο παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 93

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης τέταρτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	3	3
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	4	2
Σύνολο	10	6

Στο πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της τέταρτης ενότητας (σελ. 38-39), η πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου περιέχει ένα κείμενο ηλεκτρονικής αλληλογραφίας με δύο συνημμένα αρχεία. Το κείμενο αναφέρεται στην σχολική επίσκεψη που πραγματοποίησε μια τάξη ενός βρετανικού σχολείου στο μουσείο Πολεμικής Αεροπορίας στο Λονδίνο και τα συνημμένα αρχεία είναι τα φύλλα εργασίας που τους δόθηκαν να επεξεργαστούν κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους. Από την ανάγνωση των κειμένων οι μαθητές μπορούν πλέον να γνωρίζουν τα εκθέματα του μουσείου, τη βιογραφία των Αμερικανών αδερφών Wright ως πρωτοπόρων πιλότων και τα μέρη του αεροπλάνου. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας πέρα από την εισαγωγή του νέου λεξιλογίου και την επανάληψη του Απλού Αορίστου, είναι η χρήση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ως μέσο επικοινωνίας και η αναγνώριση της αξίας των μουσειακών εκθεμάτων. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 94

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U4.1.1.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή	✓			
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της τέταρτης ενότητας (σελ. 41) συναντάμε δύο διαπολιτισμικές δραστηριότητες: μία δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου και μια παραγωγής γραπτού.

Η πρώτη δραστηριότητα συνδέεται με την εισαγωγική σελίδα της ενότητας (σελ. 37) όπου παρουσιάζεται ο μύθος του Δαίδαλου και του Ίκαρου. Έχοντας ολοκληρώσει την εισαγωγική δραστηριότητα, οι μαθητές είναι πλέον σε θέση να αναλάβουν ένα παιχνίδι ρόλων κατά το οποίο θα γίνει εκ νέου παρουσίαση του μύθου με τη μορφή ερωταποκρίσεων. Ο μαθητής Α έχει διαβάσει στο βιβλίο του για το μύθο και απαντάει στις ερωτήσεις του μαθητή Β ο οποίος είναι ένας μαθητής από το Λονδίνο και ενδιαφέρεται να μάθει περισσότερες πληροφορίες. Σκοπός της δραστηριότητας πέρα από την εξάσκηση στην παραγωγή ερωτήσεων στον Αόριστο είναι η αξιοποίηση ενός μύθου στη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν την διαπολιτισμική επίγνωση, όπως και όλες οι δραστηριότητες που εμπεριέχουν παιχνίδι ρόλων.

Η δεύτερη δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου είναι μία δραστηριότητα διαμεσολάβησης (mediation) η οποία ζητάει από τους μαθητές αφού διαβάσουν την περίληψη του βιβλίου του Ιούλιου Βερν «Από τη Γη στη Σελήνη» στην ελληνική γλώσσα να στείλουν ένα κείμενο ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στους Άγγλους φίλους τους όπου τους δίνουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το βιβλίο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να μεταφέρουν τις απαραίτητες πληροφορίες αποδίδοντας το κείμενο στην αγγλική γλώσσα και έτσι να έρθουν σε επαφή με τη λογοτεχνία και συγκεκριμένα με το έργο του Ιούλιου Βερν. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 95

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U4.1.3.A, U4.1.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία			✓	✓
Τεχνολογία			✓	
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της τέταρτης ενότητας (σελ. 45), σε μια δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου οι μαθητές αναλαμβάνουν να γράψουν ένα βιογραφικό κείμενο για τον «πατέρα» του ελικοπτέρου, Igor Sikorsky. Οι πληροφορίες σχετικά με τη ζωή και το έργο του εφευρέτη έχουν ήδη δοθεί, οπότε οι μαθητές εξασκούνται στη χρήση συνδετικών λέξεων και του Αορίστου για να συντάξουν το βιογραφικό κείμενο με το οποίο έρχονται πρώτη φορά σε επαφή. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 96

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U4.2.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία			✓	
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της τέταρτης ενότητας (σελ.34), το σχέδιο εργασίας προτείνει τη συγγραφή ενός ποιήματος σχετικά με την πτώση του Ικάρου παίρνοντας εφόρμηση από ένα πίνακα ζωγραφικής του Pieter Brueghel (1558) που βρίσκεται στο Βασιλικό Μουσείο Καλών Τεχνών του Βελγίου στις Βρυξέλλες. Οι μαθητές έχοντας περιγράψει την εικόνα και έχοντας εκφράσει τα συναισθήματα που τους προκαλεί, καλούνται να γράψουν ένα ποίημα σχετικά με την πτώση του Ίκαρου και προαιρετικά να σχεδιάσουν και τη δική τους αναπαράσταση. Πρόκειται δηλαδή για μία δραστηριότητα που συνδυάζει την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου που έχει ως σκοπό την παρακίνηση των μαθητών να εκτιμήσουν την ζωγραφική και την ποίηση μέσα από το μάθημα των Αγγλικών και σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 97

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U4.3.1.A, U4.3.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία			✓	✓
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 98

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων τέταρτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U4.1.1.A	✓			✓		
U4.1.3.A		✓			✓	
U4.1.3.C	✓					✓
U4.2.3.B	✓					✓
U4.3.1.A			✓	✓		
U4.3.1.B			✓		✓	✓
Σύνολο	3	1	2	2	2	3

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 99

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης τέταρτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	0	1	1

5.2.5 Πέμπτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η πέμπτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «Travelling through time» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δώδεκα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις δέκα από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, σε δύο παραγωγής γραπτού λόγου και σε τέσσερις παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 100

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης πέμπτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	3	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	3	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	5	5
Σύνολο	12	10

Στο πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της πέμπτης ενότητας (σελ. 51), παίρνοντας αφορμή από το κείμενο του μαθήματος που αφορά τη σχολική και κοινωνική ζωή ενός κοριτσιού τη δεκαετία του 1960 στην Ελλάδα, οι μαθητές καλούνται να εκφράσουν την προσωπική τους άποψη για τη χρήση μαθητικών στολών. Δεδομένου ότι οι μαθητικές στολές είναι συνηθισμένο φαινόμενο στη Μ. Βρετανία και την Αμερική στα ιδιωτικά σχολεία, δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει και μια άλλη πτυχή της σχολικής ζωής σε σχέση με την ελληνική πραγματικότητα. Η δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 101

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U5.1.1.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλούρα				✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				✓
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της πέμπτης ενότητας (σελ. 53) συναντάμε δύο διαπολιτισμικές δραστηριότητες: μία δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου και μια κατανόησης γραπτού λόγου.

Η πρώτη δραστηριότητα συνδέεται με το κύριο κείμενο της ενότητας και ζητάει από τους μαθητές να συνοψίσουν τις πληροφορίες για τις συνήθειες των ανθρώπων τη δεκαετία του '60 και στην αρχαία Ελλάδα. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση του λεξιλογίου και της χρήσης του *used to* για την περιγραφή συνηθειών στο παρελθόν. Η άσκηση αυτή αποκτά διαπολιτισμικό χαρακτήρα μόνο από το γεγονός ότι ο μαθητής μεταφέρει αυτές τις πληροφορίες στον φίλο του από την Ιρλανδία, οπότε ο μαθητής οφείλει να λάβει υπόψιν του ότι ο συνομιλητής του δεν γνωρίζει τίποτα σχετικά με το θέμα προς συζήτηση. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η επόμενη δραστηριότητα φέρνει τους μαθητές σε επαφή με το τραγούδι των Beatles "Yesterday". Πρόκειται για μια καθαρά ψυχαγωγική δραστηριότητα όπου οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν του στίχους του τραγουδιού και να κατανοήσουν τη διάθεση του τραγουδιστή σχετικά με τις μνήμες του παρελθόντος. Σύμφωνα με την

ταξινομία του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 102

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U5.1.3.A, U5.1.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή	✓			✓
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο πρώτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της πέμπτης ενότητας (σελ. 54), το εγχειρίδιο χρησιμοποιεί μια δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου ως εφόρμηση στην παρακάτω δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου. Στην πρώτη δραστηριότητα, οι μαθητές κοιτώντας τις σχετικές εικόνες του βιβλίου καλούνται να αναγνωρίσουν τα πεπαλαιωμένα μέσα μεταφοράς που απεικονίζονται και να αναρωτηθούν που μπορεί κάποιος να τα συναντήσει στη σημερινή εποχή. Οι μαθητές αναμένεται να μην αναγνωρίσουν το omnibus οπότε δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει το όχημα αυτό που ήταν το πρώτο μέσο δημόσιας μεταφοράς στην Ευρώπη στα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η αναμενόμενη απάντηση των μαθητών ότι τα μέσα μεταφοράς που απεικονίζονται μπορούμε να τα βρούμε πλέον μόνο σε μουσεία μας οδηγεί στην επόμενη δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές θα ακούσουν δύο ηχογραφήσεις από το Μουσείο Μεταφορών του Λονδίνου. Η πρώτη είναι το μήνυμα του αυτόματου τηλεφωνητή του μουσείου και η δεύτερη η ξενάγηση μέσα στο μουσείο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εξάσκηση στην

εύρεση συγκεκριμένων πληροφοριών μέσω της ακρόασης και η εισαγωγή του σχετικού λεξιλογίου. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 103

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U5.2.1.PL, U5.2.1.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία		✓		✓
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της πέμπτης ενότητας (σελ. 55-57), όλες οι δραστηριότητες έχουν διαπολιτισμικό χαρακτήρα.

Η πρώτη δραστηριότητα (παραγωγής προφορικού λόγου) εμπλέκει τους μαθητές σε ένα παιχνίδι ρόλων. Ο μαθητής Α καλείται να παίξει το ρόλο ενός ατόμου που θέλει να φτάσει στο Μουσείο Μεταφορών του Λονδίνου και διατυπώνει ερωτήσεις στο μαθητή Β που είναι ο υπάλληλος στο γραφείο έκδοσης εισιτηρίων του μουσείου. Ο μαθητής Β θα πρέπει να παρέχει τις πληροφορίες για τη σωστή καθοδήγηση του μαθητή Α με τη βοήθεια του χάρτη συγκοινωνιών που του παρέχεται. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση και η εξάσκηση του λεξιλογίου asking for/giving directions αλλά και η εξάσκηση στη χρήση χαρτών και συγκεκριμένα του κέντρου του Λονδίνου. Όπως και όλες οι δραστηριότητες που εμπεριέχουν παιχνίδι ρόλων, σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική επίγνωση.

Η δεύτερη δραστηριότητα (κατανόησης γραπτού λόγου) αρχικά παρέχει μια λίστα με κανόνες συμπεριφοράς στα μέσα μεταφοράς δημοσιευμένη στην εφημερίδα “THE TIMES” το 1836 και ζητάει από τους μαθητές να εντοπίσουν διαφορές με τη σημερινή εποχή και ενδεχομένως να προσθέσουν και άλλους. Έπειτα καλούνται να εκτελέσουν μια άσκηση αντιστοίχισης με τις πινακίδες του μετρό στο Λονδίνο και στην Αθήνα. Σκοπός της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να κατανοήσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στην βρετανική και την ελληνική «κουλτούρα» στα μέσα μεταφοράς. Η δραστηριότητα αυτή σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 104

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U5.2.3.A, U5.2.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα	✓			✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Η τρίτη δραστηριότητα (παραγωγής προφορικού λόγου) ανήκει στο είδος των δραστηριοτήτων που ο μαθητής καλείται να μεταφέρει πληροφορίες σχετικά με την Ελλάδα σε έναν υποτιθέμενο φίλο του από το εξωτερικό. Στην περίπτωση αυτή ο μαθητής καλείται να εξηγήσει στον φίλο του από την Ιρλανδία την χρήση των αμαξών σε ορισμένα μέρη της Ελλάδας ως μέσο ψυχαγωγίας για τους τουρίστες. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η τελευταία δραστηριότητα (παραγωγής γραπτού λόγου) έχει ως σκοπό την εξάσκηση συγγραφής ενός ανεπίσημου γράμματος ως απάντηση σε ένα γράμμα που έχουν λάβει. Οι μαθητές έχοντας διαβάσει το γράμμα που τους παρέχεται και περιέχει πληροφορίες σχετικές με την ξενάγηση στο Μουσείο Μεταφορών του Λονδίνου και έχοντας αναγνωρίσει τα βασικά μέρη ενός γράμματος (χαιρετισμοί, εισαγωγική παράγραφος και κύριο μέρος) καλούνται να απαντήσουν περιγράφοντας μια αντίστοιχη ξενάγηση σε ένα ελληνικό μουσείο ή σε ένα τόπο πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Η δραστηριότητα αυτή σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 105

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U5.2.3.D, U5.2.3.E

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα				✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή			✓	
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της πέμπτης ενότητας (σελ.58), το σχέδιο εργασίας προτείνει τη δημιουργία ενός ενημερωτικού ταξιδιωτικού φυλλάδιου για ένα μουσείο της Ελλάδας. Οι μαθητές χρειάζεται να συλλέξουν τις κατάλληλες πληροφορίες και φωτογραφίες από το διαδίκτυο ώστε το φυλλάδιο να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την παρουσίασή του έχοντας ως οδηγό το φυλλάδιο του Μουσείου Μεταφορών του Λονδίνου που παρουσιάζεται στο βιβλίο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση και η επέκταση των όσων έχουν διδαχθεί στην ενότητα. Η δραστηριότητα αυτή σύμφωνα με την

ταξινόμια του Byram εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 106

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U5.3.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 107

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων πέμπτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U5.1.1.D			✓	✓	✓	
U5.1.3.A	✓				✓	
U5.1.3.C	✓			✓		
U5.2.1.PL	✓			✓	✓	
U5.2.1.A	✓			✓		
U5.2.3.A		✓		✓		
U5.2.3.B			✓	✓	✓	
U5.2.3.D	✓				✓	
U5.2.3.E			✓		✓	
U5.3.1.B			✓		✓	
Σύνολο	5	1	4	6	7	0

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 108

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης πέμπτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	2
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	1	1

5.2.6 Έκτη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η έκτη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «Me, myself and my future job» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές εννέα δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Μόνο σε μια δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας.

Πίνακας 109

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης έκτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	4	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	1
Σύνολο	9	1

Η μοναδική διαπολιτισμική δραστηριότητα της ενότητας βρίσκεται στη σελίδα 65 του σχολικού εγχειριδίου η οποία έχει ως σκοπό αρχικά την εμπέδωση του σχετικού λεξιλογίου αλλά και την ανάγνωση αυθεντικών κειμένων αγγελιών ως πηγή πληροφοριών για την αντιστοίχιση δεξιοτήτων με το εργασιακό προφίλ που ζητείται. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές έχοντας διαβάσει τα ιδιαίτερα προσόντα δύο ατόμων καλούνται να εξάγουν συμπερασματικά την καταλληλότερη εργασία για τον καθένα αιτιολογώντας την επιλογή τους. Η ανάγνωση των αυθεντικών κειμένων αγγελιών που εντοπίζονται στο παράρτημα του βιβλίου (σελ. 139) είναι το μοναδικό στοιχείο διαπολιτισμικότητας της ενότητας και εντάσσεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 110

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U6.1.3.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				✓
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 111

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων έκτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U6.1.3.D	✓			✓		
Σύνολο	1	0	0	1	0	0

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 112

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης έκτης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	1	0	0

5.2.7 Έβδομη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η έβδομη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «Share your experiences» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατρείς δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις πέντε από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε μία δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, και σε τρεις παραγωγής προφορικού λόγου.

Πίνακας 113

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης έβδομης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	3	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	8	3
Σύνολο	13	5

Στο πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της έβδομης ενότητας (σελ. 74), η εισαγωγική δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου έχει ως σκοπό την ενεργοποίηση προηγούμενων γνώσεων σχετικά με διάσημους κατόχους παγκόσμιων ρεκόρ ή την παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης. Ο εκπαιδευτικός έχει την ευκαιρία να παρουσιάσει και περαιτέρω πληροφορίες για αθλητές κατόχους παγκοσμίων ρεκόρ αλλά και τις κατηγορίες που συμπεριλαμβάνονται στο βιβλίο ρεκόρ Guinness. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Στην κύρια δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν δύο κείμενα σχετικά με τη ζωή και τα επιτεύγματα του παγκόσμιου πρωταθλητή και χρυσού Ολυμπιονίκη στην κολύμβηση Ian Thorpe αλλά και για την μακροβιότερη θεατρική παράσταση του Broadway «Το Φάντασμα της Όπερας» του Andrew Lloyd Webber ως παραδείγματα κατόχων ρεκόρ και να ασχοληθούν με τις ασκήσεις κατανόησης που ακολουθούν (σωστού/λάθους, εντοπισμός κατάλληλης λέξης). Σκοπός της δραστηριότητας πέρα από την εισαγωγή του σχετικού λεξιλογίου και του Present Perfect είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με τον παγκόσμιο αθλητισμό αλλά και με την τέχνη του δράματος. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 114

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U7.1.1.PR, U7.1.1.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα	✓			✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός	✓			✓
Περιβάλλον				

Στο πρώτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της έβδομης ενότητας (σελ. 78), στη μοναδική δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου της ενότητας οι μαθητές καλούνται να ακούσουν ένα απόσπασμα ραδιοφωνικής εκπομπής όπου παρουσιάζονται ασυνήθιστα ρεκόρ που περιλαμβάνονται στο βιβλίο Guinness και να εντοπίσουν συγκεκριμένες πληροφορίες στις ασκήσεις που ακολουθούν. Η απλή παρουσίαση των ρεκόρ κατατάσσει τη δραστηριότητα σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση. Σε συνδυασμό με την παραπάνω δραστηριότητα, ζητείται επίσης από τους μαθητές να αναφέρουν αν γνωρίζουν άλλους κατόχους ρεκόρ Έλληνες ή μη σε μια δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου που προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση. Σκοπός και των δύο δραστηριοτήτων είναι η εμπέδωση του Present Perfect αλλά και η επαφή με το περιεχόμενο του βιβλίου των ρεκόρ Guinness.

Πίνακας 115

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U7.2.1.B, U7.2.1.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα		✓		✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της έβδομης ενότητας (σελ. 81), η δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου είναι μία δραστηριότητα διαμεσολάβησης (mediation) η οποία ζητάει από τους μαθητές αφού διαβάσουν ένα άρθρο εφημερίδας στην ελληνική γλώσσα σχετικά με το πως αισθάνθηκε ο ασημένιος Παραολυμπιονίκης Κωνσταντίνος Φύκας μετά την κατάκτηση του μεταλλίου να συμπεριλάβουν τις πληροφορίες σε μια υποθετική συζήτηση με έναν αγγλόφωνο φίλο τους. Σκοπός της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να μεταφέρουν τις απαραίτητες πληροφορίες αποδίδοντας το κείμενο στην αγγλική γλώσσα και έτσι να καλλιεργήσει το σεβασμό προς τους αθλητές με ειδικές ανάγκες. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 116

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U7.2.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				✓
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της έβδομης ενότητας (σελ.82) δεν υπάρχει καμία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος.

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 117

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων έβδομης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U7.1.1.PR	✓			✓	✓	✓
U7.1.1.A	✓			✓		✓
U7.2.1.B	✓			✓	✓	
U7.2.1.D	✓			✓		
U7.2.3.C	✓				✓	
Σύνολο	5	0	0	4	3	2

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 118

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης εβδομης ενότητας ΣΤ΄ Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	3	0	0

5.2.8 Όγδοη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού

Η όγδοη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ΄ Δημοτικού με τίτλο «Blow your own Trumpet» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκαέξι δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις έξι από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, σε δύο παραγωγής προφορικού λόγου και σε μία παραγωγής γραπτού λόγου.

Πίνακας 119

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης όγδοης ενότητας ΣΤ΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	4	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	3	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	7	2
Σύνολο	16	6

Το πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της όγδοης ενότητας (σελ. 86) ξεκινάει με μια εισαγωγική δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου όπου ζητείται από τους μαθητές να μιλήσουν για συναυλίες ή φεστιβάλ που έχουν παρευρεθεί, για το αγαπημένο τους συγκρότημα και τον αγαπημένο τους τραγουδιστή. Σκοπός της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με την τέχνη της μουσικής από διάφορους πολιτισμούς μέσα από την εισαγωγική συζήτηση. Επίσης δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να παρουσιάσει πληροφορίες σχετικά με το φεστιβάλ του Εδιμβούργου. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Η δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου που ακολουθεί αφορά το φεστιβάλ μουσικής της Θεσσαλονίκης. Στο δεύτερο μέρος της δραστηριότητας οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν σχετικά με συγκεκριμένες εκδηλώσεις που θα λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ, να επιλέξουν το σωστό τίτλο για την κάθε εκδήλωση και να διαλέξουν τη σωστή εκδήλωση απαντώντας σε υποθετικές ερωτήσεις. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή των υποθετικών λόγων, η εισαγωγή του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και η γνωριμία με μουσικές παραδόσεις διάφορων πολιτισμών. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 120

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U8.1.1.A, U8.1.1.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα	✓			✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της όγδοης ενότητας (σελ. 89), σκοπός της δραστηριότητας παραγωγής προφορικού λόγου είναι η εμπέδωση της χρήσης του 1^{ου} υποθετικού λόγου αλλά και κατανόηση της σημασίας της προσωπικής ασφάλειας από τους καθημερινούς κινδύνους μέσα από το γνωστό παραμύθι της Κοκκινোসκουφίτσας των αδερφών Grimm. Οι μαθητές σχηματίζουν υποθετικές προτάσεις σύμφωνα με ένα υποθετικό σενάριο σε παραλληλισμό με το παραμύθι. Η δραστηριότητα αυτή σύμφωνα με την ταξινόμια του Bygam εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Η επόμενη δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου είναι η αποστολή ενός email σε ένα φίλο από την Ιρλανδία που σκοπεύει να έρθει την Ελλάδα και ενδιαφέρεται να επισκεφτεί το μουσείο Λαϊκών Οργάνων στην Αθήνα. Οι μαθητές πρέπει να συμπεριλάβουν στο κείμενο πληροφορίες σχετικά με το μουσείο σύμφωνα με τη μπροσούρα που τους παρέχεται. Σκοπός της δραστηριότητας είναι και πάλι η εμπέδωση του 1^{ου} υποθετικού λόγου αλλά επιπλέον δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να φέρει τους μαθητές σε επαφή με παραδοσιακά όργανα από άλλους πολιτισμούς. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Bygam, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 121

Σχάρα ανάλυσης δευτέρου σταδίου δραστηριοτήτων U8.1.3.B, U8.1.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα				✓
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				✓
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο πρώτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της όγδοης ενότητας (σελ. 90), η ψυχαγωγική δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου είναι η συμπλήρωση των στίχων του τραγουδιού του σουηδικού συγκροτήματος ABBA “A Rich Man’s World”. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του 2^{ου} υποθετικού λόγου ως γραμματικού φαινομένου και του σχετικού θεματικού λεξιλογίου μέσα από το τραγούδι. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Σε συνδυασμό με την παραπάνω δραστηριότητα ακολουθεί ένα απόσπασμα άρθρου από ένα αγγλικό περιοδικό σχετικά με τις πηγές εισοδήματος των εφήβων και τη «δύναμη της γκρίνιας» (pester power). Οι μαθητές αφού διαβάσουν το κείμενο και κατανοήσουν τη συμπεριφορά των εφήβων ανά τον κόσμο, καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης. Αυτή η δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 122

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U8.2.1.C, U8.2.1.D

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα		✓		
κουλτούρα	✓			
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή	✓			
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της όγδοης ενότητας (σελ.94) δεν υπάρχει καμία δραστηριότητα διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος.

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 123

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων όγδοης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U8.1.1.A	✓			✓	✓	✓
U8.1.1.C	✓			✓	✓	✓
U8.1.3.B			✓	✓	✓	
U8.1.3.C	✓				✓	
U8.2.1.C	✓			✓		✓
U8.2.1.D	✓			✓		✓
Σύνολο	5	0	1	5	4	4

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 124

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης όγδοης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	1	0	1

5.2.9 Ένατη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η ένατη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο «Earth Day everyday» αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκατρείς δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις επτά από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο

συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε δύο δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία παραγωγής προφορικού λόγου και σε δύο παραγωγής γραπτού λόγου.

Πίνακας 125

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης ένατης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	2
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	4	3
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	6	2
Σύνολο	13	7

Στο πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της ένατης ενότητας (σελ. 98), η πρώτη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου αφορά την ανάγνωση μιας ιστορίας σχετικά με την ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος σε τοπικό επίπεδο. Η μητέρα ενός Άγγλου μαθητή διηγείται στο γιο της μια ιστορία που της είχε πει ο δικός της πατέρας. Οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν το κείμενο, να εντοπίσουν την κύρια ιδέα και να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης πολλαπλής επιλογής. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του Past Perfect ως γραμματικού φαινομένου και του σχετικού θεματικού λεξιλογίου αλλά και η αυτεπίγνωση σε θέματα περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την ταξινομία του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Έχοντας ως εφόρμηση την ιστορία της παραπάνω δραστηριότητας, ζητείται από τους μαθητές να καταγράψουν μια παρόμοια δική τους εμπειρία σε μια επιστολή προς τους φίλους τους στη Μ. Βρετανία. Αυτή η δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου εμφανίζεται στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της ένατης ενότητας (σελ. 101) και έχει ως σκοπό την εξάσκηση του Past Perfect, του σχετικού λεξιλογίου και την συγγραφή μιας ανεπίσημης επιστολής. Ως δραστηριότητα κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν την διαπολιτισμική κατανόηση.

Πίνακας 126

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U9.1.1.A, U9.1.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον	✓		✓	

Το πρώτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της ένατης ενότητας (σελ. 102) ξεκινάει με μία εισαγωγική δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου κατά την οποία οι μαθητές μιλούν για τα ζώα υπό εξαφάνιση που απεικονίζονται και για τα προβλήματα που οδηγούν στον αφανισμό τους. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εισαγωγή του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και η παρακίνηση των μαθητών να μιλήσουν για τα είδη προς εξαφάνιση σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Στο τρίτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της ένατης ενότητας (σελ. 105) για την εμπέδωση και την εξάσκηση της σκοποθεσίας της παραπάνω δραστηριότητας οι μαθητές καλούνται να γράψουν μία σύντομη εργασία σχετικά με ένα είδος υπό εξαφάνιση της επιλογής τους έχοντας προηγουμένως αναζητήσει τις σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο. Ο εκπαιδευτικός προτείνεται να καθοδηγήσει τους μαθητές να γράψουν για είδη που δεν βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου καθώς αυτά έχουν παρουσιαστεί σε προηγούμενες δραστηριότητες. Ως δραστηριότητα, εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 127

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U9.2.1.A, U9.2.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον			✓	✓

Η τελευταία δραστηριότητα σχετικά με τα είδη προς εξαφάνιση που εξυπηρετεί την παραπάνω σκοποθεσία καθώς και την εξάσκηση σύνταξης αιτιολογικών και συμπερασματικών προτάσεων είναι επίσης παραγωγής γραπτού λόγου και ζητάει από τους μαθητές να στείλουν ένα email σε ένα φίλο τους που δεν έχει επισκεφτεί ποτέ την Ελλάδα για να του που σχετικά με την σχολική επίσκεψη στο περιβαλλοντικό κέντρο της Ζακύνθου και να του εξηγήσουν τους λόγους αφανισμού της χελώνας Careta-careta και της φώκιας Monachus-monachus. Τις σχετικές πληροφορίες θα τις αντλήσουν οι μαθητές από την κύρια δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου (σελ. 103). Ως δραστηριότητα, εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 128

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U9.2.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον			✓	

Στο τρίτο μάθημα της ένατης ενότητας (σελ.106), το σχέδιο εργασίας αφορά το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης και συγκεκριμένα μία διασκευή του θεατρικού έργου “The Awful 8” που συνέγραψε το τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου του Τέξας των ΗΠΑ και αφορά τους οχτώ κυριότερους μολυντικούς παράγοντες και την επίδρασή τους στο περιβάλλον. Οι μαθητές αφού διαβάσουν το απόσπασμα πρέπει να μοιράσουν ρόλους, να κατασκευάσουν σκηνικά, να διαλέξουν την κατάλληλη μουσική υπόκρουση και τέλος να ανεβάσουν την μικρή αυτή παράσταση για την τάξη. Οι δύο αυτές δραστηριότητες (κατανόησης γραπτού λόγου και παραγωγής προφορικού λόγου) σε συνδυασμό κατατάσσονται στις δραστηριότητες που προωθούν την πολιτιστική επίγνωση. Η απλή ανάγνωση όμως του αποσπάσματος χωρίς την επακόλουθη δραστηριότητα, την εντάσσει στην κατηγορία των δραστηριοτήτων διαπολιτισμικής γνώσης.

Πίνακας 129

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U9.3.A, U9.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον	✓			✓

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 130

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων ένατης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U9.1.1.A	✓			✓		
U9.1.3.B			✓		✓	
U9.2.1.A	✓				✓	✓
U9.2.3.B	✓					✓
U9.2.3.C	✓				✓	
U9.3.A	✓			✓		
U9.3.B		✓		✓		
Σύνολο	5	1	1	3	3	2

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 131

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης ένατης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	2	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	0	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	2	0	1
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	1	1	0

5.2.10 Δέκατη ενότητα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Η δέκατη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού με τίτλο “Time for fun” αποτελείται από τρία μαθήματα που στο σύνολό τους παρέχουν στους μαθητές δεκαπέντε δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Στις εννέα από αυτές τις δραστηριότητες εντοπίζονται στοιχεία διαπολιτισμικότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται σε μία δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, σε μία κατανόησης προφορικού λόγου σε δύο παραγωγής προφορικού λόγου και σε πέντε παραγωγής γραπτού λόγου.

Πίνακας 132

Πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης δέκατης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων	Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	1
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	1
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	8	5
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	5	2
Σύνολο	15	9

Στην εισαγωγική σελίδα της δέκατης ενότητας οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με διάσημα έργα λογοτεχνίας και κινηματογράφου της βρετανικής και αμερικάνικης κουλτούρας. Για τις απαντήσεις που δεν είναι σίγουροι θα πρέπει να συνεργαστούν. Σκοπός της δραστηριότητας είναι να έρθουν σε επαφή με αυτά τα έργα πολιτισμού ως τρόπους ψυχαγωγίας στον ελεύθερο τους χρόνο. Ως δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου κατατάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 133

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U10.INTRO

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία			✓	
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Το πρώτο μέρος του πρώτου μαθήματος της ένατης ενότητας (σελ. 110-113) ασχολείται με τον χαρακτήρα του James Bond του συγγραφέα Ian Fleming. Σκοπός των δραστηριοτήτων είναι αφενός η επαφή με το συγκεκριμένο χαρακτήρα και αφετέρου η εισαγωγή του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και του Ενεστώτα Παθητικής Φωνής. Η πρώτη δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου ζητάει από τους μαθητές να μιλήσουν για το χαρακτήρα, τον αγαπημένο τους ηθοποιό που τον υποδύθηκε αλλά και την αγαπημένη τους ταινία του Βρετανού υπερκατασκόπου. Η δεύτερη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου αφορά την ανάγνωση ενός άρθρου περιοδικού για τον χαρακτήρα του James Bond σε ηλικία 13 ετών από το συγγραφέα Charlie Higson ως μια διαφορετική απεικόνιση του χαρακτήρα πιο προσιτής στις νεαρές ηλικίες. Μετά την

ανάγνωση, οι μαθητές απαντούν σε ασκήσεις κατανόησης σωστού/λάθους και εύρεσης συνώνυμων λέξεων. Και οι δύο δραστηριότητες αποσκοπούν στην προώθηση της διαπολιτισμικής γνώσης.

Πίνακας 134

Σχάρα ανάλυσης δευτέρου σταδίου δραστηριοτήτων U10.1.1.A, U10.1.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα	✓			✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του πρώτου μαθήματος της δέκατης ενότητας (σελ. 113) δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές μέσα από μία δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου και δύο παραγωγής γραπτού λόγου να μιλήσουν για τις ταινίες που έχουν δει ή για τα βιβλία που έχουν διαβάσει. Σκοπός των δραστηριοτήτων είναι η εμπέδωση του σχετικού θεματικού λεξιλογίου και του Ενεστώτα Παθητικής Φωνής. Αρχικά οι μαθητές πρέπει να μιλήσουν για μια ταινία που έχουν δει και να περιγράψουν την πλοκή και τους χαρακτήρες της ταινίας. Σε περίπτωση που θυμούνται κάποια συγκεκριμένη ταινία μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις ταινίες που παρουσιάζονται στο παράρτημα του βιβλίου (σελ. 145-146) και είναι όλες από τον αμερικάνικο κινηματογράφο. Έχοντας ολοκληρώσει την παραπάνω δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν μια αφίσα της ταινίας που επέλεξαν χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες πληροφορίες σε συνδυασμό με φωτογραφικό υλικό ή μια δική τους ζωγραφιά. Και οι δύο αυτές δραστηριότητες προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 135

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριοτήτων U10.1.3.A, U10.1.3.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	✓
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Η τελευταία δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου αφορά τη συγγραφή ενός ανεπίσημου γράμματος στον φίλο τους από τη Βρετανία σχετικά με το βιβλίο που επέλεξαν από τη σχολική βιβλιοθήκη να διαβάσουν κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών. Στο γράμμα πρέπει να αναφερθούν στο είδος, στο συγγραφέα, στον εικονογράφο και στον εκδοτικό οίκο του βιβλίου αλλά και να αναφέρουν γενικές πληροφορίες για την πλοκή του. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η άσκηση αυτή εντάσσεται στο πεδίο των ασκήσεων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 136

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U10.1.3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία			✓	
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο πρώτο μέρος του δεύτερου μαθήματος (σελ. 114) έχουμε τη μοναδική δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου που περιλαμβάνει το διάλογο μεταξύ δυο φίλων σχετικά με την ταινία “E.T” του Steven Spielberg. Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν ένα πίνακα με τις απαραίτητες πληροφορίες καθώς και να συμπληρώσουν τις πληροφορίες που λείπουν από την αφίσα της ταινίας. Σκοπός της δραστηριότητας είναι εμπέδωση του σχετικού θεματικού λεξιλογίου του προηγούμενου μαθήματος, η εισαγωγή της χρήσης των επιθέτων κατάληξης -ing και -ed στην περιγραφή καθώς και η εισαγωγή στη χρήση εκφράσεων making/responding to suggestions. Σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram, η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 137

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U10.2.1.B

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα		✓		
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μέρος του δεύτερου μαθήματος της δέκατης ενότητας (σελ. 117), η δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου είναι μία δραστηριότητα διαμεσολάβησης η οποία ζητάει από τους μαθητές αφού παρατηρήσουν το εξώφυλλο ενός βιβλίου στην ελληνική γλώσσα, να συντάξουν ένα email προς τους αγγλόφωνους φίλους τους παρέχοντας τους τις πληροφορίες που μπορούν να εξάγουν από το εξώφυλλο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση της Παθητικής Φωνής και της χρήσης των επιθέτων κατάληξης -ing και -ed στην περιγραφή. Ως δραστηριότητα εντάσσεται σε αυτές που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 138

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U10.2,3.C

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα				
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία			✓	
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο τρίτο μάθημα της δέκατης ενότητας (σελ.118), το σχέδιο εργασίας αφορά τη συγγραφή κριτικής ενός κινηματογραφικού έργου (film review) από τον ελληνικό ή ξένο κινηματογράφο. Οι μαθητές καλούνται να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο συγγραφής μιας κριτικής που τους παρέχονται καθώς και τις κατάλληλες εκφράσεις που συναντάμε σε αυτό το είδος γραφής που επίσης τους παρέχονται. Σκοπός της δραστηριότητας είναι η εμπέδωση του λεξιλογίου και των γραμματικών φαινομένων που διδάχθηκαν καθώς και η εξάσκηση στον τρόπο γραφής ενός νέου κειμενικού είδους. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα προωθεί τη διαπολιτισμική γνώση.

Πίνακας 139

Σχάρα ανάλυσης δεύτερου σταδίου δραστηριότητας U10.3.A

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου
Γεωγραφία				
Κουλτούρα			✓	
κουλτούρα				
Κοινωνικά προβλήματα				
Κλίμα				
Σχολική ζωή				
Κοινωνική ζωή				
Λογοτεχνία				
Τεχνολογία				
Αθλητισμός				
Περιβάλλον				

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, η κατάταξη τους σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram είναι η εξής:

Πίνακας 140

Σχάρα ανάλυσης τρίτου σταδίου δραστηριοτήτων δέκατης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Δραστηριότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα			Κουλτούρα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης	Στόχου	Οικεία	Διεθνής
U10.INTRO	✓			✓		
U10.1.1.A	✓			✓		
U10.1.1.B	✓			✓		
U10.1.3.A	✓			✓	✓	
U10.1.3.B	✓			✓	✓	
U10.1.3.C	✓			✓	✓	
U10.2.1.B	✓			✓		
U10.2.3.C	✓				✓	
U10.3.A	✓			✓	✓	
Σύνολο	9	0	0	8	5	0

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων η συχνότητα τους ανά είδος δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 141

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης δέκατης ενότητας ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα		
	Γνώσης	Επίγνωσης	Κατανόησης
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	1	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	5	0	0
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	2	0	0

5.2.11 Συνολικά αποτελέσματα του εγχειριδίου της ΣΤ' Δημοτικού

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας στο σχολικό εγχειρίδιο της ΣΤ' Δημοτικού καταμετρήθηκαν 122 δραστηριότητες από τις οποίες οι 21 είναι δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου (17%), οι 13 κατανόησης προφορικού λόγου (11%), οι 35 παραγωγής γραπτού λόγου (29%) και οι 53 παραγωγής προφορικού λόγου (43%). Από το σύνολο των δραστηριοτήτων εντοπίστηκαν 54 δραστηριότητες διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος (σε ποσοστό 44% στο σύνολο των δραστηριοτήτων) από τις οποίες οι 13 είναι δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου (24%), οι 5 κατανόησης προφορικού λόγου (9%), οι 16 παραγωγής γραπτού λόγου (30%) και οι 20 παραγωγής προφορικού λόγου (37%).

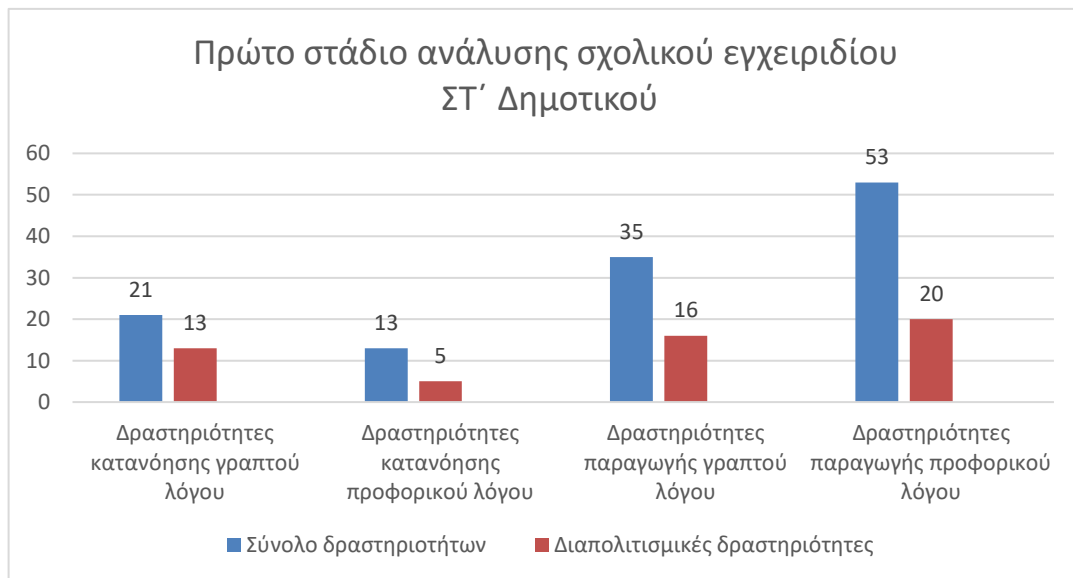
Πίνακας 142

Συγκεντρωτικός πίνακας πρώτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου ΣΤ΄ Δημοτικού

	Πλήθος δραστηριοτήτων		Πλήθος διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	21	17%	13	24%
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	13	11%	5	9%
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	35	29%	16	30%
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	53	43%	20	37%
Σύνολο	122	100%	54	100%

Γράφημα 4

Γράφημα πρώτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου ΣΤ΄ Δημοτικού

Κατά την ανάλυση των δραστηριοτήτων εντοπίστηκαν 11 θεματικές περιοχές που αντλήθηκαν από το περιεχόμενό τους και που στο σύνολό τους εμφανίζονται 78 φορές σε διαφορετικές δραστηριότητες. Η θεματική με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι η Κουλτούρα με συχνότητα εμφάνισης 22 (με ποσοστό 28% στο σύνολο των εμφανίσεων). Ακολουθεί η Λογοτεχνία με συχνότητα 13 (17%), η κουλτούρα με 11 (14%), το Περιβάλλον με 7 (9%), η Σχολική Ζωή και η Τεχνολογία με 4 (5%), η Γεωγραφία, το Κλίμα και ο Αθλητισμός με 3 (4%) και τα Κοινωνικά Προβλήματα με 1 (1%).

Πίνακας 143

Συγκεντρωτικός πίνακας εμφάνισης συχνότητας θεματικών σχολικού εγχειριδίου ΣΤ' Δημοτικού

Θεματική	Δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου	Δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου	Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου	Σύνολο	
Κουλτούρα					55	71%
Γεωγραφία	2	0	1	0	3	4%
Κουλτούρα	5	1	9	7	22	28%
Κλίμα	2	0	1	0	3	4%
Λογοτεχνία	2	1	5	5	13	17%
Τεχνολογία	0	1	3	0	4	5%
Αθλητισμός	1	0	0	2	3	4%
Περιβάλλον	2	0	3	2	7	9%
κουλτούρα					23	29%
κουλτούρα	2	3	0	6	11	14%
Κοινωνικά προβλήματα	1	0	0	0	1	1%
Σχολική ζωή	1	0	2	1	4	5%
Κοινωνική ζωή	3	0	1	3	7	9%
Σύνολο					78	100%

Γράφημα 5

Γράφημα δεύτερου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου ΣΤ' Δημοτικού

Στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram εντοπίστηκαν 39 δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση (με ποσοστό 73% στο σύνολο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων), 5 που προωθούν τη

διαπολιτισμική επίγνωση (9%) και 10 που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση (18%). Οι δραστηριότητες αυτές αναφέρονται 36 φορές στην κουλτούρα στόχου (με ποσοστό 46% στο σύνολο των αναφορών), 28 στην οικεία κουλτούρα (35%) και 15 στην διεθνή κουλτούρα (19%).

Πίνακας 144

Συγκεντρωτικός πίνακας κατάταξης δραστηριοτήτων σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram σχολικού εγχειριδίου ΣΤ΄ Δημοτικού

Ενότητα	Διαπολιτισμική δραστηριότητα						Κουλτούρα					
	Γνώσης		Επίγνωσης		Κατανόησης		Στόχου		Οικεία		Διεθνής	
UNIT 1	2		1		2		2		2		3	
UNIT 2	0		0		0		0		0		0	
UNIT 3	4		1		0		5		2		1	
UNIT 4	3		1		2		2		2		3	
UNIT 5	5		1		4		6		7		0	
UNIT 6	1		0		0		1		0		0	
UNIT 7	5		0		0		4		3		2	
UNIT 8	5		0		1		5		4		4	
UNIT 9	5		1		1		3		3		2	
UNIT 10	9		0		0		8		5		0	
Σύνολο	39	73%	5	9%	10	18%	36	46%	28	35%	15	19%

Στο σύνολο των δραστηριοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση, οι 11 είναι δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου (29%), οι 6 κατανόησης προφορικού λόγου (15%), οι 10 παραγωγής γραπτού λόγου (26%) και οι 12 παραγωγής προφορικού λόγου (30%). Όλες οι δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική επίγνωση είναι δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου. Στο σύνολο των δραστηριοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση, μία είναι δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου (10%), 6 παραγωγής γραπτού λόγου (60%) και τρεις παραγωγής προφορικού λόγου (30%).

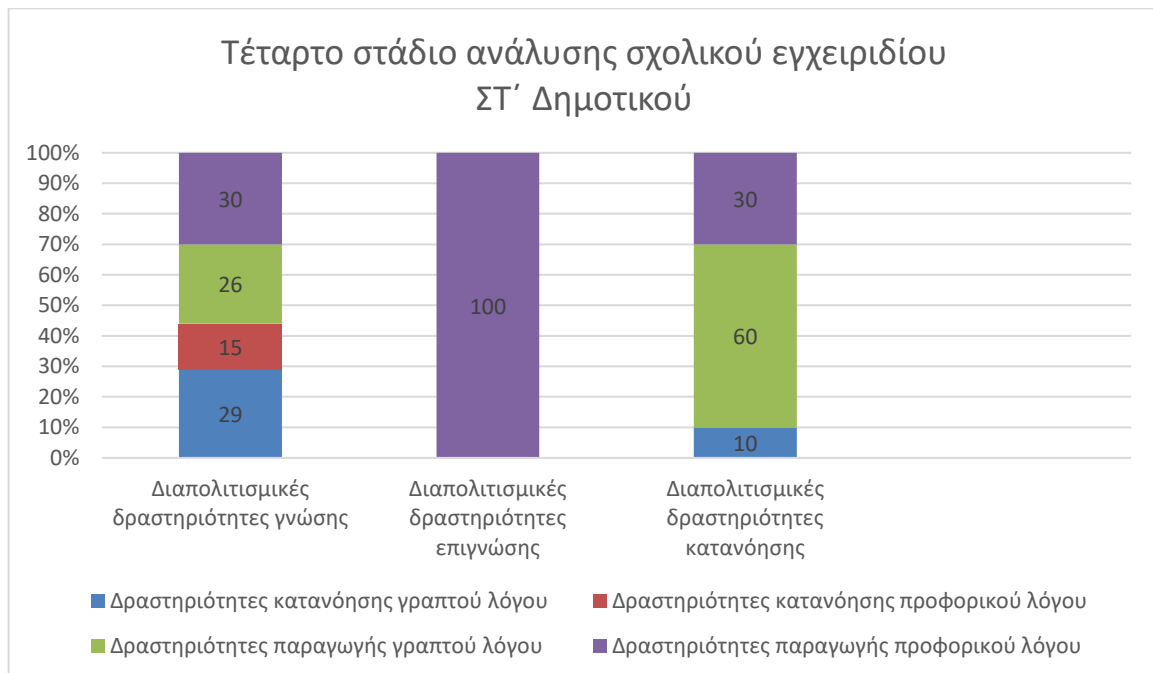
Πίνακας 145

Πίνακας τέταρτου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου ΣΤ' Δημοτικού

Είδος δραστηριότητας	Διαπολιτισμική δραστηριότητα					
	Γνώσης		Επίγνωσης		Κατανόησης	
Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού λόγου	11	29%	0	0%	1	10%
Δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου	6	15%	0	0%	0	0%
Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου	10	26%	0	0%	6	60%
Δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου	12	30%	5	100%	3	30%
Σύνολο	39	100%	5	100%	10	100%

Γράφημα 6

Γράφημα δεύτερου σταδίου ανάλυσης σχολικού εγχειριδίου ΣΤ' Δημοτικού

6. Συζήτηση

Με την παρούσα εργασία επιχειρήθηκε η κριτική εξέταση των διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου. Ειδικότερα, έγινε προσπάθεια να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Τι είδους δραστηριότητες (παραγωγή, κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) χρησιμοποιούνται για την προώθηση της διαπολιτισμικότητας και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
2. Ποιες θεματικές εντοπίζονται στο περιεχόμενο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου; Ποιο είδος κουλτούρας (με κεφαλαίο Κ ή με μικρό κ) προβάλλεται και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
3. Ποιες είναι οι κουλτούρες-στόχοι που προβάλλονται και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
4. Προωθούν τα διαπολιτισμικά στοιχεία που εντοπίστηκαν την διαπολιτισμική γνώση, επίγνωση ή κατανόηση και σε ποια συχνότητα και σε ποιες στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;
5. Τι είδους δραστηριότητες (παραγωγή, κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) χρησιμοποιούνται για την προώθηση της διαπολιτισμικής γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου;

Η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε στο περιεχόμενο των δραστηριοτήτων που παρουσιάζονται στα εγχειρίδια της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Συγκεκριμένα, εξετάζονται και αναλύονται τα διαπολιτισμικά στοιχεία που εμφανίζονται στις εκφωνήσεις των δραστηριοτήτων, στο περιεχόμενο των γραπτών κειμένων, στο περιεχόμενο των ηχητικών αποσπασμάτων, στην εικονογράφηση του βιβλίου (εικόνες, πίνακες, κ.ά.) αλλά και στα προϊόντα γραπτού λόγου που αναμένεται να παράγουν οι μαθητές.

Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε σε τέσσερα στάδια. Αρχικά, στο πρώτο, σχηματίστηκε πίνακας που περιέχει τον αριθμό καθεμιάς ομάδας δραστηριοτήτων, δηλαδή κατανόησης γραπτού λόγου (Reading), κατανόησης προφορικού λόγου (Listening), παραγωγής γραπτού λόγου (Writing) και παραγωγής προφορικού λόγου (Speaking) (βλ. Πίνακα 5). Στο δεύτερο, σχηματίστηκε σχάρα ανάλυσης που στον οριζόντιο άξονά της περιέχει το είδος της δραστηριότητας και στον κάθετο άξονα τις θεματικές που διαπραγματεύεται η κάθε δραστηριότητα (βλ. Πίνακα 6 και 7). Στο τρίτο στάδιο της ανάλυσης κατασκευάστηκε σχάρα ανάλυσης που στον οριζόντιο άξονά της περιέχει το είδος της διαπολιτισμικής δραστηριότητας σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram (1997) (γνώσης, επίγνωσης, κατανόησης/knowledge, awareness, understanding) καθώς και η κουλτούρα στην οποία ανήκουν τα διαπολιτισμικά στοιχεία που εντοπίστηκαν (Cortazzi & Jin, 1999) (στόχου, οικεία, διεθνής/target, own, international) ανά δραστηριότητα κάθε ενότητας (βλ. Πίνακα 8). Στο τέταρτο και τελικό στάδιο ανάλυσης σχηματίστηκε σχάρα ανάλυσης που στον οριζόντιο άξονά της περιέχει το είδος της διαπολιτισμικής δραστηριότητας σύμφωνα με την ταξινόμια του Byram και στο κάθετο το είδος κάθε ομάδας δραστηριοτήτων.

Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα των δραστηριοτήτων (παραγωγή, κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) για την προώθηση της διαπολιτισμικότητας και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης και σε ποια συχνότητα, για την Ε΄ τάξη από το σύνολο των δραστηριοτήτων περίπου οι μισές, με ποσοστό 47%, ήταν διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος, παρόμοια και για την ΣΤ΄ Δημοτικού, με ποσοστό 44% στο σύνολο των δραστηριοτήτων. Όπως παρατηρούμε, και στα δύο εγχειρίδια, γίνεται σημαντική προσπάθεια ενσωμάτωσης διαπολιτισμικών στοιχείων, καθώς καταλαμβάνουν περίπου το μισό στο σύνολο των δραστηριοτήτων, με το ποσοστό στο εγχειρίδιο της ΣΤ΄ να είναι ελαφρώς χαμηλότερο (βλ. Πίνακες 76 και 142). Φαίνεται ότι οι συγγραφείς αντιλαμβάνονται την σημασία της ενσωμάτωσης της κουλτούρας στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας ως ξένης και μάλιστα σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων προσληπτικών και παραγωγικών δεξιοτήτων (Brown, 2001). Εξάλλου, όπως προβλέπεται και από το ΕΠΣ-ΞΓ μια σημαντική εκπαιδευτική του αποστολή είναι να αναπτύξει τη διαπολιτισμική συνείδηση των μαθητών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2012:7).

Ωστόσο, σύμφωνα με την ανάλυση, για την Ε΄ τάξη, οι δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου καταλαμβάνουν μεγαλύτερα ποσοστά, σε αντίθεση με δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου και με της κατανόησης προφορικού λόγου να υπολείπονται. Από την άλλη μεριά, για την ΣΤ΄, φαίνεται ότι προβάδισμα δίνεται στην παραγωγή προφορικού λόγου, έπειτα σε δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, ενώ η κατανόηση προφορικού λόγου υπολείπεται σημαντικά (βλ. Πίνακες 76 και 142). Αναλογικά, και τα δύο εγχειρίδια, δίνουν μεγαλύτερη έμφαση σε δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, και τούτο αφενός έχει σχέση με τα αναλυτικά προγράμματα για την διδασκαλία της αγγλικής. Η εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ προβλέπει να προσφέρεται στο μαθητή «εκπαίδευση ανάλογα με το επίπεδο της επικοινωνιακής επάρκειας που έχει αποκτήσει στην ξένη γλώσσα και να τον προετοιμάζει για τις εξετάσεις που θα του επιτρέψουν να αποκτήσει το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2012:7). Σημαντικό εύρημα χαρακτηρίζεται ο περιορισμένος αριθμός δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την κατανόηση προφορικού λόγου και στα δύο εγχειρίδια και μάλιστα με μικρότερο αριθμό δραστηριοτήτων στην ΣΤ΄. Σύμφωνα με τον Hamouda (2013), οι μαθητές που μαθαίνουν αγγλικά αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα στην κατανόηση του προφορικού λόγου κυρίως γιατί η έμφαση στη διδασκαλία δίνεται στη γραμματική, την ανάγνωση και το λεξιλόγιο, με τις δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου να είναι περιορισμένες στα σχολικά εγχειρίδια και οι εκπαιδευτικοί να μην τις καλλιεργούν. Σύμφωνα με τους Sah και Shah (2020), οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η έλλειψη λεξιλογίου των μαθητών είναι ο λόγος για τον οποίο δυσκολεύονται στην κατανόηση προφορικού λόγου και σπάνια χρησιμοποιούν αυθεντικό υλικό ή εξηγούν για το ρόλο του ακροατή κατά την ακουστική κατανόηση. Κατά συνέπεια, παραμένει η πιο παραμελημένη πτυχή της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας.

Σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, για τις θεματικές που εντοπίζονται στο περιεχόμενο των διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων, σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου, για την Ε΄ τάξη εντοπίστηκαν 11 θεματικές, παρόμοια και για την ΣΤ΄ (βλ. Πίνακες 77 και 143). Και στα δύο εγχειρίδια η θεματική με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι η Κουλτούρα με ποσοστό 23% και 28% αντίστοιχα. Ακολουθούν, για την Ε΄ τάξη, η Γεωγραφία με ποσοστό

15% και για την ΣΤ' η Λογοτεχνία με 17%. Και για τα δύο εγχειρίδια η κουλτούρα αποτελεί την τρίτη σε συχνότητα θεματική με ποσοστά 14% και για τα δύο. Παρόμοια, με την έρευνα των Çelik και Erbay (2013), παρατηρήθηκε μεγαλύτερη συγκέντρωση θεματικών σε προϊόντα και πρόσωπα παρά σε πιο αφηρημένες έννοιες πρακτικών και αντιλήψεων. Μία εξήγηση που δίνουν, και ίσως ισχύει και για τα ελληνικά εγχειρίδια είναι ίσως οι θεματικές για προϊόντα και πρόσωπα είναι πιο συγκεκριμένες και άρα πιο εύκολες να διδαχθούν σε μικρούς μαθητές.

Ακόμη, σύμφωνα με το CEFR (2001), η απόκτηση δεξιοτήτων επικοινωνιακής διαπολιτισμικής ικανότητας συνεπάγεται μεγαλύτερη προβολή στη κουλτούρα με μικρό «κ» προκειμένου να εκτιμηθούν πλήρως οι κοινωνικογλωσσικές και κοινωνικοπολιτιστικές επιπτώσεις μίας γλώσσας. Επιπλέον, τούτη η προσέγγιση θεωρείται παιδαγωγικά πιο κατάλληλη καθώς επιτρέπει στους μαθητές να επικοινωνούν σε καθημερινές καταστάσεις και να γίνουν διαπολιτισμικά ικανοί ομιλητές (Wintergerst & Meveigh, 2010). Συνολικά, η παρούσα έρευνα εντόπισε (βλ. Πίνακες 77 και 143) για την Ε' τάξη ότι οι δραστηριότητες ήταν σχεδόν μοιρασμένες ανάμεσα στη προβολή της Κουλτούρας (με κεφαλαίο Κ) με ποσοστό 52% έναντι της κουλτούρας (με μικρό κ) με ποσοστό 48%. Από την άλλη μεριά, για την ΣΤ' τάξη, οι δραστηριότητες για τη προβολή της Κουλτούρας (με κεφαλαίο Κ) ήταν 71% έναντι της κουλτούρας (με μικρό κ) με 29%. Έτσι, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συμφωνούν εν μέρει με τους Zoumi και Karras (2022) ότι τα διαπολιτισμικά στοιχεία για την κουλτούρα (με μικρό «κ») και στα δύο σχολικά εγχειρίδια ήταν σχετικά περιορισμένα. Το γεγονός αυτό αποκαλύπτει ότι ίσως κατά την επιλογή των διαπολιτισμικών στοιχείων για την ΣΤ' τάξη δεν δόθηκε η δέουσα προσοχή όταν αυτά σχεδιάστηκαν και δομήθηκαν (Wu, 2010) και σε κάποιο βαθμό αυτό να ισχύει για την Ε' τάξη.

Αναφορικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα για το ποιες είναι οι κουλτούρες-στόχοι που προβάλλονται και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε' και ΣΤ' τάξης του δημοτικού σχολείου (βλ. Πίνακες 78 και 144), οι διαπολιτισμικές δραστηριότητες αναφέρονται σε μεγαλύτερο ποσοστό στην κουλτούρα στόχο (44%), στην οικεία κουλτούρα (29%) και στην διεθνή κουλτούρα (27%) για την Ε' τάξη, με παρόμοια ποσοστά και για την ΣΤ', κουλτούρα στόχου (46%), οικεία κουλτούρα (35%) και διεθνή κουλτούρα (19%). Όπως παρατηρούμε, έμφαση δίνεται στην κουλτούρα

στόχο, ένα εύρημα που συχνά παρατηρείται στα εγχειρίδια της αγγλικής ως ξένη (Çelik & Erbay, 2013; Tajeddin & Pakzadian, 2020, Zhang & Su, 2021). Η ασυνέπεια ως προς την κατανομή και αναπαράσταση των τριών μοτίβων κουλτούρας (Cortazzi & Jin, 1999) μπορεί να θεωρηθούν ακατάλληλες για την προώθηση της διαπολιτισμικής ικανότητας των μαθητών (Ashrafi & Ajideh, 2018). Ίσως, οι αναπαραστάσεις αυτές και στα δύο εγχειρίδια δεν μπορούν να εμπλέξουν ενεργά τους μαθητές σε ένα κριτικό προβληματισμό (Hurst, 2017) σχετικά με τις διαφορές του δικού τους πολιτισμού και άλλων πολιτισμών-στόχων, αποτυγχάνοντας έτσι να ενσταλάξουν παγκόσμια πολιτισμική συνείδηση και διαπολιτισμική ικανότητα (Byram, 2011).

Σχετικά με το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα, για το αν τα διαπολιτισμικά στοιχεία που εντοπίστηκαν προωθούν την διαπολιτισμική γνώση, επίγνωση ή κατανόηση και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου (βλ. Πίνακες 78 και 144), για την Ε΄ τάξη, σε συντριπτικό ποσοστό εντοπίστηκαν δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση (71%), με την διαπολιτισμική επίγνωση σε πολύ χαμηλό ποσοστό (8%) και την διαπολιτισμική κατανόηση σε ποσοστό 21%. Παρόμοια, και για την ΣΤ΄ τάξη, με ποσοστό για τη διαπολιτισμική γνώση της τάξεως του 73%, 9% για την επίγνωση και 18% για την κατανόηση. Το περιεχόμενο των διαπολιτισμικών στοιχείων και στα ελληνικά εγχειρίδια αγγλικής παραμένει γνωσιοκεντρικό, όπως και σε άλλα στο διεθνή χώρο (Weninger & Kiss, 2013; Zhang & Su, 2021).

Τέλος, αναφορικά με το πέμπτο και τελευταίο ερώτημα, για το είδος των δραστηριοτήτων (παραγωγή, κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της διαπολιτισμικής γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης και σε ποια συχνότητα στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου (βλ. Πίνακες 79 και 145) αξίζει να σημειωθεί ότι για τη διαπολιτισμική γνώση, οι περισσότερες δραστηριότητες είναι κατανόησης γραπτού λόγου (42%), για την Ε΄ τάξη, ενώ για την ΣΤ΄, κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου σε ποσοστό 29% και 26% αντίστοιχα. Για την διαπολιτισμική επίγνωση, όλες οι δραστηριότητες ήταν παραγωγής προφορικού λόγου (100%) και για τα δύο εγχειρίδια. Για την διαπολιτισμική κατανόηση, η συντριπτική πλειοψηφία για την Ε΄ τάξη ήταν παραγωγής γραπτού λόγου, ενώ για την ΣΤ΄ τάξη μοιράζονταν ανάμεσα σε

δραστηριότητες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Δεν θεωρούμε ότι είναι τυχαίο ότι όλες οι δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική επίγνωση, την οποία και αποζητάμε για αποτελεσματική διαπολιτισμική επικοινωνία, είναι δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου. Οι δραστηριότητες αυτές, καθώς επιτρέπουν στους μαθητές να αλληλοεπιδρούν, συμπεριλαμβάνουν και μη λεκτική επικοινωνία, και ενδείκνυνται για αποτελεσματικότερη διαπολιτισμική επικοινωνία (Di Pardo Léon-Henri & Jain, 2017).

7. Συμπεράσματα -προτάσεις

Η κριτική εξέταση των διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια της αγγλικής γλώσσας της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου ανέδειξε πως και τα εγχειρίδια ενσωματώνουν κατά τα ήμισυ δραστηριότητες διαπολιτισμικού ενδιαφέροντος στο σύνολο των συνολικών δραστηριοτήτων τους. Επιπλέον, και τα δύο εγχειρίδια, δίνουν μεγαλύτερη έμφαση σε δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, πιθανότητα λόγω ότι είναι βασισμένο στο ΕΠΣ-ΞΓ, το οποίο προετοιμάζει τους μαθητές για τις εξετάσεις του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας. Ωστόσο, εντοπίστηκε περιορισμένος αριθμός δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την κατανόηση προφορικού λόγου και στα δύο εγχειρίδια και ιδιαίτερα στην ΣΤ΄ τάξη. Επιπλέον, η παρούσα έρευνα εντόπισε 11 θεματικές, οι οποίες για την Ε΄ τάξη, ήταν σχεδόν μοιρασμένες ανάμεσα στη προβολή της Κουλτούρας (με κεφαλαίο Κ) έναντι της κουλτούρας (με μικρό κ), ενώ για την ΣΤ΄ τάξη, οι δραστηριότητες στόχευαν περισσότερο στην προβολή της Κουλτούρας (με κεφαλαίο Κ) σε μεγάλο ποσοστό. Παράλληλα, και στα δύο εγχειρίδια εντοπίστηκε ασυνέπεια ως προς την κατανομή και αναπαράσταση των τριών μοτίβων κουλτούρας, με εντονότερη την προβολή της κουλτούρας-στόχου και τοπικής κουλτούρας έναντι της διεθνής (τρίτης) κουλτούρας. Ακόμη, σε μεγάλο ποσοστό εντοπίστηκαν δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμική γνώση έναντι της διαπολιτισμικής επίγνωσης, η οποία είχε το χαμηλότερο ποσοστό και στα δύο εγχειρίδια. Τέλος, οι δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της διαπολιτισμικής γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης αξίζει να σημειωθεί ότι για τη διαπολιτισμική γνώση, οι περισσότερες δραστηριότητες είναι κατανόησης γραπτού λόγου για την Ε΄ τάξη, ενώ για την ΣΤ΄, κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου. Για την διαπολιτισμική επίγνωση, όλες οι δραστηριότητες ήταν παραγωγής προφορικού λόγου και στα δύο εγχειρίδια. Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι αν και γίνεται μία αξιολογή προσπάθεια ενσωμάτωσης διαπολιτισμικών στοιχείων στα ελληνικά εγχειρίδια της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου κάποια ζητήματα θα μπορούσαν να βελτιωθούν.

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από εκπαιδευτικούς αγγλικής, από υπευθύνους χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής καθώς και από εκδοτικούς οίκους. Καθώς η έρευνα σε σχολικά εγχειρίδια σχετικά με την διαπολιτισμικότητα υπολείπεται στην Ελλάδα, η παρούσα εργασία είναι από τις λίγες που

επιχειρεί να εξετάσει το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων τόσο σε επίπεδο διαπολιτισμικότητας, όσο και δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της. Ελπίζουμε ότι τα ευρήματα αυτά θα ληφθούν υπόψη των υπευθύνων για την αναβάθμιση του μαθήματος των αγγλικών στο δημοτικό σχολείο και την βελτίωση αυτών σε σχέση με την διαπολιτισμικότητα.

Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν ή ακόμα και συγκρίνουν τοπικά και διεθνή εγχειρίδια για την διδασκαλία της αγγλικής στην Ελλάδα. Επιπλέον, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και εγχειρίδια μικρότερων ή και μεγαλύτερων τάξεων του ελληνικού σχολείου προκειμένου να καταγραφεί η πορεία εμφάνισης της διαπολιτισμικότητας και των δραστηριοτήτων που την προωθούν. Ακόμη, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και οι απόψεις των εκπαιδευτικών αγγλικής σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην διδασκαλία της αγγλικής σχετικά με την ενσωμάτωση ή μη διαπολιτισμικών στοιχείων καθώς και τις δραστηριότητες που χρησιμοποιούν για να καλλιεργήσουν στους μαθητές τους την διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα. Ολοκληρώνοντας, περαιτέρω μελέτες στην Ελλάδα οφείλουν να εστιάσουν περισσότερο στα σχολικά εγχειρίδια, να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε αυθεντικά υλικά για την αγγλική γλώσσα, να συμπεριληφθούν και άλλες κουλτούρες πέρα από την αγγλική και να ενσωματωθεί η τεχνολογία καθώς μπορεί να προσφέρει πλούτο επικοινωνιακών περιστάσεων σε πραγματικό χρόνο.

8. Περιορισμοί παρούσας έρευνας

Αν και υπήρξε μέριμνα για την ελαχιστοποίηση των περιορισμών, το πεδίο της περιορίζεται ως προς τον υποκειμενικό χαρακτήρα της διεξαγωγής της έρευνας με τη χρήση της μεθόδου ανάλυσης περιεχομένου. Παράλληλα, δεν διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την χρήση διαπολιτισμικών στοιχείων και αν ή πώς τα ενσωματώνουν στη διδασκαλία τους εξασφαλίζοντας την τήρηση των αναλυτικών προγραμμάτων.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Arasaratnam-Smith, L. A. (2017). Intercultural competence: An overview. In D. K., Dearsdorff, & L. A. Arasaratnam-Smith (Eds.). *Intercultural competence in higher education, International approaches, assessment and application*, pp. 7-18. London: Routledge.
- Ashrafi, S., & Ajideh, P. (2018). Exploring culture-related content in English textbooks: A closer look at advanced series of Iran language institute. *Journal of Applied Linguistics and Applied Literature: Dynamics and Advances*, 6(1), 91-109.
- Byram, M. (2009). The intercultural speaker and the pedagogy of foreign language education. In D., Dearsdorff, & D., C., Bok (Eds.). *The SAGE handbook of intercultural competence*, pp. 321-332. SAGE.
- Byram, M. (2011). Intercultural citizenship from an intercultural perspective. *Journal of the NUS Teaching Academy*, 1(1), 10-20.
- Byram, M. (1993). Criteria for textbook evaluation. In M. Byram (Ed.), *Germany, its representation in textbooks for teaching German in Great Britain* (pp. 87-101). Frankfurt: Diesterweg.
- Byram, M., Gribkova, B. & Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching: A practical introduction for teachers*. Strasbourg: Council of Europe.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1, 1-47.
- Çelik, S., & Erbay, Ş. (2013). Cultural Perspectives of Turkish ELT Coursebooks: Do Standardized Teaching Texts Incorporate Intercultural Features??. *Education and Science*, 38(167) 336-351.
- Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. *Annals of the International Communication Association*, 19(1), 353-383.
- Cook, V. (2016). *Second language learning and language teaching*. Routledge.
- Council of Europe (CoE) (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press: Cambridge. Available at: <https://rm.coe.int/1680459f97>

- Council of Europe (CoE) (2018). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment -Companion Volume with New Descriptors*. Council of Europe Publishing, Strasbourg. Available at: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>
- Council of Europe (CoE) (2020). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment -Companion Volume*. Council of Europe Publishing, Strasbourg. Available at: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>
- Creanza, N., Kolodny, O., & Feldman, M. W. (2017). Cultural evolutionary theory: How culture evolves and why it matters. *PNAS*, *114*(30), 7782-7789.
- Deardorff, D. K., & Jones, E. (2009). Intercultural competence. *Developing intercultural competence and transformation*, *82*, 32-52.
- Di Pardo Léon-Henri, D. & Jain, B. (2017). Role play: A practical way to teach intercultural communication. *Recherche et Pratiques Pédagogiques en Langues de Spécialité. Cahiers de l'Apliu*, *36*(2).
- Dolmaci, M. & Sezgin, H. (2021). Culture and the Common European Framework for Languages: A Comparative Corpus Analysis of 2001, 2018 and 2020 Texts. *European Journal of Educational Sciences*, *8*(4), 17-27.
- Gómez Rodríguez, L. F. (2015). The cultural content in EFL textbooks and what teachers need to do about it. *Profile Issues in Teachers Professional Development*, *17*(2), 167-187.
- Hamouda, A. (2013). An investigation of listening comprehension problems encountered by Saudi students in the EL listening classroom. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, *2*(2), 113-155.
- Hosseinzadeh, M., Heidari, F., & Choubsaz, Y. (2022). A Comparative Analysis of the Cultural Contents and Elements in International and Localized ELT Textbooks. *International Journal of Society, Culture & Language*, *10*(1), 109-124.
- Howatt, A. P., & Smith, R. (2014). The history of teaching English as a foreign language, from a British and European perspective. *Language & History*, *57*(1), 75-95.
- Hurst, N. (2017). Local culture and beyond in Portuguese-produced English language teaching (EIT) coursebooks. In E. Bruillard, A. Anichini & G.-L. Baron (Eds.)

Changing media-changing schools?: IARTEM 2017: 14th International Conference on Research on Textbooks and Educational Media.

Jahoda, G. (2012). Critical reflections on some recent definitions of “culture.” *Culture & Psychology, 18*(3), 289-303.

Kachru, B. (1992). *The Other Tongue. English Across Cultures (2nd ed.)*. Urbana, IL: University of Illinois Press.

Kramsch, C. & Whiteside, A. (2015). What is symbolic competence and what can we do with it? Presentation at the Berkeley Language Center, 20 Nov 2015, Berkeley, CA.

Retrieved from *72 Intercultural Communication Education, 3*(2)

<http://blc.berkeley.edu/wp-content/uploads/2015/08/kramschSC.pdf>

Labtic, I. G. C., & Teo, A. (2019). Presentation of Cultural Information in a Series

LeBaron, M. (2003). Cross-Cultural Communication. *Beyond Intractability*. Available at:

https://www.beyondintractability.org/essay/cross-cultural_communication

Lu, P. Y., & Corbett, J. (2012). An intercultural approach to second language education and citizenship. In J., Jackson (Ed.). *The Routledge handbook of language and intercultural communication*, pp. 334-348. London: Routledge.

Lustig, M. W., Koester, J., & Halualani, R. (2006). *Intercultural competence: Interpersonal communication across cultures*. Boston: Pearson/A and B.

Matić, J. (2015). ‘Big C’ and ‘small C’ culture In EFL materials used with second year students majoring in English at the department of English, University of Belgrade. *Komunikacija i Kultura Online, 6*(6), 134-146.

McKay, S. (2003a). Teaching English as an international language: The Chilean context. *ELT journal, 57*(2), 139-148.

McKay, S. L. (2003b). Toward an appropriate EIL pedagogy: Re-examining common ELT assumptions. *International journal of applied linguistics, 13*(1), 1-22.

Rao, P. S. (2019). The role of English as a global language. *Research Journal of English, 4*(1), 65-79.

Saeme, K., & Nomnian, S. (2021). Cultural Representations in ELT Textbooks Used in a Multicultural School. *rEFLECTIONS, 28*(1), 107-120.

Sah, F. M., & Shah, P. M. (2020). Teachers’ beliefs and practices in teaching listening. *Creative Education, 11*(2), 182-195.

Sahib, F. H., & Stapa, M. (2022). Global trends of the Common European Framework of

- Reference: A bibliometric analysis. *Review of Education*, 10, e3331.
- Satista (2022). The most spoken languages worldwide in 2022. Available at: <https://www.statista.com/statistics/266808/the-most-spoken-languages-worldwide/>
- Singh, S. (2019). The Languages of the European Union. K-International. Available at: <https://www.k-international.com/blog/the-languages-of-the-european-union/>
- Stempleski, S., & Tomalin, B. (1993). *Cultural Awareness*. Oxford: Oxford University.
- Su, Y. C. (2016). The international status of English for intercultural understanding in Taiwan's high school EFL textbooks. *Asia Pacific Journal of Education*, 36(3), 390-408.
- Tajeddin, Z., & Pakzadian, M. (2020). Representation of inner, outer and expanding circle varieties and cultures in global ELT textbooks. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 5(1), 1-15.
- Truchot, C. (2002). Key aspects of the use of English in Europe. *Strasbourg: Council of Europe*.
- UNESCO (2006). *Guidelines for Intercultural Education*. Paris: UNESCO. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED498575.pdf>
- Wen-Cheng, W., Chien-Hung, L., & Chung-Chieh, L. (2011). Thinking of the textbook in the ESL/EFL classroom. *English Language Teaching*, 4(2), 91–96.
- Weninger, C., & Kiss, T. (2013). Culture in English as a foreign language (EFL) textbook: A semiotic approach. *TESOL quarterly*, 47(4), 694-716.
- Wintergerst, A. C., & McVeigh, J. (2010). *Tips for teaching culture: A practical approach to intercultural communication*. New York: Pearson Longman.
- Wu, J. (2010). A content analysis of the cultural content in the EFL textbooks. *Canadian Social Science*, 6(5), 137-144.
- Yang, P. (2020). Towards intercultural literacy of language teacher education in the 21st century. In G., Neokleous, A., Krulatz, & R., Farrelly, (Eds.) *Handbook of research on cultivating literacy in diverse and multilingual classrooms* (pp. 22-40). IGI Global.
- Yuen, K. M. (2011). The representation of foreign cultures in English textbooks. *ELT journal*, 65(4), 458-466.
- Zafiri, M., & Kourdis, E. (2017). Languages in contact, cultures in contact: verbal and iconic visual signs in Mother tongue and culture as Mediators in teaching English as a

- Foreign language. *Signs and Society*, 5(1), 35-68.
- Zhang, X., & Su, X. (2021). A cross-national analysis of cultural representations in English textbooks used in China and Germany. *SN Social Sciences* 1, 91.
- Zoumi, I., & Karras, I. D. (2022). Raising Students' Cultural Awareness and Developing Their Intercultural Communicative Competence: The Case of the Greek State Primary School EFL Textbooks. *International Journal of English Linguistics*, 12(1), 154-178.

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

- Αλεξίου, Θ., Ματθαιουδάκη, Μ. (2013). *Magic book*. Αθήνα: ΟΕΔΒ
- Γρίβα, Ε., & Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2010). Ιστορική θεώρηση της καθιέρωσης της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια ελληνική εκπαίδευση: Οι στρατηγικές, τα προγράμματα και οι επιδράσεις. *Σύγχρονη Κοινωνία, Εκπαίδευση και Ψυχική Υγεία*, 3, 64-75.
- Δενδρινού, Β. (2013). *Τρία χρόνια ΠΕΑΠ: Από τον σχεδιασμό στην πράξη. Μελέτες για την Εφαρμογή του Προγράμματος Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία*. Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Δενδρινού, Β., Βήκας, Κ., Μαρμαρίδου, Σ., Ουζούνης, Α., Τριανταφύλλου, Τ. (1986) *Task Way English*. Αθήνα: ΟΕΔΒ
- ΕΑΝ (Εισαγωγή της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο). Περιγραφή του Προγράμματος. Διαθέσιμο στο:
<https://ean.auth.gr/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b3%cf%81%ce%b1%cf%86%ce%ae-%cf%84%ce%bf%cf%85-%cf%80%cf%81%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%ce%bc%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%bf%cf%82/>
- Εγκύκλιος Φ.50/76/121153/Γ1/2002 ΦΕΚ 1471/22-11-2002. Ορισμός Προγραμμάτων Σπουδών, ωραρίου λειτουργίας και ωρολογίου προγράμματος Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Διαθέσιμο στο: http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Ekp_Themata/APOF.%202002%20-%20FEK.%201471%20-B-%2022-11-2002.pdf
- Εφραιμίδου, Ε. Φρουζάκη, Φ. Ρέππα, Ε. (2010Β), Αγγλικά ΣΤ' Δημοτικού, Βιβλίο

- μαθητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. & Γρίβα, Ε. (2011). Διαχρονική ανασκόπηση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια εκπαίδευση της Ελλάδος: απόπειρα συγκριτικής προσέγγισης. *Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης*, 9, 123-145.
- Καραγιάννη, Ε., Μπαλούρδη, Α., Βενέτη, Φ., Κοσοβίτσα-Βαρελά, Κ., Μπαραμπούτη, Μ. & Σίμσα, Δ. (2013). *Beta English*, Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Καρύδη, Μ. Παπαπέτρου, Μ. Σεπυργιώτη, Μ., Κοσοβίτσα, Κ. (1995). *Fun Way English*, Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Κολοβού, Ε. Κρασιώτου, Α. (2010B), *Αγγλικά Ε΄ Δημοτικού*, Βιβλίο μαθητή, Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Κοταδάκη, Μ., Κοσμά, Γ., & Καραγιάννη, Ε. (2016). Η διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας στον 21ο αιώνα: προκλήσεις και προοπτικές στο ελληνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Στο Γρόσδος, Σ. (Επιμ.) 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Προγράμματα Σπουδών -Σχολικά εγχειρίδια: Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον» (σσ. 191-200). Αθήνα 4-6 Μαρτίου 2016. Διαθέσιμο στο: <http://www.ekedisy.gr/wp-content/uploads/2016/10/%CE%A4%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CE%B2%CE%84-2.pdf>
- Νικολάκη, Κ., Γιαννακοπούλου, Α., Κοσοβίτσα-Βαρελά, Κ., Μπουζούκη, Μ. (2013). *Alpha English*, Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Π.Δ. 15/96 ΦΕΚ 9 Α 18-01-96. «Τροποποίηση Αναλυτικών Προγραμμάτων σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», ΦΕΚ 9, τ. Α΄, 18 Ιανουαρίου 1996.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2012).
Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ). Αθήνα.
- Παπαδάκη, Σ. (2019). *Κριτήρια Επιλογής Δεύτερης Ξένης Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Διδακτορική Διατριβή*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης.
- Σουλιώτη, Ε. (2007). *Η Διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό κράτος την περίοδο 1913-67: Η περίπτωση του Νομού Ιωαννίνων*. Μεθοδολογικές, Διδακτικές, Ιστορικές προεκτάσεις και Συγκριτική Θεώρηση με Σύγχρονες Προσεγγίσεις.

Διδακτορική Διατριβή. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Επιστήμων Αγωγής.

ΥΑ Φ.20/482/95210/Γ1/2003 ΦΕΚ 1325/16.9.2003. Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας στην Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου - Πρόγραμμα Σπουδών του αντικειμένου «Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση» του Ολοήμερου Σχολείου - Παρεμβάσεις στο πρόγραμμα του Ολοήμερου. Διαθέσιμο στο:

https://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/yaf20_2003.htm

Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (2011). ΕΜΑ: Έγκριση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την Πιλοτική τους Εφαρμογή του επιστημονικού πεδίου Ξένες γλώσσες. Διαθέσιμο στο: <http://ebooks.edu.gr/info/newps/%CE%9E%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B5%CF%82/%CE%A5%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%91%CF%80%CF%8C%CF%86%CE%B1%CF%83%CE%B7.pdf>